

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»

Харків
2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Кафедра міжнародного приватного права
та порівняльного правознавства

Електронне видання

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

**ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»**

для студентів денної форми навчання

*перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
галузь знань 08 «Право»
спеціальність 081 «Право»*

**Харків
2023**

Навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» для студентів денної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузь знань 08 «Право» спеціальність 081 «Право» / Уклад.: Корнєва П.М., Косінова Д.С., Матвєєва А.В., Панченко В.В., Чевичалова Ж.В., Шуміло І.А. – Х.: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого», 2023. – 170 с.

Укладачі: Корнєва П.М., Косінова Д.С., Матвєєва А.В., Панченко В.В., Чевичалова Ж.В., Шуміло І.А.

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного приватного права та порівняльного правознавства Протоколом № 7 від 15 лютого 2023 року.

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2023

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	5
2. Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять, індивідуальної роботи	8
3. Програма навчальної дисципліни.....	10
4. Завдання до практичних занять та самостійної роботи.....	21
5. Індивідуальна робота.....	74
6. Основні поняття та терміни.....	83
7. Основні латинські терміни та вирази.....	92
8. Рекомендовані нормативно-правові акти.....	94
9. Рекомендована література.....	119
10. Інтернет-ресурси.....	154
11. Питання до іспиту.....	156
12. Критерії поточного та підсумкового контролю знань.....	162

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета викладання навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» є глибоке засвоєння студентами обсягу знань колізійного та матеріально-правового регулювання приватноправових та процесуальних відносин з іноземним елементом, питань про предмет і метод міжнародного приватного права, його систему та джерела, основи міжнародного приватного права ЄС, особливості правозастосування, зокрема, поняття та види колізійних норм, підстави та межі застосування іноземного приватного права судовими органами України, правовий статус суб'єктів міжнародного приватного права, особливостей правового регулювання права власності, зобов'язальних, сімейних, спадкових, трудових та інших відносин, ускладнених іноземним елементом, що формують правничий світогляд, набуття практичних навичок у сфері міжнародних приватноправових відносин, їх застосування у нормотворчій, правозастосовній, правоохоронній, експертно-консультаційній та педагогічній діяльності, розвиток юридичного аналітичного та критичного мислення здобувачів вищої освіти, а також набуття навичок самостійної роботи, необхідних для подальшого поглиблення й оновлення правових знань, що формує правосвідомість і правову культуру фахівця, задля належного забезпечення законних прав та інтересів юридичних та фізичних осіб у сфері міжнародних приватноправових відносин.

Завданням навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» є вивчення сучасних концепцій міжнародного приватного права, його місця та ролі в правовій системі та розуміння перспектив розвитку міжнародного приватного права в умовах інформаційного суспільства та глобалізації економіки; засвоєння основних міжнародних угод з регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом, національного законодавства з міжнародного приватного права;

орієнтування в положеннях законодавства іноземних держав; ознайомлення із судовою та арбітражною практикою у цивільних справах з іноземним елементом; засвоєння основних підходів визначення належного до застосування права у приватних відносинах з іноземним елементом; розуміння умов застосування іноземного права в Україні та підстав для відмови у його застосуванні; ознайомлення з методологією отримання інформації щодо різноманітних аспектів міжнародного приватного права, зокрема, за допомогою сучасних технічних засобів; оволодіння вмінням складати правові висновки, заяви, позови, та відзиви на позови, скарги, звернення, договори та інші акти відповідно до правил юридичної техніки, із застосуванням інноваційних технологій та стандартів інформаційної безпеки.

Формами організації освітнього процесу з навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» є навчальні заняття; самостійна робота; практична підготовка; контрольні заходи. Види навчальних занять є лекції, практичні заняття, індивідуальні заняття, консультації під керівництвом викладачів.

Зазначені мета і завдання навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» реалізуються у темах практичних занять, які послідовно розкривають теоретичні поняття, нормативні положення та правові інститути, що властиві для міжнародних приватноправових відносин та відображають специфіку міжнародного співробітництва.

Методичний матеріал з навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право», передбачений відповідно до програми навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право», є нормативно-правова база, наукова література, інтернет-ресурси, завдання до практичних занять та самостійної роботи.

Виконання зазначених завдань та досягнення мети з навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» передбачає активну роботу студентів з вивчення рекомендованої

літератури, нормативних актів, періодичних видань та матеріалів судової та арбітражної практики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» студенти повинні:

– *знати* основні інститути, поняття та категорії міжнародного приватного права; основні положення закону України «Міжнародне приватне право»; сучасний стан науки міжнародного приватного права; підстави та межі застосування іноземного приватного права; особливості правового статусу іноземних осіб та їх майна в Україні; основи правового регулювання міжнародного обігу товарів, робіт, послуг та результатів інтелектуальної діяльності; особливості розв’язання колізії юрисдикцій та провадження у справах з іноземним елементом.

– *ознайомитися* з практикою та досвідом застосування норм міжнародного приватного права в Україні та світі, тенденціями розвитку цієї діяльності.

– *уміти* правильно тлумачити й застосовувати колізійні та матеріальні норми міжнародного приватного права; самостійно здійснювати правовий аналіз фактичних обставин, що склалися у конкретних правовідносинах; працювати з нормативно-правовими джерелами.

Знання з навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» не лише допоможуть оволодіти навичками у вирішенні правових ситуацій, а й сприятимуть формуванню поваги до правових культур інших народів та націй, затвердженню принципу захисту прав, набутих за кордоном, стимулюватимуть розвиток міжнародного цивільного обігу та інтеграції до нього України.

Оцінювання рівня знань студентів з навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» здійснюється протягом семестру на основі результатів поточного (модульного) контролю і підсумкового контролю. Підсумковою формою контролю є іспит.

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тема	Всього годин	Форми освітнього процесу та види навчальних занять			
			Лекції	Практичні заняття, коловіуми, самостійна робота	Індивідуальна робота	

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I Загальні положення міжнародного приватного права

1	Поняття міжнародного приватного права	8	2	2	4
2	Форми (джерела) міжнародного приватного права	8	2	2	4
3	Загальні засади правозастосування в міжнародному приватному праві	14	4	4	6
4	Суб'єкти міжнародного приватного права	7	2	2	3
5	Основи міжнародного приватного права ЄС	7	2	2	3
Усього		44	12	12	20

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II Власність та зобов'язання в міжнародному приватному праві

6	Право власності в міжнародному приватному праві	8	2	2	4
7	Інтелектуальна власність в міжнародному приватному праві	10	2	2	6
8	Правочини та зобов'язання в міжнародному приватному праві	14	4	4	6
9	Міжнародні перевезення	8	2	2	4
Усього		40	10	10	20

*ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III Підгалузі міжнародного
приватного права*

9	Міжнародне трудове право	8	2	2	4
10	Міжнародне сімейне право	10	2	2	6
11	Міжнародне спадкове право	10	2	2	6
12	Колізії юрисдикцій в міжнародному приватному праві	8	2	2	4
Усього		36	8	8	20
Разом годин / кредитів ECTS		120 /4,0	30	30	60

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою Національного
юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
(протокол № 9 від 30 червня 2020 р.)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ***«МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»***

Модуль 1. Загальні положення міжнародного ***приватного права***

Поняття міжнародного приватного права. Предмет міжнародного приватного права. Поняття приватноправових відносин міжнародного характеру. Види «іноземного елементу» в приватноправових відносинах. Методи міжнародного приватного права. Колізійно-правовий метод регулювання. Матеріально-правовий метод регулювання.

Система міжнародного приватного права як галузі права та навчальної дисципліни. Співвідношення міжнародного приватного права з іншими галузями національного права та міжнародним правом. Глобалізація світового господарства та зростання ролі міжнародного приватного права.

Історія науки міжнародного приватного права. Історичні та економічні засади виникнення міжнародного приватного права. Норми міжнародного приватного права у римському праві. Розвиток науки міжнародного приватного права у країнах Європи. Основні концепції міжнародного приватного права у вітчизняній науці.

Форми (джерела) міжнародного приватного права. Поняття та види джерел міжнародного приватного права. Подвійний характер джерел міжнародного приватного права, їх співвідношення та взаємодія. Міжнародні договори як джерела міжнародного приватного права. Договір як засіб уніфікації

норм міжнародного приватного права. Значення універсальних та регіональних міжнародних договорів у сфері міжнародного приватного права. Багатосторонні та двосторонні договори про надання правової допомоги.

Внутрішнє (національне) законодавство як джерело міжнародного приватного права. Значення кодифікації норм внутрішнього права в галузі міжнародного приватного права, її види. Основні нормативні акти України, що містять норми міжнародного приватного права. Сфера застосування та структура Закону України «Про міжнародне приватне право».

Поняття правового звичаю, його види. Значення звичаїв у регулюванні відносин міжнародної торгівлі, мореплавства та міжнародних розрахунків. Роль Міжнародної торгової палати в уніфікації звичаїв, правил та термінології. Правила Інкотермс. Значення судової та арбітражної практики та доктрини у регулюванні відносин міжнародного приватного права.

Концепція *lex mercatoria*, її вплив на судову та арбітражну практику. Форми *lex mercatoria*. Сучасні тенденції розвитку джерел міжнародного приватного права.

Поняття та види уніфікації та гармонізації норм міжнародного приватного права. Значення членства України в Гаазькій конференції з міжнародного приватного права. Міжнародний інститут з уніфікації приватного права. (УНІДРУА). Міжнародна торгова палата. Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ).

Загальні засади правозастосування в міжнародному приватному праві. Поняття та структура колізійної норми. Загальна класифікація колізійних норм (імперативні, диспозитивні, альтернативні, кумулятивні). Класифікація колізійних норм за формою прив'язки (односторонні та двосторонні). Кумуляція та розщеплення колізійних прив'язок.

Основні формули прикріплення. Особистий закон фізичної особи. Особистий закон юридичної особи. Закон місцезнаходження майна. Автономія волі сторін. Закон місця

завдання шкоди. Закон країни суду. Закон найбільш тісного зв'язку. Закон продавця. Закон прапора.

Проблема кваліфікації колізійної норми. Основні теорії кваліфікації. Конфлікт кваліфікацій. Вирішення проблеми конфлікту кваліфікацій у національній доктрині міжнародного приватного права.

Застосування колізійних норм. Поняття зворотного відсилання та відсилання до права третьої країни. Інститут «обходу закону» в колізійному аспекті. Правила встановлення змісту та застосування іноземного права відповідно до Закону України «Про міжнародне приватне право».

Застосування права країн з множинністю правових систем: інтерперсональні, інтертемпоральні та інтерлокальні колізії. Інститут публічного порядку в міжнародному приватному праві. Імперативні норми закону країни суду та закону третьої держави. Взаємність і реторсії.

Суб'єкти міжнародного приватного права. Фізичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права. Поняття особистого закону фізичної особи та сфера його дії. Колізійні аспекти подвійного громадянства та безгромадянства фізичних осіб. Особливості правового статусу іммігрантів, біженців та осіб, яким надано політичний притулок, в міжнародному приватному праві. Приватно-правові аспекти встановлення національного режиму для іноземців в Україні.

Статус тимчасового захисту громадян України, що виїхали до країн-членів ЄС внаслідок військової агресії РФ. Директива Ради Європейського Союзу від 20 липня 2001 року № 2001/55/ЄС про мінімальні стандарти для надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб та про заходи, що сприяють збалансованості зусиль між державами-членами щодо прийому таких осіб та несення наслідків цього.

Особливості визнання іноземця обмежено дієздатним та недієздатним. Колізійні аспекти опіки та піклування. Оголошення іноземця безвісно відсутнім чи померлим, та його

наслідки в Україні і за кордоном.

Юридичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права. Поняття «національність» юридичної особи та «особистий закон» юридичної особи. Критерії визначення особистого закону юридичної особи: місце заснування юридичної особи; місцезнаходження адміністративного центру юридичної особи; місце здійснення основної діяльності; критерій «контролю».

Правове становище іноземних юридичних осіб в Україні. Організаційно-правові форми діяльності іноземних юридичних осіб в Україні. Представництва та філії. Транснаціональні корпорації в міжнародному приватному праві.

Особливості створення та діяльності офшорних компаній. Проблеми пов'язані з правовим регулюванням господарської діяльності компаній, розташованих в офшорних зонах.

Регулювання свободи переміщення компаній в Договорі про Європейський Союз. Формальне і фактичне переміщення компаній. Правові позиції Суду ЄС щодо застосування теорії осілості та теорії інкорпорації в умовах ЄС та їх сумісності з основними принципами європейської економічної інтеграції.

Міжнародні юридичні особи. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права. Особливості правового становища держави в міжнародному приватному праві. Характеристика міжнародних приватних правовідносин, учасницею яких є держава.

Поняття «іmunітет держави» в міжнародному приватному праві. Теорії абсолютного, функціонального та обмеженого іmunітету, їх вплив на формування національного законодавства про іmunітет іноземних держав.

Види іmunітету держав в міжнародному приватному праві. Юрисдикційний іmunітет іноземної держави. Іmunітет від попередніх заходів по забезпеченню позовна. Іmunітет держави від примусового виконання іноземного судового (арбітражного) рішення. Іmunітет держави від застосування норм іноземного

права. Імунітет правочинів держави. Імунітет власності держави. Міжнародні договори щодо імунітету держав. Норми про імунітет іноземної держави в законодавстві України. Перегляд концепції імунітету держави-агресора в доктрині та судовій практиці України.

Основи міжнародного приватного права ЄС. Історія розвитку міжнародного приватного права європейських країн. Провідні наукові школи міжнародного приватного права у країнах ЄС. Гаазька конференція з міжнародного приватного права та її роль в регулюванні відносин міжнародного приватного права в Європі.

Вплив первинного права ЄС на міжнародне приватне право через гарантії основних свобод та створення єдиного внутрішнього ринку. Уніфікація матеріального права ЄС та її вплив на розвиток міжнародного приватного права країн-членів. Міжнародні договори ЄС у сфері міжнародного приватного права.

Амстердамський договір щодо нової компетенції ЄС у сфері колізійного права. Система джерел права ЄС з питань регулювання транскордонних приватних відносин. Формування нових принципів *lex mercatoria* для регулювання зобов'язальних відносин. Створення загальноєвропейського кодексу зобов'язального права. Плани уніфікації законодавства ЄС щодо інших галузей приватного права.

Загальна характеристика основних етапів адаптації законодавства України з міжнародного приватного права до законодавства ЄС. Основні напрямки законотворчої роботи у сфері міжнародного приватного права у зв'язку із набуттям Україною статусу країни-кандидата в члени ЄС.

Модуль 2. Власність та зобов'язання в міжнародному приватному праві.

Право власності в міжнародному приватному праві.

Особливості правового регулювання відносин власності в міжнародному приватному праві. Колізійні питання права власності. Закон місцезнаходження майна як основний колізійний принцип у сфері майнових правовідносин в міжнародному приватному праві. Виникнення та припинення права власності та інших речових прав в міжнародному приватному праві. Колізійні питання права власності та інших речових права на рухоме майно, що перебуває в дорозі.

Правове регулювання іноземних інвестицій в міжнародному приватному праві. Правовий режим діяльності іноземних інвесторів в Україні. Гарантії майнових прав іноземних інвесторів в угодах СОТ.

Правове положення власності України за кордоном. Колізійні аспекти повернення національної культурної спадщини.

Інтелектуальна власність в міжнародному приватному праві. Поняття виключних прав на результати творчої діяльності за участю «іноземного елементу». Територіальний характер інтелектуальної власності та особливості її регулювання в міжнародному приватному праві. Стокгольмська конвенція Всесвітньої організації інтелектуальної власності 1967 року.

Міжнародно-правова охорона авторських прав. Уніфікація авторського права. Основні міжнародні угоди щодо охорони авторських та суміжних прав.

Поняття «промислової власності» з «іноземним елементом». Промислова власність та її міжнародна охорона. Міжнародне співробітництво та закордонне патентування прав на об'єкти промислової власності. Паризька угода про охорону промислової власності 1883 року.

Угода СОТ щодо торговельних аспектів прав інтелектуальної власності.

Правочини та зобов'язання в міжнародному приватному праві. Поняття та види правочинів з іноземним елементом. Форма та зміст правочину. Сфера дії права, що застосовується

до правочину.

Особливості колізійного регулювання договірних зобов'язань в міжнародному приватному праві. Колізійні прив'язки, що застосовуються до договірних зобов'язань з «іноземним елементом». Автономія волі сторін в колізійному праві України. Уніфікація правового регулювання в галузі міжнародних комерційних угод.

Договір міжнародної купівлі-продажу товарів. Колізійно-правове регулювання міжнародних договорів купівлі-продажу товарів. Віденська конвенція ООН «Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів».

Загальна характеристика угод СОТ щодо міжнародної торгівлі

Одноманітне колізійне регулювання договірних зобов'язань в законодавстві ЄС. Загальна характеристика та межі дії Регламенту ЄС № 593/2008 від 17.07.2008 р. про право застосовне до договірних зобов'язань (Рим I). Розвиток у Регламенті ЄС № 593/2008 принципу автономії волі сторін та його конкуренція з іншими принципами, що встановлюють застосовне право. Проблема обходу закону та її вирішення в уніфікованих актах ЄС з питань регулювання транскордонних договірних зобов'язань.

Позадоговірні зобов'язання в міжнародному приватному праві. Види позадоговірних зобов'язань, ускладнених «іноземним елементом» та колізійні підходи до їх регулювання. Сфера дії права, що підлягає застосуванню до зобов'язань, які виникли внаслідок завдання шкоди.

Особливості колізійного регулювання відшкодування моральної шкоди. Особливості колізійного регулювання відшкодування шкоди, завданої іноземною державою.

Роль міжнародних угод в колізійно-правовому регулюванні зобов'язань із завдання шкоди. Гаазька конвенція 1973 р. про право, що застосовується до відповідальності виготівника.

Загальна характеристика та межі дії Регламенту ЄС ЕС № 864/2007 від 11.07.2007 р. про право, застосовне до позадоговірних зобов'язань (Рим-II). Регламент ЄС 864/2007 про вибір права застосовного до відповідальності за дефектний товар, за порушення прав інтелектуальної власності, за недобросовісну конкуренцію та обмеження конкуренції.

Представництво, довіреність та позовна давність в міжнародному приватному праві.

Міжнародні перевезення. Договір міжнародного перевезення вантажу, пасажирів та багажу. Поняття міжнародних перевезень. Міжнародні транспортні організації та їх роль в уніфікації законодавства про міжнародні перевезення.

Міжнародні морські перевезення. Колізійні норми кодексу торговельного мореплавства України. Типові форми чартерів. Коносамент та його юридичне значення. Брюсельська конвенція про уніфікацію деяких правил про коносамент 1924 р. (в ред. 1968 р.). Конвенція ООН про морське перевезення вантажів 1978 р. Міжнародна морська організація (ІМО).

Міжнародні залізничні перевезення. Угода про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) 1980 р. Угода про міжнародне залізничне сполучення (СМГС) 1951 р. (в ред. 1992 р.). Межі відповідальності залізниць внаслідок псування чи втрати вантажу.

Міжнародні автомобільні перевезення. Конвенція про договори міжнародного дорожнього перевезення вантажів (КДПВ) 1956 р. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП від 14 листопада 1975 р. Відповідальність авто перевізника за втрату вантажу.

Міжнародні повітряні перевезення. Монреальська конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень від 28.05.1999 р.. Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО). Відповідальність авіаперевізника перед пасажирями та вантажовідправниками за невиконання умов договору.

Міжнародні річкові перевезення. Будапештська конвенція про договір перевезення вантажів внутрішніми водними шляхами від 22 червня 2001 р.

Міжнародні змішані перевезення. Конвенція ООН про міжнародні змішані перевезення вантажів від 24.05.1980 р. Правовий режим оператора міжнародного змішаного перевезення.

Модуль 3. Підгалузі міжнародного приватного права.

Міжнародне трудове право. Загальна характеристика трудових відносин в міжнародному приватному праві. Колізійне регулювання міжнародних трудових відносин. Принципи автономії волі; закон місця укладення договору; закон місця виконання трудової функції.

Міжнародно-правове регулювання праці. Роль конвенцій Міжнародної організації праці (МОП). Європейська конвенція про правовий статус трудящих-мігрантів 1977 р..

Працевлаштування іноземців в Україні. Принципи національного режиму в галузі трудових відносин. Дозвільний порядок працевлаштування іноземців в Україні.

Трудові права українських громадян за кордоном. Праця громадян України за контрактом з іноземним роботодавцем. Праця громадян України за кордоном за контрактом з українським роботодавцем. Ліцензування діяльності, пов'язаної із працевлаштуванням громадян України за кордоном. Правове регулювання праці співробітників міжнародних та міжурядових організацій.

Міжнародне сімейне право. Особливості правового регулювання сімейних відносин у праві різних держав. Колізійне регулювання укладання та розірвання шлюбу в міжнародному приватному праві. Колізійні норми Сімейного кодексу України. Колізійні норми двосторонніх та багатосторонніх угод про правову допомогу у цивільних,

сімейних та кримінальних справах.

Майнові відносини подружжя в міжнародному приватному праві. Спільний особистий закон подружжя.

Міжнародне усиновлення та його наслідки. Законодавство України в галузі усиновлення дітей громадян України іноземцями. Європейська конвенція 1967 р. про усиновлення дітей. Функції консульських установ України за кордоном в галузі усиновлення та опіки й піклування. Приєднання України до Нью-Йоркської конвенції 1956 р. про стягнення аліментів за кордоном.

Аліментні зобов'язання в міжнародному приватному праві. Порядок стягнення аліментів з батьків, що виїжджають за кордон на постійне місце проживання.

Загальна характеристика та межі дії Регламенту ЄС від 01.08.2004 р. № 2201/2003 про компетенції, визнання та виконання постанов у шлюбних справах щодо батьківської відповідальності подружжя за спільних дітей.

Міжнародне спадкове право. Основні колізії у спадкуванні у міжнародному приватному праві. Колізійні норми спадкового права в законодавстві України.

Міжнародно-правове регулювання спадкових відносин. Вашингтонська конвенція 1973 року про одноманітний закон про форму міжнародного заповіту. Європейська конвенція 1972 року про встановлення правил реєстрації заповітів.

Спадкові права іноземців в Україні. Принцип національного режиму. Особливості спадкування рухомого та нерухомого майна. Спадкові права українських громадян за кордоном. Принцип взаємності. Роль консульських установ України за кордоном у сфері захисту спадкових прав громадян України.

Правовий режим від умерлої спадщини у міжнародному приватному праві.

Колізії юрисдикцій в міжнародному приватному праві. Поняття колізії юрисдикцій в міжнародному приватному праві.

Методи правового регулювання вирішення спорів за участю «іноземного елемента».

Принципи правового регулювання вирішення транскордонних спорів. Принцип суверенної рівності держав. Принцип взаємності. Принцип міжнародної ввічливості. Застосування закону «місця суду» (*lege fori*). Автономія волі сторін. Колізійні проблеми отримання доказів за кордоном.

Загальна характеристика актів, що регулюють міжнародну підсудність з торговельних та цивільних справ транскордонного характеру у відносинах між європейськими країнами.

Предмет регулювання Регламенту ЄС від 22.12.2000 р. № 44/2001, Брюссельської конвенції держав-членів ЄС від 27.09.1968 р. та Луганської конвенції від 16.09.1988 р.

Міжнародне приватне право в діяльності міжнародного комерційного арбітражу.

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Заняття 1

Тема 1. Поняття міжнародного приватного права

(колоквіум)

Питання для обговорення

1. Предмет міжнародного приватного права. Поняття приватноправових відносин міжнародного характеру.
2. Види іноземного елементу в приватноправових відносинах.
3. Методи правового регулювання в міжнародному приватному праві.
4. Система міжнародного приватного права як галузі права та навчальної дисципліни.
5. Співвідношення міжнародного приватного права з іншими галузями національного права та міжнародним правом.
6. Історія науки міжнародного приватного права.
7. Основні концепції міжнародного приватного права у вітчизняній науці.
8. Глобалізація світового господарства та зростання ролі міжнародного приватного права.

Завдання 1

Використовуючи графічні методи формальної логіки (кола Ейлера), намалюйте схеми співвідношення між поняттями:

- а) "приватноправові відносини" та "цивільно-правові відносини";
- б) "приватноправові відносини" та приватноправові відносини з іноземним елементом.

Завдання 2

Змодельуйте приклади приватноправових відносин, в яких формою іноземного елемента є:

- а) суб'єкт правовідносин;*
- б) об'єкт правовідносин;*
- в) юридичний факт, з яким пов'язані правовідносини;*
- г) суб'єкт, об'єкт та юридичний факт.*

Завдання 3

Використовуючи кола Ейлера намалюйте схеми:

- а) "Місце МПрП у глобальній світовій системі";*
- б) "Співвідношення міжнародного приватного права та міжнародного публічного права";*
- в) "Співвідношення національного приватного права та міжнародного приватного права".*

Завдання 4

Складіть схему варіантів іноземного елемента, яким можуть бути обтяжені правовідносини в мережі Інтернет

Завдання 5

Складіть схему застосування методів міжнародного приватного права

Завдання 6

Підготуйте повідомлення про наукову діяльність та особистий внесок у розвиток міжнародного приватного права одного з науковців:

- Аккурсії Франческо*
- Ассер Тобіас Міхель Карел*
- Базедов Юрген*
- Бартоло да Сассоферрато*
- Бартен Ет'єн-Адольф*
- Баттіфоль Анрі*

- Бустаманте Антоніо
- Вехтер Карл Георг фон
- Вольф Мартин
- Вут, Павел та Йоганнес
- Даневський Всеволод Пійович
- Дюмулен Шарль
- Еренцвейг Альберт
- Казанський Петро Євгенович
- Кан Франц
- Кегель Герхард
- Ландо Оле
- Манчіні Паскуале Станіслао
- Рабель Ернст
- Савінї Фрідріх Карл фон
- Сторі Джозеф

Завдання 7

Підготуйте есе на одну із запропонованих тем:

- 1) Тенденції розвитку міжнародного приватного права в умовах військової агресії.
- 2) Поняття міжнародного приватного права та його місце в системі права.
- 3) Поняття колізій права та методи регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом.
- 4) Історія розвитку науки міжнародного приватного права.
- 5) Італійська теорія статутів XIII-XV ст.ст.
- 6) Шарль Дюмулен (1500-1566 рр.) – засновник теорії «автономії волі» у колізійному праві.
- 7) Голландська теорія статутів XVII ст.
- 8) Німецька школа міжнародного приватного права XIX ст. Пріоритет *lege fori* у працях Карла Георга фон Вехтера (1797-1880). Теорія «міжнародної спільності» Фрідріха Карла фон Савінї (1779-1861).

9) Розвиток італійської «національної» теорії міжнародного приватного права у працях Паскуале Манчіні (1817-1888).

10) Англо-американська територіальна доктрина міжнародного приватного права.

11) Історія розвитку національної доктрини міжнародного приватного права.

12) Питання міжнародного приватного права у творах видатного українського правознавця В.М. Корецького.

13) Сучасні теорії міжнародного приватного права.

Заняття 2

Тема 2. Форми (джерела) міжнародного приватного права

(колоквіум)

Питання для обговорення

1. Поняття та види джерел міжнародного приватного права.

2. Міжнародні договори як джерела міжнародного приватного права. Договір як засіб уніфікації норм міжнародного приватного права.

3. Значення універсальних та регіональних міжнародних договорів у сфері міжнародного приватного права.

4. Багатосторонні та двосторонні договори про надання правової допомоги.

5. Внутрішнє (національне) законодавство як джерело міжнародного приватного права. Значення кодифікації норм внутрішнього права в галузі міжнародного приватного права.

6. Основні нормативно-правові акти України, що містять норми міжнародного приватного права. Сфера застосування та структура Закону України «Про міжнародне приватне право».

7. Поняття правового звичаю, його види. Значення

звичаїв у регулюванні відносин міжнародної торгівлі, мореплавства та міжнародних розрахунків.

7. Концепція *lex mercatoria*, її вплив на судову та арбітражну практику.

8. Поняття і види уніфікації та гармонізації норм міжнародного приватного права. Діяльність Гаазької конференції з міжнародного приватного права, Комісії ООН з права міжнародної торгівлі (UNCITRAL), Інституту уніфікації приватного права (УНІДРУА).

Завдання 1

Складіть таблицю "Ієрархія джерел МПрП"

Завдання 2

Складіть таблицю "Нормативна структура Lex mercatoria"

Завдання 3

Складіть таблицю "Національно-правові джерела міжнародного приватного права в Україні" із зазначенням конкретних нормативно-правових актів.

Завдання 4

Змодельуйте конкретні ситуації, де джерелом права у справі з іноземним елементом є:

- рішення ЄСПЛ
- загальні принципи права цивілізованих народів
- доктрина права
- міжнародно-правовий звичай
- ділові узвичаєння
- аналогія закону

Завдання 5

Складіть таблицю "Національні кодифікації міжнародного приватного права"

Завдання 6

Підготуйте есе на одну із запропонованих тем:

1. Реформування внутрішнього законодавства у сфері міжнародного приватного права в умовах військової агресії
2. Основні напрямки прискорення адаптації колізійного регулювання в Україні до права ЄС в умовах військової агресії
3. Кодифікація норм міжнародного приватного права: проблеми та перспективи.
4. Міжнародний торговий звичай, міжнародні правила тлумачення торгових умов (ІНКОТЕРМС).
5. Багатосторонні та двосторонні договори про надання правової допомоги.
6. Внутрішнє (національне) законодавство як джерело міжнародного приватного права.
7. Значення кодифікації норм внутрішнього права в галузі міжнародного приватного права, її види.
8. Сфера застосування та структура Закону України "Про міжнародне приватне право".
9. Правовий звичай як джерело міжнародного приватного права.
10. Значення судової та арбітражної практики і доктрини у регулюванні відносин міжнародного приватного права.
11. Концепція *lex mercatoria*, її вплив на судову та арбітражну практику.

Заняття 3, 4

Тема 3. Загальні засади правозастосування в

міжнародному приватному праві

Питання для обговорення

1. Поняття та структура колізійної норми. Загальна класифікація колізійних норм (імперативні, диспозитивні, альтернативні, кумулятивні).
2. Класифікація колізійних норм за формою прив'язки (односторонні та двосторонні).
3. Автономія волі в міжнародному приватному праві.
4. Сучасні тенденції розвитку колізійного регулювання.
5. Проблема кваліфікації колізійної норми. Конфлікт кваліфікацій.
6. Поняття зворотного відсилання та відсилання до права третьої країни.
7. Інститут "обходу закону" в колізійному аспекті.
8. Інститут публічного порядку в міжнародному приватному праві. Надімперативні норми закону суду та закону третьої держави.
9. Взаємність і реторсії.

Завдання 1

Складіть перелік основних статутів , які можна виокремити у приватноправових відносинах. Наведіть приклади спеціальних статутів.

Завдання 2

Наведіть приклади колізійних норм:

- односторонніх
- імперативних
- диспозитивних
- простої альтернативної
- складної альтернативної
- кумулятивних

Завдання 3

Наведіть приклади "кульгаючих правовідносин"

Завдання 4

Складіть схему визначення поняття "застереження про публічний порядок"

Завдання 5

Назвіть країни, для правових систем яких характерна наявність:

- інтерлокальних колізій
- інтерперсональних колізій
- інтертемпоральних колізій

Завдання 6

Складіть схеми виникнення:

- позитивних колізій колізій
- негативних колізій колізій

Завдання 7

Поясніть, чи спостерігається у наведених нижче прикладах обхід закону і чи є такі дії протиправними:

а) громадянка України виїжджає на територію США, де народжує з метою отримання дитиною громадянства США;

б) усиновитель та усиновлена ним донька, громадяни України, виїжджають в іншу країну на постійне проживання, де укладають шлюб;

в) громадяни України та Болгарії з метою уникнення необхідності нотаріального посвідчення договору дарування житлового будинку, що знаходиться в Україні, укладають договір на території країни, законодавство якої не вимагає нотаріального посвідчення такого договору;

г) підприємство, зареєстроване на території України, та

підприємство, створене за законодавством Кіпру, при укладенні договору купівлі-продажу закріпили положення, згідно з яким права та обов'язки сторін визначаються правом Греції.

Завдання 8

Розгляньте наведені ситуації і дайте відповіді на запитання, поставлені до них нижче:

- при складанні заповіту на території України громадянин Чехії Р. встановив у ньому, що спадкові відносини, які виникнуть після його смерті, регулюються правом Франції;

- громадянин України П. та його дружина Р., громадянка Канади, уклали угоду, у якій закріпили, що майнові наслідки їх шлюбу регулюються правом Литви;

- громадянка України С. та громадянин Японії Г. звернулися до відділу реєстрації актів громадянського стану України із заявою про укладення їх шлюбу за формою і в порядку, передбаченому законодавством Японії;

- українське і швейцарське підприємства уклали договір оренди обладнання. Як застосовне в договорі вказувалося право США. Під час розгляду спору українська сторона (орендодавець) просила застосувати українське право, вказуючи, що право США не пов'язано з відносинами сторін. Швейцарська компанія наполягала на застосуванні американського права, відзначаючи, що воно містить деталізоване регулювання відповідних відносин і, крім того, є правом третьої держави, "нейтральної" по відношенню до сторін, що сперечаються;

- підприємство, зареєстроване у Нідерландах, та українське підприємство уклали договір оренди нерухомого майна, яке знаходиться на території України. У вказаному договорі сторони зазначили, що до тлумачення змісту договору застосовується право Індії;

- дві українські фірми уклали договір у м. Афіни. Застосовним правом обрали грецьке, проте у договорі сторони

цього не зазначили, хоча зробили вказівку на юрисдикційний орган, компетентний вирішувати спори, – господарський суд України. При вирішенні спору, який виник, український суд застосував українське право, вказавши у рішенні, що вибір українського суду свідчить про наявність згоди сторін про вибір українського права.

У чому полягає принцип автономії волі сторін? Які види автономії волі сторін можна назвати? Що є підставою для реалізації принципу автономії волі? Чи будуть визнані в Україні перелічені вище правочини?

Завдання 9

У 1936 р. німецький апеляційний суд, розглядаючи справу про розлучення, не зміг встановити зміст належного до застосування ісландського права. Верховний суд вказав апеляційному суду, що у такій ситуації необхідно було спробувати встановити право Норвегії або Данії.

Дайте оцінку позиції Верховного суду Німеччини. Яким чином в аналогічній ситуації має діяти український суд?

Завдання 10

Італійська подружня пара, що проживала в Німеччині, склала спільний заповіт, відповідно до якого частка у праві спільної сумісної власності після смерті одного з подружжя переходить тому, хто пережив чоловіка чи дружину. Після смерті чоловіка вдова мала намір успадкувати частку в спадковому майні, посилаючись на спільний заповіт. За італійським законом такий заповіт недійсний, за німецьким – дійсний. Виникло питання про вибір права, що підлягатиме застосуванню. Якщо складення спільного заповіту – це питання форми, то застосовується німецьке право і у такому разі заповіт дійсний, а якщо це питання пов'язано з відносинами спадкування, то застосовується закон громадянства спадкоємця, тобто Італії, тож заповіт не є дійсним. 17 травня 1985 р. суд Франкфурта-на-

Майні розглянув цю справу і прийняв рішення про застосування італійського права. Додатковим аргументом було те, що в Італії відповідне правило розглядається як таке, що гарантує свободу заповіту.

Які тенденції розвитку міжнародного приватного права відображені в рішенні суду Німеччини? Яку позицію при розгляді аналогічної справи повинен зайняти суд України?

Завдання 11

Громадянин України з метою позбавлення усіх своїх спадкоємців права на його спадок переїхав в іноземну державу, законодавство якої визнає повну свободу заповіту, і склав заповіт, в якому повністю позбавив будь-кого з близьких родичів можливості успадкувати його майно. Суд України, розглядаючи спір, що виник після смерті даної особи, дійшов висновку про недійсність заповіту та визнав за спадкоємцями за законом їхні права. При цьому, обґрунтовуючи застосування права України до спірних відносин, суд посилався на норму ч. 2 ст. 4 “Про міжнародне приватне право”.

Чи можна погодитись з рішенням суду?

Завдання 12

Відповідно до ч. 2 ст. 8 ЗУ “Про міжнародне приватне право” з метою встановлення змісту норм іноземного права суд може звернутися до Міністерства юстиції України чи інших компетентних органів та установ в Україні чи за кордоном або залучити експертів.

Які організації можуть визнаватися компетентними органами та установами? Яка особа може виступати як експерт? У якому порядку Міністерство юстиції України встановлює інформацію про застосовне іноземне право? У разі безуспішності звернення в Міністерство юстиції України чи зобов’язаний суд вживати всіх передбачених даною нормою заходів?

Завдання 13

Підданий Йорданії, перебуваючи у шлюбі з двома жінками за мусульманським правом, взяв за дружину громадянку України. Церемонія укладання шлюбу відбувалася в Йорданії.

Чи буде такий шлюб визнаний в Україні? Чи може український суд у разі смерті чоловіка, застосовуючи застереження про публічний порядок, визнати спадкові права на нерухоме майно, що знаходиться в Україні та за кордоном, лише третьої дружини, тобто громадянки України, якщо останнє місцепроживання чоловіка було Йорданія, а за йорданським правом всі три дружини є спадкоємцями у рівних долях?

Завдання 14

У мусульманському праві є інститут “репудіації” (*repudiation*) – розлучення на підставі односторонньої заяви чоловіка. В Алжирі репудіація відбувається у судовому порядку, в Марокко – в дозвільному. На практиці дуже часто родини, що походять з Марокко чи Алжиру, мають доміціль Франції. Не бажаючи вирішувати питання розторгнення мусульманського шлюбу в судовому порядку, чоловік їде у державу свого громадянства і там оголошує про розторгнення шлюбу (репудіацію). Після повернення до Франції він повідомляє про цю подію представників французької влади, які на підставі, наприклад, Франко-марокканської конвенції про правову допомогу 1981 р. зобов’язані визнати відповідні відносини.

Яких інститутів міжнародного приватного права торкається ця ситуація? Як у подібній ситуації мають вчиняти суди України?

Завдання 15

Підготуйте есе на одну із запропонованих тем:

1. Поняття, структура та види колізійних норм.

2. Сучасні проблеми колізійного права.
3. Сутність конфлікту кваліфікацій в міжнародному приватному праві.
4. Особливості застосування права країн з множинністю правових систем.
5. Проблема застосування права невизнаних держав в міжнародному приватному праві.
6. Застереження про публічний порядок в міжнародному приватному праві.
7. Вирішення проблеми зворотного відсилання та відсилання до права третьої країни в законодавстві України та іноземних держав.
8. Автономія волі сторін.
9. Застосування імперативних норм в міжнародному приватному праві.
10. «Обхід закону» в міжнародному приватному праві.

Заняття 5

Тема 4. Суб'єкти міжнародного приватного права

Питання для обговорення

1. Поняття особистого закону фізичної особи та сфера його дії.
2. Особливості визнання іноземця обмежено дієздатним та недієздатним. Колізійні аспекти опіки та піклування. Оголошення іноземця безвісно відсутнім чи померлим, та його наслідки в Україні і за кордоном.
3. Поняття «національність» юридичної особи та «особистий закон» юридичної особи.
4. Організаційно-правові форми діяльності іноземних юридичних осіб в Україні.
5. Транснаціональні корпорації в міжнародному приватному праві.

6. Міжнародні юридичні особи.

7. Особливості правового положення держави в міжнародному приватному праві. Поняття «іmunітет держави» в міжнародному приватному праві.

8. Види іmunітету держав в міжнародному приватному праві. Міжнародні договори щодо іmunітету держав. Норми про іmunітет іноземної держави в законодавстві України.

Завдання 1

Складіть схему "Колізійне регулювання питань праводієздатності різних категорій фізичних осіб в українському законодавстві"

Завдання 2

Складіть схему ланцюжка колізійних норм, що застосовуються для регулювання відносин опіки та піклування в міжнародному приватному праві

Завдання 3

Складіть таблицю "Виключення з принципу національного режиму для іноземних фізичних осіб за законодавством України"

Завдання 4

Складіть таблицю "Особистий закон юридичних осіб: приховані колізії"

Завдання 5

Складіть схему основних видів міжнародних приватних відносин за участю держави.

Завдання 6

Складіть схему "Основні підходи до проблеми "зняття корпоративної завіси" в міжнародному приватному праві"

Завдання 7

Громадянин Бразилії приїхав до України на роботу за контрактом як футболіст команди прем'єр-ліги. Через збройний магазин бразильський спортсмен замовив два газових пістолети та патрони до них. Коли замовлення було виконане, і зброю можна було викупити, виникли питання з оформленням дозволу на неї: органи внутрішніх справ заборонили магазину продавати громадянину Бразилії спеціальні засоби самооборони.

Чи правомірні дії працівників органів внутрішніх справ? Дайте обґрунтовану відповідь.

Завдання 8

Під час перебування у довготривалому відрядженні в Польщі у громадянина України М., що страждав нервово-психічним захворюванням та перебував на диспансерному обліку, значно погіршився стан здоров'я, в результаті чого його госпіталізували. Польський суд ужив заходів із забезпечення збереження майна М. Крім того, до суду надійшло клопотання про обмеження дієздатності громадянина М.

Чи підсудна така справа польському суду? Чи можливе обмеження права щодо розпорядження майном за рішенням іноземного суду?

Завдання 9

У м. Харкові сталася дорожньо-транспортна пригода, в результаті якої було пошкоджено автомобіль громадянина України К. Шкода була завдана автомобілем, що належав громадянці США Л., якій на момент аварії вже виповнилося 18 років і яка була визнана винною в ДТП. Громадянин К. звернувся до суду з позовом про відшкодування шкоди у розмірі вартості ремонту автомобіля, обґрунтувавши позовні вимоги нормами ЦК України. У відзиві на позов відповідачка не визнала вимог позивача, посиляючись на те, що

за законодавством США вона досягне віку повної дієздатності лише у 21 рік, тому відповідальність мають нести її батьки.

На підставі якого акта слід визначати належне до застосування право? Хто є належним відповідачем у справі?

Завдання 10

Громадянка Угорщини К., яка працювала в Україні за контрактом з компанією, зареєстрованою в Чорногорії, зникла без вісти. Перед зникненням громадянка К. придбала квартиру в м. Львів.

Чи вправі чоловік громадянки К., який має громадянство Словаччини та мешкає в Україні, звернутися до українського суду з вимогою про визнання дружини померлою? Чи зміниться рішення, якщо він проживає у Словаччині?

Завдання 11

У результаті розпаювання земель колективного сільськогосподарського підприємства громадянка Л. отримала у приватну власність земельну ділянку сільськогосподарського призначення, розташовану на території Дергачівського району Харківської області. Після смерті Л. ця земельна ділянка перейшла у спадщину її онуки Ф., громадянки Італії. Прийнявши спадщину, Ф. звернулася до відповідних державних органів на території України із заявою про видачу на її ім'я державного акта про право приватної власності на землю, у чому їй було відмовлено.

Якою правосуб'єктністю у сфері земельних правовідносин володіють іноземні громадяни? Чи можуть перебувати у власності іноземних громадян землі сільськогосподарського призначення, розташовані на території України? Який правовий режим у сфері земельних відносин надано іноземним громадянам в Україні?

Завдання 12

Підприємство, зареєстроване у м. Братислава (Словаччина), відкрило на території України свою філію, предметом діяльності якої є надання транспортних послуг по перевезенню пасажирів та вантажів як у міжнародному автомобільному сполученні, так і регулярних (міських та міжміських) перевезень. У зв'язку з тим, що автоперевезення в Україні підлягають ліцензуванню, компанія звернулася до Головної державної інспекції на автомобільному транспорті з клопотанням про видачу ліцензії. У наданні ліцензії було відмовлено на тій підставі, що іноземна юридична особа не може здійснювати автомобільні перевезення по території України. Словацьке підприємство має намір оскаржити дане рішення.

Проаналізуйте ситуацію, що склалася, та надайте письмову консультацію.

Завдання 13

Іноземна компанія відкрила в Україні своє представництво. За рішенням суду іноземна компанія-засновник мала сплатити українській фірмі заборгованість за комерційною угодою. Позивач просив звернути стягнення на майно представництва іноземної компанії в Україні.

Чи правомірні вимоги позивача? Якими нормативними актами регулюється статус представництва іноземної юридичної особи в Україні?

Завдання 14

Восени 2005 р. у м. Констанца румунські правоохоронні органи наклали арешт на українське судно “Професор Вернадський”, що належало Державному науково-дослідному інституту гідрометеорології України. Це було зроблено для забезпечення позову громадянина Румунії П., який входив до міжнародної наукової експедиції, що здійснювала дослідження на цьому судні, та, нібито, отримав травму під час рейсу.

Українське посольство заявило протест на дії румунської влади, звернувши увагу на неприпустимість накладання арешту на майно, що належить іноземній державі.

Проаналізуйте ситуацію, що склалася. Якими нормативними актами слід керуватися при вирішенні спору. Складіть проект звернення посольства України до МЗС Румунії.

Завдання 15

Між українським державним підприємством та іноземною приватною компанією був укладений господарський договір. Державне підприємство не виконало своїх зобов'язань за договором, тож іноземна фірма звернулася до суду про стягнення завданих збитків та неустойки. В ході розгляду справи господарським судом позивач просив притягнути як співвідповідача державу Україна, оскільки згідно з національним законодавством вона утворює та наділяє майном державні підприємства, отже, має відповідати за боргами таких підприємств.

Чи правомірні вимоги споживача?

Завдання 16

Україна уклала угоду з Грузією про те, що сторони при посольствах побудують готелі для розміщення гостей, що беруть участь у дипломатичних та інших заходах. Готелі будуватимуться за кошти бюджетів, а можливі спори, пов'язані з будівництвом, вирішуватимуться шляхом переговорів або в обраному послами країн юрисдикційному органі.

Посольство Грузії уклало договір з українською будівельною компанією, в якому не було застережень про відмову від судового імунітету. Через деякий час це посольство заборгувало виплати за виконані будівельні роботи, й українська компанія звернулася з позовом до господарського суду про стягнення заборгованості. Посольство Грузії заперечувало проти розгляду справи, посиляючись на свій імунітет.

Чи правомірною є заява відповідача? Складіть проект рішення суду.

Завдання 17

Підготуйте есе на одну із запропонованих тем:

1. Правовий статус фізичних осіб в міжнародному приватному праві.
2. Опіка та піклування в МПП.
3. Проблеми визначення особистого закону юридичних осіб в міжнародному приватному праві.
4. Особливості правового статусу транснаціональних корпорацій.
5. Правовий статус держави та міжнародних організацій як учасників міжнародних цивільно-правових відносин.
6. Основні доктрини імунітету держави та їхній зміст.
7. Тенденції розвитку правового регулювання імунітету держави.

Заняття 6

Тема 5 Основи міжнародного права ЄС

(колоквіум)

Питання для обговорення

1. Історія розвитку міжнародного приватного права європейських країн.
2. Гаазька конференція з міжнародного приватного права та її роль в регулюванні відносин міжнародного приватного права в Європі.
3. Міжнародні договори ЄС у сфері міжнародного приватного права.

4. Уніфікація матеріального права ЄС та її вплив на розвиток міжнародного приватного права країн-членів.

5. Амстердамський договір щодо нової компетенції ЄС у сфері колізійного права.

6. Система джерел права ЄС з питань регулювання транскордонних приватних відносин.

7. Формування нових принципів *lex mercatoria* для регулювання зобов'язальних відносин.

8. Загальна характеристика основних етапів адаптації законодавства України з міжнародного приватного права до законодавства ЄС.

9. Основні напрямки законотворчої роботи у сфері міжнародного приватного права у зв'язку із набуттям Україною статусу країни-кандидата в члени ЄС.

Завдання 1

Складіть схему "Ієрархія джерел права ЄС у сфері регулювання транскордонних приватноправових відносин"

Завдання 2

Складіть схему "Чотири свободи права ЄС: нормативні засади"

Завдання 3

Складіть перелік нормативних актів ЄС у сфері регулювання міжнародної підсудності у цивільних та комерційних справах транскордонного характеру у відносинах між країнами-членами ЄС.

Завдання 4

Складіть схему "Взаємодія Регламенту ЄС № 593/2008 з іншими актами ЄС та міжнародними конвенціями, які уніфікують колізійні та матеріальні норми у сфері договірних зобов'язань".

Завдання 5

Складіть схему "Механізми зміни місцезнаходження компаній, передбачені Регламентом ЄС № 2137/85, Регламентом ЄС № 2157/2001 та Регламентом ЄС № 1435/2003".

Завдання 6

Підготуйте есе на одну із запропонованих тем:

1. Основні положення Договору про функціонування ЄС у сфері транскордонних приватноправових відносин
2. Компетенція ЄС у сфері колізійного регулювання та визначення юрисдикції у справах з іноземним елементом
3. Проблема взаємодії «європейських» колізійних норм
4. Принцип «універсального провадження» у справах про неспроможність у відповідності до Регламенту ЄС № 1346/2000 від 29 травня 2000 р.
5. Універсальний характер Регламенту ЄС № 593/2008
6. Особливості закріплення принципу автономії волі сторін Регламентом ЄС № 593/2008?
7. Принцип найбільш тісного зв'язку у європейському регулюванні договірних зобов'язань?
8. Правила передбачені Регламентом ЄС № 864/2007 щодо визначення права, застосовного до відповідальності за дефектний товар, за порушення прав інтелектуальної власності, недобросовісну конкуренцію та обмеження конкуренції
9. Концепція «надімперативних» норм та застереження про публічний порядок у європейському зобов'язальному праві

10. Значення преюдиціарного рішення Суду ЄС у справі компанії «Uberseering»? Як воно вплинуло на подальший розвиток національного права держав-членів ЄС

Заняття 7

Тема 6. Право власності в міжнародному приватному праві

Питання для обговорення

1. Колізійні питання права власності. Закон місця знаходження майна як основний колізійний принцип у сфері майнових правовідносин в міжнародному приватному праві.

2. Виникнення та припинення права власності та інших речових прав в міжнародному приватному праві.

3. Колізійні питання права власності та інших речових права на рухоме майно, що перебуває в дорозі.

4. Правове регулювання іноземних інвестицій в міжнародному приватному праві. Гарантії майнових прав іноземних інвесторів в угодах COT.

5. Правове положення власності України за кордоном

Завдання 1

Складіть схему колізійного регулювання речових прав на різні види майна

Завдання 2

Складіть таблицю "Види іноземних інвестицій та їх правовий статус"

Завдання 3

Виокремте майновий статут та визначте момент переходу права власності в правочинах, що здійснюються на умовах CIF, FOB, EXW, FAS

Завдання 4

Складіть таблицю "Уніфіковані колізійні та матеріально-правові норми щодо регулювання майнових відносин транскордонного характеру"

Завдання 5

Знайдіть у Єдиному реєстрі судових рішень рішення щодо оспорування майнових прав у справі з іноземним елементом, зробіть його презентацію.

Завдання 6

Складіть перелік справ, розглянутих Міжнародним центром урегулювання інвестиційних спорів, де відповідачем виступала Україна.

Завдання 7

Підготуйте есе на одну із запропонованих тем:

1. *Право власності в міжнародному приватному праві: колізійно-правове та матеріально-правове регулювання.*
2. *Міжнародно-правовий захист іноземних інвестицій.*
3. *Приватизація та націоналізація в міжнародному приватному праві.*

Заняття 8

Тема 7. Інтелектуальна власність у міжнародному приватному праві

Питання для обговорення

1. *Територіальний характер інтелектуальної власності та особливості її регулювання в міжнародному приватному праві*

2. Міжнародно-правова охорона авторських прав. Уніфікація авторського права. Основні міжнародні угоди щодо охорони авторських та суміжних прав.

3. Поняття права промислової власності з іноземним елементом. Промислова власність та її міжнародна охорона.

4. Угода СОТ щодо торговельних аспектів прав інтелектуальної власності.

Завдання 1

Складіть таблицю "Об'єкти права інтелектуальної власності"

Завдання 2

Складіть схеми фактологічної системи охорони виключних прав та реєстраційної системи охорони виключних прав.

Завдання 3

Складіть таблицю "Міжнародні конвенції у сфері охорони прав промислової власності"

Завдання 4

Складіть таблицю "Інститут конвенційного пріоритету в міжнародному приватному праві"

Завдання 5

Зробіть презентацію судового рішення у справі про захист прав інтелектуальної власності з іноземним елементом, використовуючи Єдиний реєстр судових рішень

Завдання 6

Підготуйте есе на одну із запропонованих тем:

1. Міжнародно-правові засади авторського права та суміжних прав.

2. Охорона творів українських авторів за кордоном.
3. Міжнародно-правова охорона промислової власності.
4. Міжнародно-правова охорона загальновідомих товарних знаків.
5. Правове регулювання міжнародного трансферу технологій.
6. Особливості регулювання авторських прав у кіберпросторі.

Заняття 9, 10

Тема 8. Правочини та зобов'язання в міжнародному приватному праві

Питання для обговорення

1. Поняття та види правочинів з іноземним елементом. Сфера дії права, що застосовується до правочину.
2. Особливості колізійного регулювання договірних зобов'язань в міжнародному приватному праві. Автономія волі сторін в колізійному праві України.
3. Поняття та види міжнародних комерційних договорів.
4. Договір міжнародної купівлі-продажу товарів. Віденська конвенція ООН «Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів».
5. Колізійні питання та уніфікація матеріально-правових норм щодо договорів міжнародного лізингу, міжнародного факторингу, міжнародного франчайзингу та деяких інших міжнародних комерційних контрактів.
6. Основні види недоговірних зобов'язань в міжнародному приватному праві.
7. Деліктні зобов'язання з іноземним елементом. Колізії законів, які регулюють зобов'язання із завдання шкоди.

Колізійні питання деліктних зобов'язань в українському законодавстві.

8. Міжнародні договори щодо деліктної відповідальності.

9. Зобов'язання із безпідставного збагачення та інші зобов'язання недоговірною характеру.

Завдання 1

Складіть таблицю "Цивільно-правові правочини з іноземним елементом та зовнішньоекономічні правочини: порівняльний аналіз"

Завдання 2

Складіть таблицю "Уніфіковані колізійні норми в міжнародному контрактному праві"

Завдання 3

Складіть схему визначення місця укладання правочину "між відсутніми"

Завдання 4

Проаналізуйте, які базисні умови ІНКОТЕРМС містять:

- а) найбільші обтяження для покупців;*
- б) найменші обтяження для покупців;*
- в) обов'язок продавця здійснити митну очистку товару;*
- г) обов'язок продавця застрахувати товар на користь покупця*

Завдання 5

Між українським суб'єктом господарювання (замовник) та турецькою компанією (підрядник) був укладений договір про виконання будівельних робіт на території України із зазначенням належного до застосування права – права України. Відповідно до угоди між сторонами функції замовника

перейшли іншій українській юридичній особі, яка у подальшому порушила строки розрахунків. Підрядник звернувся з позовом до Харківського господарського суду (за місцем виконання робіт), при цьому він посилався на норми турецького законодавства, оскільки відповідач не є стороною договору підряду і на відносини з ним не поширюється застереження про застосовне право. Відповідно до п. 7 ч. 1 ст. 44 Закону України “Про міжнародне приватне право” до контракту має застосовуватися турецьке право, як право країни підрядника.

Яке рішення має прийняти суд? Чи зберігають дію положення договору про застосовне право при переводі боргу на іншу особу?

Завдання 6

Громадянин Китаю купив у м. Херсон приватизовану квартиру. У договорі купівлі-продажу зазначалося, що вартість квартири становить 50 тис. грн, що відповідало балансовій вартості, встановленій у технічній документації на дане житло. Фактично ж покупець передав власнику 100 тис. доларів. У подальшому суд визнав договір купівлі-продажу недійсним у зв’язку з тим, що продавець на момент купівлі-продажу квартири був недієздатним. Покупець заявив вимогу про повернення фактично сплаченої продавцю суми.

Проаналізуйте обставини справи. Правом якої країни слід керуватися при вирішенні даного спору? Складіть проект судового рішення у справі.

Завдання 7

Українське торговельне підприємство “Космос” уклало зовнішньоекономічний контракт з італійською компанією “Гермес” – постачальником кахельної плитки. Сторони уклали письмову угоду на умовах постачання СІФ (морське перевезення). Обов’язок по оплаті фрахту до пункту призначення та страхуванню угоди був покладений на

постачальника – італійську компанію “Гермес”.

Під час подальших переговорів представники “Гермеса” запропонували знизити ціну контракту, з чим у телефонній розмові представники “Космосу” погодились. У результаті італійська компанія вирішила, що може зафрахтувати судно на умовах ФОБ та не страхувати угоду.

Зафрахтоване судно потрапило в шторм, і товар був зіпсований (близько 80% плитки розбилося та понадколювалося). Українське підприємство винною у неналежному виконанні зобов’язання вважало італійську компанію, яка в односторонньому порядку змінила умови постачання з СІФ на ФОБ.

Назвіть нормативні акти, якими слід керуватися при вирішенні даного спору. Чи відбулася зміна базисних умов поставки з СІФ на ФОБ? Чому? Застосуйте різні редакції ІНКОТЕРМС – 2000 р., 2010 р., 2020 р.. Складіть проект рішення суду.

Завдання 8

У квітні 2003 р. до господарського суду звернулася українська торговельна компанія з позовом до корпорації “JMM”, зареєстрованої у Великій Британії, яка в односторонньому порядку змінила асортимент продукції, що поставлялася за договором міжнародної купівлі-продажу товарів. В обґрунтування свого позову українська компанія посилалася на норми внутрішнього законодавства; відповідач висунув свої заперечення, спираючись на положення Віденської конвенції про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 р.

Визначте належне до застосування право.

Завдання 9

Згідно з договором купівлі-продажу ПАТ “Арселор-Міттал Кривий Ріг” зобов’язане поставити алжирській компанії

по виробництву будівельних матеріалів 100 т арматурного металевого прокату на умовах СІФ у місто Тізі Узундугу. Покупець зобов'язався оплатити товар відразу після його відвантаження Придніпровській залізниці з м. Кривий Ріг.

Товар був своєчасно відправлений і перевантажений на судно “Святослав” в Одеському порту. Через деякий час продавцю повідомили, що вантаж отримано у кількості 95 т, тож не вистачає одного мотка арматури вагою 5 т. У своїй відповіді продавець зазначив, що вантаж вагою 100 т був переданий залізниці, про що свідчать транспортні документи, і з цього моменту право власності перейшло на покупця.

Письмово проаналізуйте ситуацію, що склалася. Як слід вирішити цей спір? Якими міжнародними актами регулюються зазначені відносини? Визначте судову установу, компетентну розглядати спір. Як слід вирішити справу?

Завдання 10

Українське підприємство (покупець) пред'явило позов до Міжнародного комерційного арбітражу при ТПП України до болгарської фірми (продавця), яка, одержавши від позивача згідно з договором 100% передплати на умовах СІФ, товар своєчасно не поставила покупцю. Позивач вимагає повернення сплаченої ним суми, а також сплати штрафу за прострочення поставки. Відповідач заперечує, посилаючись на Правила ІНКОТЕРМС.

Визначте застосовне право та вирішить спір, використовуючи Правила ІНКОТЕРМС – 2000 р., 2010 р., 2020 р..

Завдання 11

Громадянин Італії під час відпочинку на Закарпатті в результаті укусу енцефалітного кліща захворів на енцефаліт та став інвалідом. Договір, укладений постраждалим з українською туристичною фірмою ТОВ “Інтурист-Закарпаття”, містив

положення про забезпечення безпечного відпочинку. Громадянин Італії також стверджував, що співробітники фірми не попередили його про наявність енцефалітичних кліщів у закарпатських лісах та про пов'язану з цим небезпеку.

Чи може громадянин Італії вимагати відшкодування шкоди, завданої здоров'ю, від української туристичної фірми? Визначте належне до застосування право та судову установу, компетентну розглядати даний спір.

Завдання 12

Громадяни Молдови працювали на будівництві у Києві. Через недотримання правил охорони праці один з молдовських будівельників завдав шкоди іншому.

Визначте належне до застосування право. Суд якої держави компетентний розглядати цю справу?

Завдання 13

Громадянка Казахстану купила в м. Києві біологічно активну харчову домішку (БАД) відомої західноєвропейської компанії, яка має представництва в усіх європейських та країнах Середньої Азії та Закавказзя. Застосування БАД завдало істотної шкоди здоров'ю громадянки Казахстану.

Чи може постраждала звернутися з позовом до українського суду? Право якої держави буде застосоване для розв'язання спору?

Завдання 14

Сторони, укладаючи договір міжнародної купівлі-продажу: а) підпорядкували його дію українському праву, зробивши застереження щодо строків позовної давності, які мають регулюватися британським правом; б) записали, що позовна давність за контрактом становить 25 років; в) виключили можливість застосовувати до їх контракту строки позовної давності.

Чи є зазначені положення контрактів дійсними з точки зору колізійних та матеріально-правових норм українського права?

Завдання 15

Підготуйте есе на одну із запропонованих тем:

1. Міжнародно-правова уніфікація права зовнішньоекономічних правочинів.
2. Теорія «*lex mercatoria*» та недержавне регулювання зовнішньоекономічних правочинів.
3. Принцип автономії волі у зовнішньоекономічних правочинах.
4. Договір міжнародної купівлі-продажу товарів.
5. Роль міжнародних організацій в правовому регулюванні зовнішньоекономічних відносин.

Заняття 11

Тема 9. Міжнародні перевезення

Питання для обговорення

1. Поняття та види міжнародних перевезень. Міжнародні транспортні організації та їх роль в уніфікації законодавства про міжнародні перевезення.
2. Міжнародні автомобільні перевезення. Конвенція про договори міжнародного дорожнього перевезення вантажів (КДПВ) 1956 р.
3. Міжнародні морські перевезення. Конвенція ООН про морське перевезення вантажів 1978 р. Міжнародна морська організація (ІМО).
4. Міжнародні залізничні перевезення. Угода про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) 1980р.
5. Міжнародні авіаційні перевезення.
6. Міжнародні змішані перевезення. Конвенція ООН про міжнародні змішані перевезення.

Завдання 1

Складіть перелік колізійних прив'язок, які є трансформацією загальної колізійної прив'язки "місце виконання договору" та застосовуються в міжнародному транспортному праві.

Завдання 2

Складіть таблицю "Міжнародно-правове регулювання автомобільних перевезень в ЄС"

Завдання 3

Змодельуйте ситуацію, в якій перевізник звільняється від відповідальності, оскільки часткова втрата вантажу стала наслідком особливого ризику.

Завдання 4

Складіть таблицю "Колізійні прив'язки міжнародних повітряних перевезень"

Завдання 5

Складіть таблицю "Обмеження відповідальності судновласника"

Завдання 6

ТОВ "Лубнифарм" (Полтавська обл.) здійснювало перевезення вантажу літаком компанії "British Airways Cargo" до Борисполя. В авіаційній накладній зазначено вагу отриманого для перевезення вантажу – 250,5 кг. Під час видачі вантажу в аеропорті "Бориспіль" вантаж важив 245,5 кг, тобто виявлено 5 кг нестачі. На підставі складеного акта встановлено, що втрата частини вантажу сталася внаслідок пошкодження упакування.

Якими міжнародними актами регулюються зазначені відносини? Визначте судову установу, що компетентна розглядати спір. Як слід вирішити справу?

Завдання 7

Львівська залізниця прийняла до перевезення вантаж. Місце призначення – ст. Грац (Австрія). До місця призначення вантаж прибув із 20-денним запізненням. При здачі вантажу отримувачу (австрійській компанії) було встановлено нестачу. Вважаючи, що прострочення поставки та нестача вантажу сталися з вини української залізниці, вантажоотримувач звернувся до господарського суду Львівської обл. Представник відповідача заявив у судовому засіданні, що позивач: не використав усі досудові засоби вирішення спору; при передачі вантажу угорській залізниці комерційний акт не складався; строк поставки не був порушений, оскільки вантаж довго проходив митне оформлення та перевірку.

Дайте оцінку доводам відповідача. Як має бути вирішена справа?

Завдання 8

Між експедитором-перевізником Свиридовим О. (м. Кременчук) та Українською горілчаною компанією (УГК) “Nemiroff” було укладено договір, згідно з яким Свиридов О. зобов’язався доправити вантаж на дочірнє підприємство замовника “Nemiroff Polska” (Варшава). На виконання договору перевізник Свиридов прийняв вантаж за міжнародною транспортною накладною CMR. У дорозі вантаж був викрадений з автомобіля невстановленими особами.

УГК “Nemiroff” звернулася до господарського суду Полтавської області з позовом про відшкодування збитків у розмірі 80 тис. грн.

Господарський суд прийняв справу до провадження і вирішив її на підставі норм українського законодавства. Посилання відповідача на Конвенцію про договір міжнародного дорожнього перевезення вантажів (КДПВ) від 19.05.1956 р. (набрала чинності для України 17.05.2007 р.) судом відхилено,

оскільки обидві сторони договору є українськими суб'єктами господарювання, а сам договір не містить посилань на згадану Конвенцію.

Проаналізуйте ситуацію, що склалася. Чи згодні Ви з позицією суду? Обґрунтуйте свою думку.

Завдання 9

Позивач – вантажоотримувач (ТОВ “Продсервіс”) висунув позов до експедитора “Транспостач” та перевізника “АТП-1664” про стягнення солідарно вартості втраченого вантажу. Позивач відповідно до договору купівлі-продажу придбав спеціальне обладнання у німецького виробника.

Для організації міжнародного перевезення ООО “Продсервіс” уклав договір перевезення з експедитором “Транспостач” за маршрутом “Гамбург – Полтава”. У свою чергу, експедитор на підставі договору на транспортно-експедиційне обслуговування та перевезення вантажів автомобільним транспортом доручив перевізнику здійснити перевезення.

У ході судового розгляду встановлено, що вантаж, прийнятий до перевезення, не був доставлений до вантажоотримувача, а тому його визнано втраченим.

Як урегулювати ситуацію, що виникла? Хто визнається учасниками міжнародного дорожнього перевезення вантажів за КДПВ? Як вирішити питання про компенсацію втраченого вантажу?

Завдання 10

Громадянка України А. звернулась до суду з позовом до АТ “Air France” про відшкодування матеріальної та моральної шкоди. У позові посиляється на те, що вона придбала електронний пасажирський квиток № 057-2163440466 на рейс AF 2852, що виконувався 18.08.2007 р. за напрямком Париж – Київ, вартістю 300 EUR. Під час посадки на рейс, після здачі

багажу та проходження усіх процедур контролю, відповідач відмовив їй у наданні послуги з перевезення, оскільки її посадочне місце за квитком уже було зайняте іншим пасажиром. Наявність двох квитків на одне посадкове місце вказує на вину перевізника у ненаданні послуги з перевезення.

Як вирішити цю справу?

Завдання 11

Підготуйте есе на одну із запропонованих тем:

1. Сучасні проблеми права міжнародних перевезень.
2. Міжнародні залізничні перевезення.
3. Міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом.
4. Міжнародні автомобільні перевезення.
5. Міжнародне приватне морське право: поняття, предмет та джерела.
6. Особливості правового регулювання морських перевезень за договорами чартеру та коносаменту.
7. Міжнародні річкові перевезення.
8. Міжнародні змішані перевезення.

Заняття 12

Тема 10. Міжнародне трудове право

Питання для обговорення

1. Колізійне регулювання міжнародних трудових відносин.
2. Міжнародно-правове регулювання праці. Роль конвенцій Міжнародної організації праці (МОП).
3. Працевлаштування іноземців в Україні. Принцип національного режиму в галузі трудових відносин.
4. Трудові права українських громадян за кордоном.
5. Правове регулювання праці співробітників міжнародних та міжурядових організацій.

Завдання 1

Складіть таблицю "Нормативна структура міжнародного трудового права"

Завдання 2

Складіть схему колізійного регулювання трудових відносин з іноземним елементом

Завдання 3

Змодельуйте ситуації виникнення відносин, ускладнених іноземним елементом, у сфері права соціального забезпечення

Завдання 4

Складіть схеми правового регулювання трудових відносин:

- у філіях та представництвах іноземних юридичних осіб на території України
- на підприємствах з іноземними інвестиціями, зареєстрованих як юридичні особи України

Завдання 5

Складіть схему визначення належного до застосування права у справах про завдання шкоди здоров'ю підчас виконання трудових обов'язків (т. зв. справах про каліцтво)"

Завдання 6

Позивач В., громадянин Індії, звернувся в Україні з позовом до ТОВ "Укрспецфлот". Позивні вимоги він мотивував тим, що, працюючи у структурному підрозділі зазначеного ТОВ, був направлений у складі команди судна в закордонне плавання до берегів України, однак відповідач не виплатив йому грошового забезпечення з урахуванням коефіцієнтів та надбавок. Районний суд ухвалою провадження у справі закрив

на підставі п.1 ст. 205 ЦПК України.

Як регулюються трудові відносини за участю іноземного елемента? Куди необхідно звернутися громадянину В. для вирішення спору?

Завдання 7

Громадянин Я. в листопаді 2012 р. уклав у м. Лодзь (Польща) контракт з дочірнім підприємством українського АТ “Органіка” про виконання менеджерської діяльності з покладенням на нього функцій генерального директора в Україні. Наказом від 29 грудня 2013 р. Я. було звільнено з посади на підставі ст.431 КЗпП. У лютому 2014 р. він звернувся до суду з позовом до дочірнього підприємства про поновлення на роботі та стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу.

Як вирішити цю правову ситуацію?

Завдання 8

У квітні 2012 р. громадянин України Ш. звернувся до суду з позовом про вирішення трудового спору. У серпні 2010 р. між Ш. та капітаном судна К. при посередництві ТОВ “Сіфактор” укладено контракт найму та умов праці мотористом на риболовецькому судні, власником якого є судова компанія “ДІСОР” (Ангола), строком на три місяці. Після звільнення Ш. йому виплатили заробітну плату меншу від встановленої умовами контракту.

На підставі законодавства якої країни необхідно вирішити справу? До суду якої держави повинен звернутись Ш.?

Завдання 9

Громадянка Молдови Л., яка працювала за трудовим контрактом в Україні, була відряджена до м. Шанхай (КНР) у справах компанії-роботодавця. У м. Шанхай Л. захворіла. Через місяць її звільнили за прогул.

У суді якої країни Л. може оспорити звільнення? Чи має вона право на виплату соціальної допомоги у зв'язку з хворобою відповідно до права якої держави?

Завдання 10

Підготуйте есе на одну із запропонованих тем:

1. Джерела міжнародного трудового права.
2. Рамкова конвенція та модельний закон щодо Європейської конвенції про соціальне забезпечення
3. Європейський Суд і розвиток трудового права ЄС.
4. Багатосторонні угоди СНД у сфері трудового права і соціальної політики.
7. Універсальні джерела міжнародно-правового регулювання праці. Показники ефективності контрольного механізму МОП
5. Значення контрольного механізму МОП для держав західної Європи
6. Роль спеціалізованих установ ООН в системі міжнародно-правового захисту трудящих
7. Переваги та недоліки контрольних механізмів Європейської Соціальної Хартії і Європейської Конвенції захисту прав людини та основних свобод

Заняття 13

Тема 11. Міжнародне сімейне право

Питання для обговорення

1. Колізійне регулювання укладання та розірвання шлюбу в міжнародному приватному праві.
2. Майнові відносини подружжя в міжнародному приватному праві.
3. Міжнародне усиновлення та його наслідки.

4. Аліментні зобов'язання в міжнародному приватному праві. Порядок стягнення аліментів з батьків, що виїжджають за кордон на постійне місце проживання.

Завдання 1

Складіть порівняльну таблицю "Шлюб-договір, шлюб-статус, шлюб-партнерство"

Завдання 2

Складіть схему основних та субсидіарних статутів сімейних відносин

Завдання 3

Змодельуйте ситуацію розгляду спору про розлучення, в якій суд має вирішити попереднє колізійне питання

Завдання 4

Складіть таблицю правового регулювання стягнення аліментів на дитину, якщо дитина з одним і кредитор проживають в Україні, а відповідач у штаті Нью-Йорк (США)

Завдання 5

Складіть таблицю заяв та застережень, які зроблені Україною при ратифікації конвенцій про міжнародне усиновлення дітей

Завдання 6

Громадяни України Олена А. та Степан П. одружилися на о. Кіпр у місцевому православному храмі за церковним обрядом вінчання. За два роки Олена А. та Степан П. припинили сумісне проживання. Розглядаючи відносини з Оленою А. та вінчання на о. Кіпр лише як романтичну пригоду, Степан П. одружився з Галиною С. Шлюб було зареєстровано органами РАГС у встановленому порядку. Через півроку після одруження Степан

П. загинув у ДТП, у зв'язку з чим було відкрито спадщину. Олена А. звернулася до нотаріальної контори за місцем відкриття спадщини із заявою про свої права на майно, придбане у період її сумісного проживання із Степаном П. – побутову техніку та легковий автомобіль.

Який з двох шлюбів мав юридичну силу? Чи обґрунтовані вимоги заявительки? Яке рішення має прийняти нотаріус? Надайте письмову консультацію.

Завдання 7

До юридичної консультації звернулися громадяни Італії Вітторіо та Марія А., які постійно мешкають в Україні. Десять років тому вони зареєстрували шлюб в Італії за італійським законодавством. Після переїзду на постійне місце проживання до України, де Марія А. мала родичів, подружжя вирішило розлучитися. Пара не має дітей та майнових спорів.

Проаналізуйте ситуацію та визначте належне до застосування право. До якого державного органу слід звернутися подружжю для розірвання шлюбу?

Завдання 8

Протягом навчання у вищому навчальному закладі студенти Тетяна Л., громадянка України, та Фарис М., громадянин Пакистану, підтримували близькі стосунки. Тетяна Л. у 2007 р. народила позашлюбну дитину. Фарис М. не мав наміру укласти шлюб з Тетяною Л., не давав згоди на встановлення батьківства. Повернувшись на батьківщину, Фарис М. припинив надавати матеріальну допомогу на утримання та виховання сина.

Тетяна Л. звернулася до юридичної консультації з питанням, чи можливо в даній ситуації встановити батьківство та стягнути аліменти з Фариса М.

Надайте письмову консультацію.

Завдання 9

Громадяни Казахстану подружжя К. Тимур та Оксана працювали у представництві казахської компанії у м. Києві. Під час проживання в Україні вони придбали у власність квартиру, автомобіль, дім у приміській зоні та інше майно. У 2008 р. шлюб було розірвано, Оксана відряджена компанією до Судану, а Тимур вирішив залишитися в Україні. За декілька місяців Тимур К. звернувся до суду з позовом про розділ майна, нажитого у шлюбі. Спільне майно складалось з: грошового депозиту комерційного банку в розмірі 90 тис. грн; двокімнатної квартири; побутової техніки, подарованої родичами на річницю весілля; приміського будинку у Броварському р-ні Київської обл.

Визначте належне до застосування право по кожному із зазначених об'єктів. Складіть проект рішення суду.

Завдання 10

Громадянин України Ринат В. у 2005 р. зареєстрував шлюб з громадянкою Туреччини Айсу В. у м. Одеса. Подружнє життя не склалося, і 2007 р. шлюб було розірвано в м. Істамбул (Туреччина) за мусульманським обрядом.

Чи буде визнане розлучення в Україні? Обґрунтуйте свою відповідь.

Завдання 11

Громадяни України Іван та Ірина С. упродовж восьми років працювали в науково-дослідному інституті США за контрактом, там у них народилась донька Аліса. У 2008 р. подружжя загинуло в автомобільній катастрофі, дитина залишилася сиротою і перебувала у дитячому будинку м. Літл-Рок. Колишні колеги загиблого подружжя звернулись до департаменту соціальної служби штату Арканзас із заявою про усиновлення Аліси. Заява була розглянута та задоволена відповідно до законодавства штату.

Дідусь та бабуся Аліси, що мешкали в Україні, звернулися до місцевого суду із заявою про визнання рішення про усиновлення недійсним і встановлення опіки над онукою.

Яке рішення має прийняти суд? Які правові наслідки буде мати рішення українського суду в США?

Завдання 12

Громадянка України Олена Л. у 2000 р. виїхала на відпочинок та лікування до Ізраїлю, де познайомилась із громадянином цієї країни Олександром В., який запропонував їй не повертатися до України та укласти з ним шлюб. Шлюб було укладено на о. Кіпр і визнано в Ізраїлі. Олена Л. залишилась проживати з чоловіком у м. Хайфа.

Мати Олени у 2004 р. звернулася до суду із заявою про стягнення аліментів на своє утримання, оскільки вона стала інвалідом I групи і не має достатньо коштів на проживання та лікування.

Якими нормативними актами регулюються спірні правовідносини? Яке рішення має прийняти суд?

Завдання 13

У 2007 р. громадянка Турції В., яка мешкає у м. Миколаїв (Україна), звернулася до Миколаївського міського суду з позовом про розірвання шлюбу зі своїм чоловіком Д., що проживає в м. Анталія (Турція) і є громадянином Турції.

Яке законодавство та норми яких міжнародних договорів, що діють у відносинах між Україною та Турцією, повинен застосувати суд м. Миколаєва при вирішенні питання про розірвання шлюбу?

Завдання 14

Громадянин Єгипту, двічі одружений за мусульманським обрядом, взяв шлюб в цій країні з громадянкою України.

Чи є дійсним цей шлюб? Чи може український суд,

пославшись на застереження про публічний порядок визнати у разі смерті чоловіка спадкоємицею тільки третю дружину – громадянку України?

Завдання 15

Громадянка Ємену, перебуваючи у полігамному шлюбі із своїм співвітчизником, звернулася до суду на території України з позовом про стягнення аліментів з чоловіка на її користь, оскільки вона непрацездатна через інвалідність II групи. Протягом останніх семи років подружжя мешкає на території України.

Чи підлягає позов задоволенню? Право якої країни підлягає застосуванню при розрахунку суми аліментів?

Завдання 16

Громадянин України і громадянка Німеччини уклали шлюбну угоду, в якій вказали, що майнові відносини подружжя регулюються німецьким та українським правом.

Чи повинен український суд враховувати цю угоду про вибір права? Чи допускається при укладенні угоди про вибір права, що застосовується до шлюбного договору, юридична біотехнологія?

Завдання 17

Підготуйте есе на одну із запропонованих тем:

1. Основні правові та колізійні проблеми транскордонних сімейних відносин в умовах глобалізації. Поняття міжнародного сімейного права.

2. Принцип поваги до особистого та сімейного життя, принцип єдності сім'ї в міжнародному сімейному праві.

3. Сучасні напрямки уніфікації та гармонізації в міжнародному сімейному праві.

4. Функції міжнародних організацій у сфері регулювання сімейних правовідносин.

5. Норми Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод щодо сімейних відносин

6. Поняття особистого та сімейного життя в практиці ЄСПЛ та його значення для сімейного законодавства країн-учасниць

7. Практика застосування ЄСПЛ ст. 12 (право на шлюб) Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод

8. Практика застосування ЄСПЛ ст. 5 (рівність подружжя) Протоколу №7 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод

9. Шлюбний контракт в міжнародному сімейному праві. Проблема визначення належного до застосування права. Мобільний конфлікт.

10. Універсальна та регіональна уніфікація правового регулювання особистих немайнових та майнових прав подружжя

11. Гаазька конвенція 1980 року як процесуально-правовий механізм вирішення цивільних справ про міжнародного викрадення дітей

12. Захист права опіки у випадку неправомірного переміщення дитини на підставі Європейської конвенції про опіку 1980 р

13. Звичайне місце проживання як основний критерій визначення міжнародної підсудності сімейних спорів стосовно дитини

14. Колізійне регулювання аліментних зобов'язань в міжнародному сімейному праві.

15. Загальна характеристика правил міжнародного судового співробітництва, закріплених Гаазькими дитячими конвенціями і регламентами ЄС з питань сімейного права

16. Загальна характеристика Європейської конвенції про усиновлення дітей від 27 листопада 2008 р.

17. Застереження про публічний порядок та

застосування імперативних норм в міжнародному сімейному праві

18. Встановлення та оскарження батьківства. Європейська конвенція про правовий статус позашлюбних дітей від 15 жовтня 1975 року.

19. Міжнародно-правове регулювання трансграничного усиновлення. Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 року.

20. Питання усиновлення за участю іноземців та осіб без громадянства в Сімейному кодексі України та підзаконних актах внутрішнього законодавства.

21. Правоприпиняючі та правовстановлюючі наслідки усиновлення за участю іноземців.

22. Консульський нагляд за сім'ями, що усиновили дітей-громадян України.

23. «Кульгаючі» шлюби в міжнародному приватному праві.

24. Міжнародно-правове регулювання аліментних зобов'язань.

25. Нью-Йоркська Конвенція про стягнення аліментів за кордоном 1956р. Конвенція про стягнення аліментів з кордоном" від 20 липня 2007 року.

Заняття 14

Тема 12. Міжнародне спадкове право

Питання для обговорення

1. Основні колізії спадкування у сфері міжнародного приватного права. Колізійні норми спадкового права в законодавстві України.

2. Міжнародно-правове регулювання спадкових відносин. Вашингтонська конвенція 1973 року про одноманітний закон про форму міжнародного заповіту.

Європейська конвенція 1972 року про встановлення правил реєстрації заповітів.

3. Спадкові права іноземців в Україні.

4. Спадкові права українських громадян за кордоном.

5. Правовий режим від умерлої спадщини у міжнародному приватному праві

Завдання 1

Складіть схему колізійно-правового регулювання в міжнародному спадковому праві.

Завдання 2

Складіть схему розщеплення колізійної прив'язки в міжнародному спадковому праві.

Завдання 3

Змодельуйте ситуації спадкування від умерлого майна : 1) за правом універсального правонаступництва; 2) за правом окупації

Завдання 4

Складіть порівняльну таблицю "спадкові права громадян України в Польщі та громадян Польщі в Україні"

Завдання 5

Складіть заповіт громадянина України, що постійно проживає у Німеччині, при тому, що спадкоємці мешкають у Польщі та Франції. Визначте належне до застосування право.

Завдання 6

Після смерті громадянина України М., що сталася в Канаді, залишилися таке майно: будинок у Португалії; гроші на рахунку у банку Швейцарії – 300 тис. швейцарських франків;

п'ятикімнатна квартира в Києві; яхта, зареєстрована у Франції; декілька автомобілів, які знаходяться в Канаді, Україні та Франції.

На майно громадянина М. претендують: повнолітній син від першого шлюбу; двоє неповнолітніх дітей від другого шлюбу; дружина, з якою М. був зареєстрований у третьому шлюбі; батьки.

Розподіліть правовідносини за статутами та визначте належне до застосування права, якщо всі спадкоємці звернулися з позовом до суду України. Судові установи яких країн компетентні розглядати спір, що виник?

Завдання 7

До консульства України в Румунії звернулася громадянка України Ш., яка постійно мешкала в Румунії, із клопотанням про оформлення заповіту.

Чи вповноважений консул України виконувати зазначені дії? Визначте належне до застосування право та належний порядок оформлення заповіту.

Завдання 8

Громадянин Іспанії Родріго К. уклав шлюб з громадянкою України та переїхав до м. Полтава на постійне проживання. Подружжя придбало в Україні квартиру, автомобіль та інше майно. За три роки Родріго К. помер. В Іспанії у нього залишилася земельна ділянка, грошовий внесок в іспанському банку та меблі. До нотаріальної контори за місцем відкриття спадщини в Україні звернулася перша дружина Родріго К. із заявою про прийняття спадщини.

На підставі якого нормативного акта слід визначати належне до застосування право? Визначте належне до застосування право відповідно до кожного об'єкта спадкування.

Завдання 9

Громадянка України В. 25 років мешкала у Франції. Після її смерті лишилося цінне рухоме майно та квартира у Парижі, але спадкоємців за законом чи заповітом вона не мала

Визначте належне до застосування право.

Завдання 10

Громадянин Іспанії, який останніми роками проживав в Україні, після своєї смерті залишив дружині квартиру в м. Києві, про що зазначено в заповіті. Заповіт складено в Іспанії та передано на зберігання в реєстраційний орган.

Як виконати такий заповіт в Україні? Чи буде мати значення форма даного заповіту?

Завдання 11

Двоє громадян Франції чоловічої статі уклали шлюб та усиновили дитину відповідно до французького законодавства. Невдовзі після переїзду сім'ї в Україну один з подружжя загинув у автомобільній катастрофі. Після його смерті залишилася придбана під час шлюбу двокімнатна квартира в м. Одеса та нерухоме майно у Франції. Померлий не залишив заповіту, через що на майно претендують його дитина, один з подружжя та родичі померлого. Родичі померлого звернулися з позовом до українського суду стосовно вирішення питання щодо квартири.

Проаналізуйте ситуацію з позиції доктрини публічного порядку. Як повинен вирішити даний спір український суд?

Завдання 12

Громадянин Австралії останніми роками проживав зі своєю сім'єю – дружиною та дочкою – у м. Харкові. У 2011 р. подружжя звернулося до нотаріуса за консультацією щодо можливості складання спільного заповіту подружжя, в якому збиралося призначити один одного єдиними спадкоємцями, а свою дочку – спадкоємицею після смерті останнього з

подружжя. Спадщина складалася з нерухомості у м. Харкові, автомобіля табанківського рахунку.

Яку консультацію повинен надати нотаріус? Яким чином відбуватиметься оформлення спадкових прав?

Завдання 13

Італійська пара, яка проживала у Німеччині, склала спільний заповіт, відповідно до якого подружжя призначило один одного спадкоємцями після своєї смерті. Після смерті чоловіка вдова посилалася на цей заповіт. За італійським законом такий заповіт є недійсним, за німецьким – дійсним. Якщо складання спільного заповіту – це форма правочину, то застосовується німецьке право, і заповіт є дійсним. А якщо це питання пов'язано з відносинами спадкування, то за німецьким правом застосовується закон громадянства спадкодавця, тобто Італії, і, як слідство, заповіт є недійсним.

Право якої держави повинен застосувати суд? Про які доктринальні положення в даній справі йдеться? Чи суперечать вітчизняному публічному порядку норми іноземного права, які допускають складання спільних заповітів?

Завдання 14

Громадянин Німеччини Ф. після укладення шлюбу з громадянкою України К. у 2012 р. переїхав до Києва на постійне місце проживання. Подружжя придбало у власність квартиру та два автомобілі. У Німеччині у громадянина Ф. залишилась земельна ділянка, будинок з побутовими предметами, грошовий внесок у німецькому банку на його ім'я. У травні Ф. трагічно загинув.

Дочка Ф. від першого шлюбу та удова звернулися до нотаріуса в м. Києві за останнім місцем проживання загиблого із заявами про прийняття спадщини. Дочка просить застосувати колізійні норми права Німеччини, за якими спадкові відносини регулюються законом громадянства спадкодавця.

Визначте належне до застосування право по кожному з об'єктів спадкування.

Завдання 15

Підготуйте есе на одну із запропонованих тем:

1. Розщеплення спадкового статуту. Вирішення колізії законів щодо спадкування рухомого та нерухомого майна.

2. *Mortis causa donato*. Проблема визнання договору дарування на випадок смерті в різних правових системах.

3. Відмова від спадщини в міжнародному приватному праві.

4. Застосування процедур ADR при вирішенні міжнародних сімейних спорів. Рекомендація № R(98)1 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам про медіацію у сімейних справах від 2 січня 1998 р. Керівництво з медіації Гаазької конференції з міжнародного приватного права 2012 р.

5. Правовий режим відмерлої спадщини в міжнародному приватному праві.

6. Податкова оптимізація міжнародного спадкування. Критерії оподаткування та їх застосування при міжнародному спадкуванні.

7. Проблеми правового регулювання транскордонного сурогатного материнства.

8. Поняття трансграничних спадкових відносин. Види іноземного елемента.

9. Спадкування за заповітом у міжнародному спадковому праві: здатність на складання і скасування заповіту; форма та дійсність заповіту; обов'язкова частка у спадщині.

10. Вашингтонська конвенція щодо одноманітного закону про форму міжнародного заповіту 1973 р.

11. Загальна характеристика найбільш поширених прив'язок колізійних норм у сфері сімейного права. Автономія волі сторін в сімейних відносинах.

12. Порядок прийняття спадщини та управління спадковою масою у транскордонному спадкуванні. Гаазька конвенція про міжнародне управління майном померлих осіб від 2 жовтня 1973 р

13. Міжнародне спадкування і застереження про публічний порядок

14. Гармонізація європейського законодавства. Регламент ЄС № 650/2012 від 4 липня 2012 р. про компетенцію, застосовуване право, визнання і виконання рішень, прийняття і виконання нотаріальних актів з питань спадкування, а також про створення європейського свідоцтва про спадкування (Регламент "Рим IV").

Заняття 15

Тема 13. Колізії юрисдикцій у міжнародному приватному праві та способи їх розв'язання

(колоквіум)

Питання для обговорення

1. Принципи правого регулювання вирішення транскордонних спорів. Принцип суверенної рівності держав. Принцип взаємності. Принцип міжнародної ввічливості. Застосування закону «місця суду» (*lege fori*). Автономія волі сторін.

2. Судовий імунітет та його види. Джерела регулювання імунітету в трансграничних відносинах. Конвенція ООН про юрисдикційні імунітети держав та їх власності.

3. Участь України в міжнародних договорах щодо підсудності справ з «іноземним елементом». Міжнародна підсудність в праві України та в праві зарубіжних країн.

4. Угода сторін щодо зміни міжнародної підсудності. Право, що застосовується до угод про міжнародну підсудність

та загальні принципи розв'язання правових колізій. Умови дійсності угоди щодо міжнародної підсудності.

5. Вручення судових документів за кордоном. Джерела регулювання та основні способи транскордонної доставки судових документів. Колізійні проблеми отримання доказів за кордоном.

6. Міжнародне приватне право в діяльності міжнародного комерційного арбітражу.

Завдання 1

Використовуючи кола Ейлера визначте місце міжнародного цивільного процесу:

- в національній правовій системі;
- в міжнародній правовій системі.

Завдання 2

Складіть порівняльну таблицю "Спільні категорії міжнародне приватне право та міжнародний цивільний процес".

Завдання 3

Визначте ієрархію джерел міжнародного цивільного процесу.

Завдання 4

Складіть таблицю "Національні системи міжнародної підсудності".

Завдання 5

*Змодельуйте ситуацію конкуренції юрисдикцій. Запропонуйте вирішення проблеми *lis alibi pendes*.*

Завдання 6

Підготуйте есе на одну із запропонованих тем:

1. Принцип *lege fori* у процесуальній діяльності судових органів.
2. Міжнародна підсудність: колізійно-правове та матеріально-правове регулювання.
3. Міжнародна правова допомога.
4. Право, що регулює діяльність міжнародного комерційного арбітражу – *lex arbitri*.
5. Методи визначення належного до застосування права в арбітражному провадженні: *voie indirecte*, *voie directe*, доктрина *trunc commun*.
6. Питання імунітету держави при розгляді інвестиційних спорів в міжнародних арбітражних установах.
7. Поняття транскордонного банкрутства.
8. Визнання та виконання іноземних рішень про банкрутство.
9. Міжнародно-правове регулювання транскордонної неспроможності.

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА

Індивідуальна робота є невід'ємним складником навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право».

Метою індивідуальної роботи є закріплення, розширення та поглиблення спеціальних правових знань щодо змісту норм законодавства, яке спрямоване на регулювання правовідносин в міжнародній приватній сфері, практикум його застосування, визначення ролі міжнародно-правових інститутів як комплексної системи юридичного інструментарію, активізації аналітичної діяльності, вироблення вмінь самостійного аналізу та тлумачення законодавства, проведення науково-дослідницької роботи, а також практичних навичок у цій сфері.

Завданнями індивідуальної роботи є формування розуміння теоретичних основ навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право», що спираються на науково-обґрунтовані концепції і доктрини; опанування навичок самостійно працювати з різними інформаційними джерелами, інтерпретувати матеріали періодичної літератури, аналізувати наукову літературу, отримувати здатності дослідницької роботи; вироблення вміння аналізувати правозастосовну практику, кваліфіковано обґрунтувати, спираючись на норми права та самостійну правову точку зору.

Індивідуальна робота виконується у позааудиторний час самостійно.

Вибір видів індивідуальної роботи здійснюється за власними інтересами та узгодженням з викладачем на початку навчального семестру.

Види та диференціація балів за індивідуальну роботу

- 8-10 – публікація статті у фаховому виданні, виступ із доповіддю на засіданні наукового гуртка;
- 6-8 – публікація тез доповіді на науковій конференції;

- 4-6 – переклад наукового тексту з іноземної мови (1500-2000 слів), презентація судового рішення у справі з іноземним елементом;
- 1-4 – підготовка реферативного огляду літератури, анотації наукової статті, складення термінологічних кросвордів;
- 0 – робота не представлена, або містить плагіат.

Сумарно максимальний бал за виконання індивідуальної роботи – 10 балів.

Організацію, контроль та оцінку якості виконання індивідуальної роботи здійснює керівник, яким може виступати викладач, закріплений кафедрою за академічною навчальною групою (на практичних заняттях), або лектор (у випадку підготовки наукової доповіді, наукової статті, тез наукової доповіді тощо). При виникненні певних питань рекомендується звертатися за консультаціями до викладача з метою отримання необхідних роз'яснень щодо організації та виконання індивідуальної роботи.

Індивідуальні роботи надаються для перевірки та оцінення не пізніше 15 днів до початку екзаменаційної сесії.

Індивідуальні роботи можуть бути обговорені під час практичних занять.

Індивідуальна робота, що містить академічний плагіат, не зараховується. У разі виявлення в індивідуальних роботах академічного плагіату – навмисного відтворення під своїм іменем без посилання на автора чужого твору, опублікованого на паперовому або електронному носії, викладач попереджає студента та інформує службовою запискою завідувача кафедри.

Методичні рекомендації до виконання окремих видів індивідуальної роботи

1. Публікація статті у фаховому виданні

Наукова стаття виконується за актуальною проблематикою під керівництвом викладача. Тема наукової

статті погоджується із викладачем.

Структура наукової статті має відповідати вимогам п. 3 постанови Вищої атестаційної комісії України «Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліків ВАК України» від 15 січня 2003 р., № 7-05/1 (https://disser.in.ua/zakhist-disertaciyi_id_5.html).

Наукова стаття повинна містити такі необхідні елементи: постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з даного дослідження щодо пропозицій з удосконалення теоретичних положень міжнародного приватного права або ж законодавства України і перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Обсяг наукової статті має становити від 8 до 12 сторінок формату А-4.

Список використаних джерел оформлюється відповідно до вимог бібліографічного опису ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (<https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravyloformlennypyskuvykorystanyhdzherel.pdf>).

Наукові статті публікуються у фахових та інших наукових виданнях.

За виконання усіх вимог щодо написання наукової статті передбачено 8-10 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неохайного оформлення наукової статті, неповного врахування вимог щодо її виконання, її неопублікування.

2. Публікація тез доповіді на науковій конференції

Написання тез наукової доповіді проводиться за тематикою міжнародного приватного права, погодженою з викладачем.

Тези наукової доповіді готуються відповідно до вимог, визначених організаційним комітетом відповідної наукової (студентської, молодих учених) конференції.

Обсяг тез наукової доповіді становить не більше 5-ти сторінок формату А-4.

Тези наукової доповіді мають містити пропозиції з удосконалення теоретичних положень міжнародного приватного права або ж законодавства України.

Список використаних джерел оформлюється з посиланням відповідно до вимог бібліографічного опису ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (<https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravyloformlennypyskuvykorystanyhdzherel.pdf>).

Тези наукової доповіді публікуються у збірнику тез наукової конференції.

За виконання усіх вимог щодо написання тез наукової доповіді передбачено 6-8 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неохайного оформлення тез наукової доповіді, неповного врахування вимог щодо їх виконання, не виступу на науковій конференції.

3. Переклад наукового тексту з іноземної мови

Індивідуальна робота у вигляді письмового перекладу наукового тексту з іноземної мови спрямована на розвиток мовних знань, вмінь та навичок у сфері міжнародного приватного права.

Загальний обсяг наукового тексту для перекладу складає 1500-2000 слів.

Науковий текст обирається самостійно відповідно до наукових інтересів в сфері міжнародного приватного права та

узгоджує з викладачем.

Рекомендовані інтернет-ресурси для пошуку іноземних джерел:

- Електронна бібліотека дослідницької мережі з соціальних наук (Social Science Research Network - SSRN eLibrary) - <http://www.ssrn.com/en/>
- Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (UNCITRAL) - www.uncitral.org
- Міжнародний інститут уніфікації приватного права (International Institute for the Unification of Private Law) - www.unidroit.org
- Гаазька конференція з МПП (Hague Conference on Private International Law) - www.hcch.net
- Інститут порівняльного та міжнародного приватного права ім. Макса Планка (Max Planck Institute for Comparative and International Private Law) - www.mpipriv.de
- Огляд новин міжнародного приватного права (News and Views in Private International Law) - <http://conflictoflaws.net/>
- Словник з колізійного права - Glossary of Conflict of Laws (McGill Law Faculty, Prof. William Tetley) - http://www.mcgill.ca/maritimelaw/glossaries/conflictlaws/#Batiffol_Lagarde
- Researching Private International Law (University of California, Berkeley) - <http://www.law.berkeley.edu/library/classes/iflr/pil.html>

Науковий переклад оформлюється з посиланням на джерела відповідно до вимог бібліографічного опису ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (<https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravylyaoformlennypyskuvykorystanyhdzherel.pdf>).

Науковий переклад має бути у форматі doc./docx, 14 кеглем, шрифт – Times New Roman, через 1,5 інтервали без перенесень. Параметри сторінки: ліве поле – 2,5 см, праве – 1,5

см, верхнєта нижнє – 2 см, абзацний відступ – 1,25 см.

За виконання усіх вимог перекладу наукового тексту з іноземної мови передбачено 4-6 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неохайного оформлення, неповного врахування вимог щодо виконання даного виду роботи.

4. Презентація судового рішення у справі з іноземним елементом

Презентаційний проект — навчально-пізнавальна, дослідницька, творча діяльність — що має мету, узгоджені методи, способи діяльності, спрямовані на досягнення загального результату з розв’язування певної проблеми. Це самостійне доскональне вивчення та аналіз справи з презентацією результатів роботи.

Презентаційний проект може включати: практико-орієнтований напрям (націлений на соціальні-правові інтереси, використовуються методи сучасної науки: моделювання, соціологічне опитування тощо); дослідницький напрям (за структурою нагадує справжнє наукове дослідження, включає обґрунтування актуальності обраної теми, позначення завдань дослідження, обов’язкове висунення гіпотези з подальшою її перевіркою, обговорення отриманих результатів); інформаційний напрям (спрямований на збір інформації про якийсь об’єкт, явище з метою його аналізу, узагальнення та подання для широкої аудиторії); творчий напрям (передбачає максимально вільний і нетрадиційний підхід до оформлення результатів, наприклад, альманахи, інтелектуальні ігри, наукові відеокліпи тощо).

Робота над проектами проходить в кілька етапів: підготовка до роботи над проектом, вибір теми, постановка мети і завдання проекту, пошук інформації, виконання завдань проекту, підготовка до захисту проекту, презентація (захист) проектів, аналіз результатів проектної роботи.

Обсяг презентаційного проекту судового рішення у

справі з іноземним елементом складає 10-15 слайдів.

Список використаних джерел оформлюється відповідно до вимог бібліографічного опису ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (<https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravyloformlennypyskuvykorystanyhdzherel.pdf>).

За виконання усіх вимог щодо створення презентаційного проекту судового рішення у справі з іноземним елементом передбачено 4-6 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неповного врахування вимог щодо виконання данного виду роботи.

5. Підготовка реферативного огляду літератури

Реферат (лат. *refero* — доношу, повідомляю, переказую) - короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлений у виді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного опанування відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури за темою).

Реферат виконується з конкретних питань міжнародного приватного права. Тема реферату погоджується з викладачем.

Обсяг не менше 12-ти сторінок формату А-4, повинно бути використано не менше 7 джерел наукового спрямування.

Реферат має бути у форматі doc./docx, 14 кеглем, шрифт – Times New Roman, через 1,5 інтервали без перенесень. Параметри сторінки: ліве поле – 2,5 см, праве – 1,5 см, верхнє та нижнє – 2 см, абзацний відступ – 1,25 см.

Список використаних джерел оформлюється відповідно до вимог бібліографічного опису ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (<https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravyloformlennypyskuvykorystanyhdzherel.pdf>).

За виконання усіх вимог щодо написання реферату передбачено 1-4 бали. Кількість балів може зменшуватися у разі неохайного оформлення реферату, неповного врахування вимог щодо його виконання, зокрема, щодо обсягу й кількості використаних джерел.

6. Анотування наукової додаткової літератури

Анотування наукової літератури є видом роботи, який потребує відповідного ґрунтованого аналізу наукової правової літератури.

Анотація додаткової наукової правової літератури має містити коротку характеристику публікації, викладення її основних положень.

Анотація має висвітлювати сутність публікації, є стислою характеристикою змісту монографії (розділу монографії), статті та інших матеріалів з формуванням власних узагальнень та оцінок щодо предмета дослідження анотованого джерела.

Анотація має містити висновки щодо практичної та теоретичної значущості анотованого джерела.

Для анотування обираються наукові джерела за погодженням з викладачем.

Обсяг анотування підлягає не менше ніж 20 сторінок з наукового джерела (розділ, підрозділ монографії) або ж не менше ніж 2 наукові статті з проблематики міжнародного приватного права.

Анотування має бути у форматі doc./docx, 14 кеглем, шрифт – Times New Roman, через 1,5 інтервали без перенесень. Параметри сторінки: ліве поле – 2,5 см, праве – 1,5 см, верхнє та нижнє – 2 см, абзацний відступ – 1,25 см.

Список використаних джерел оформлюється відповідно до вимог бібліографічного опису ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

(<https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravyloformlennyaspyskuvykorystanyhdzherel.pdf>).

За виконання усіх вимог щодо анотування додаткової літератури передбачено 1-4 бали. Кількість балів може бути зменшена у разі неохайного оформлення, неповного розкриття змісту анотованого джерела, анотування додаткової літератури у меншому обсязі.

7. Складання тематичних кросвордів

Здійснюється за однією або за декількома темами одного напрямку з міжнародного приватного права за погодженням з викладачем.

До тематичного кросворду можна включати як законодавчо визначені терміни, так і терміни, запропоновані в правовій доктрині.

Обсяг тематичного кросворду має включати не менше, ніж по 20-ть термінів з теми міжнародного приватного права по вертикалі та по горизонталі.

Список використаних джерел оформлюється відповідно до вимог бібліографічного опису ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (<https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravyloformlennyaspyskuvykorystanyhdzherel.pdf>).

За виконання усіх вимог щодо складання тематичного кросворду передбачено 1-4 бали. Кількість балів може зменшуватися у разі неохайного оформлення тематичного кросворду, неповного врахування вимог щодо його виконання, зокрема, складення тематичного кросворду з меншою, ніж рекомендована, кількістю термінів.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ТЕРМІНИ

Автономія волі – принцип, згідно з яким учасники правовідносин з іноземним елементом можуть здійснити вибір права, що підлягає застосовуванню до відповідних правовідносин.

Апостиль – печатка або штамп розміром не менш ніж 9х9 см, що посвідчує автентичність підпису, статус особи, що підписала документ, та у відповідному випадку автентичність відбитку печатки або штампу, якими скріплений документ, що проставляється компетентним органом держави, в якій документ був складений. Порядок проставляння А. передбачений “Конвенцією, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів” від 05.10.1961 р.

Арбітражна угода – угода сторін про передачу до арбітражу всіх або певних спорів, які виникли або можуть виникнути між ними у зв’язку з будь-якими конкретними правовідносинами, незалежно від того, чи мають вони договірний характер, чи ні. Арбітражна угода може бути укладена у виді арбітражного застереження в контракті або у виді окремої угоди.

Арбітражне застереження – обов’язкова частина зовнішньоекономічного договору, яка визначає матеріальне і процесуальне право, що буде застосовуватися у разі виникнення спору між сторонами.

Аффідевіт – документ, що підтверджує зміст норм права відповідної держави згідно з прийнятими тлумаченнями та практикою застосування; *а.* підлягає обов’язковій консульській легалізації чи проставлянню апостилю.

Безгромадянство – правовий статус фізичної особи, яка не має громадянства жодної держави.

Багатогромадянство – перебування особи одночасно у громадянстві двох або більше держав.

Біженець – особа, яка не є громадянином України і внаслідок цілком обґрунтованих побоювань стати жертвою пере-

слідувать за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань.

Взаємність – (у міжнародному приватному праві) взаємне надання державами певних прав та повноважень; взаємне надання національного режиму та режиму найбільшого сприяння.

Відсилання до права третьої держави – відсилання колізійної норми права іноземної держави, визначеної законом, до права третьої держави.

Вибір права – право учасників правовідносин визначити, право якої держави підлягає застосуванню до правовідносин з іноземним елементом.

Визнання рішення іноземного суду – поширення законної сили рішення іноземного суду на територію України в порядку, встановленому законом.

Виконання рішення іноземного суду – застосування засобів примусового виконання рішення іноземного суду в Україні в порядку, передбаченому законом.

Гаазька конференція з міжнародного приватного права – міжурядова організація, мета діяльності якої полягає в роботі над прогресивною уніфікацією норм міжнародного приватного права.

Гармонізації законодавства – процес коригування законодавства держав – членів Європейського Союзу на підставі правових актів ЄС, зокрема директив, які мають обов'язкову силу для держав – членів ЄС та вимагають від цих держав привести їх внутрішнє законодавство у відповідність до положень

директив.

Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ) – міжнародна система угод і заходів, спрямованих на організацію міжнародної торгівлі, боротьбу з демпінговими та іншими проявами недобросовісної конкуренції.

Дерогаційна угода – угода між сторонами цивільного процесу, в силу якої спір, що підлягає розгляду певною установою на підставі загальних диспозитивних норм, вилучається зі сфери її юрисдикції та передається іншій судовій установі.

Екзекватура – спеціальний дозвіл на виконання іноземного судового рішення, що надається рішенням суду держави, на території якої вимагається таке виконання.

Застереження про публічний порядок – правило, що обмежує застосування іноземного закону, до якого відсилає колізійна норма національного права.

Зворотне відсилання – повторне відсилання колізійної норми права іноземної держави до правопорядку держави, колізійна норма якого відіслала до даного іноземного правопорядку.

Іммігранти – іноземні громадяни або особи без громадянства, які перебувають на території держави і не мають наміру її покидати. Іммігрантів поділяють на легальних і нелегальних, тимчасових і постійних.

Імунітет держави – спеціальний правовий режим, встановлений міжнародними договорами та внутрішнім законодавством, в силу якого власність держави, правочини за її участю, а також підсудність спорів за її участю не можуть підпорядковуватись юрисдикції іншої держави.

ІНКОТЕРМС – (англ. *Incoterms, International commerce terms*) – міжнародні правила тлумачення комерційних термінів, прийняті Міжнародною торговою палатою у 1936 р. (ред.: 1953, 1967, 1976, 1980, 1990, 2000, 2010).

Іноземний елемент – ознака, яка характеризує приватноправові відносини, що регулюються, та виявляється в одній або кількох з таких форм: а) хоча б один учасник правовідносин

є іноземцем, особою без громадянства або іноземною юридичною особою; б) об'єкт правовідносин знаходиться на території іноземної держави; в) юридичний факт, який впливає на виникнення, зміну або припинення правовідносин, мав чи має місце на території іноземної держави.

Іноземець – особа, яка не перебуває в громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав.

Іноземна юридична особа – підприємство, що створено за законодавством іншим ніж законодавство України і знаходиться за межами України.

Іноземні інвестиції – цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

Клаузула – (лат. *clausula* – завершення, застереження) – викладена окремою статтею закону певна умова, окреме (особливе) положення іншого нормативного акта (статуту, інструкції), окрема умова договору (угоди), заповіту тощо, якими обумовлюються певні обставини, пов'язані із застосуванням нормативно-правового акта чи виконанням приписів іншого документа, що має юридичне значення; спеціальна постанова або застереження, що додається до договору.

Колізійна норма – норма, що визначає право якої держави може бути застосоване до правовідносин з іноземним елементом

Колізійне право – сукупність норм, що вирішують колізії між законами різних держав; **к. п.** є складовою міжнародного приватного права.

Коносамент – документ, що регулює правовідносини між перевізником та одержувачем вантажу, свідчить про прийняття перевізником вантажу, відомості про який наведено в коносаменті, та є одним з документів, що підтверджують наявність і зміст договору морського перевезення.

Консул – посадова особа, призначена однією державою до іншої держави (держави перебування) для здійснення на її території (консульському окрузі) консульських функцій.

Консульська легалізація документів – процедура підтвердження дійсності оригіналів офіційних документів або засвідчення справжності підписів посадових осіб, уповноважених засвідчувати підписи на документах, а також дійсності відбитків штампів, печаток, якими скріплено документ.

Конфлікт кваліфікацій – відмінність у тлумаченні однакових понять, що містяться в колізійних нормах різних держав.

Культурні цінності – об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України.

Міжнародна організація праці (МОП) – заснована в 1919 р., є спеціалізованою установою ООН. Мета МОП – досягнення загального і міцного миру на основі соціальної справедливості та покращення існуючих умов праці шляхом регламентації робочого часу, включаючи встановлення максимальної тривалості робочого часу і робочого тижня; набору робочої сили та боротьби з безробіттям; встановлення гарантій зарплати, що забезпечує достатні умови життя.

Міжнародна організація цивільної авіації (англ. *International Civil Aviation*) – єдина міждержавна організація в галузі повітряних сполучень, спеціалізована установа системи ООН. Заснована Чиказькою конвенцією міжнародної цивільної авіації (1944), яка є статутом організації.

Міжнародна підсудність – компетенція судів певної держави з вирішення спору з “іноземним елементом”.

Міжнародна торгова палата (англ. *International Chamber of Commerce*) – міжнародна організація, яка має наметі підтримку й розвиток міжнародної торгівлі й глобалізації. Членами цієї організації є країни, до яких МТП має доступ че-

рез свої національні комітети. В Україні діє Торгово-промислова палата України.

Міжнародне перевезення – переміщення товарів з петином державного кордону; з території України – на територію іноземної держави; з території іноземної держави – на територію України; транзитом через територію України.

Міжнародне приватне право – самостійна галузь національного права, яка є системою колізійних та уніфікованих матеріально-правових норм, що регулюють приватні та цивільно-процесуальні відносини, ускладнені іноземним елементом.

Міжнародний інститут з уніфікації приватного права (Institut international pour unification du droit prive; International Institute for the Unification of Private Law), УНІДРУА (UNIDROIT) – незалежна міжнародна організація, утворена у

1926 р. з метою вивчення шляхів гармонізації та координації процесів уніфікації приватного права у різних державах або групах держав і поступового прийняття країнами світу єдиної системи приватного, права

Міжнародний комерційний арбітраж – 1) недержавний юрисдикційний орган, різновид третейських судів, призначений для вирішення зовнішньоекономічних спорів; 2) особливий спосіб врегулювання зовнішньоекономічних спорів, основними перевагами якого порівняно із розглядом спорів у державних судах є конфіденційність, спеціалізація арбітрів, більш швидкий і демократичний розгляд справи.

Міжнародний цивільний процес – сукупність і система правових норм, що містяться у внутрішньому праві держави і в міжнародних договорах за участю цієї держави, які регулюють цивільно-процесуальні відносини між іноземними судами та учасниками процесу, один з яких є іноземною особою (іноземці, особи без громадянства, іноземні підприємства, установи, організації, іноземні держави та міжнародні організації), при здійсненні правосуддя з цивільних справ і наданні міжнародної правової допомоги.

Надімперативні норми (норми безпосереднього застосування; mandatory rules) – особлива категорія імперативних норм права, що застосовуються для регулювання приватноправових відносин з іноземним елементом, незалежно від того, яке право обране сторонами правовідносин на підставі принципу автономії волі або судовим чи арбітражним органом на підставі колізійних норм.

Національний режим – режим, за яким юридичним і фізичним особам (громадянам) однієї держави на території іншої держави надаються такі самі права і пільги, якими користуються її юридичні та фізичні особи; н. р. може надаватися як за внутрішнім законом, так і за міжнародним договором.

Негативні колізії – жодна держава, з якою пов'язані певні правовідносини, не розглядає їх як предмет регулювання свого власного права. Саме негативні колізії є підставою виникнення інституту зворотного відсилання.

Обсяг колізійної норми – частина колізійної норми, що містить вказівку на ті відносини, які потребують правового врегулювання.

Обхід закону – застосування до правовідносин з іноземним елементом права іншого, ніж право, передбачене відповідним законодавством

Офшорна зона – країна чи територія, де встановлено пільговий режим оподаткування для певних категорій компаній. Критерії віднесення тієї чи іншої території до категорії офшорної зони розробляються різними міжнародними інституціями, зокрема, Міжнародним валютним фондом. Перелік офшорних зон регулярно оприлюднюється Кабінетом Міністрів України.

Парантелла – у зарубіжному спадковому праві група кровних родичів, що має спільних предків. Перша п. включає самого спадкодавця та його низхідних родичів, друга – батьків та їх нисхідних родичів і т.д.

Позитивні колізії – дві й більше держави розглядають певні правовідносини з участю іноземного елементу як предмет

регулювання свого власного права.

Правова допомога – передбачена спеціальними міжнародними двосторонніми чи багатосторонніми угодами допомога, що надається на засадах взаємності установами юстиції договірних сторін шляхом проведення процесуальних дій, виконання судових доручень, визнання та виконання судових рішень, вручення судових та позасудових документів та ін.

Правова кваліфікація – визначення права, що підлягає застосуванню до правовідносин з іноземним елементом

Правові звичаї – санкціоноване і забезпечуване державою звичаєве правило поведінки

Прецедент – об'єктивне (виражене зовні) рішення державного органу в конкретній справі, якому надаються безумовна обов'язковість, нормативна впорядкованість і поширення чинності при вирішенні всіх наступних аналогічних справ.

Прив'язка колізійної норми – частина колізійної норми, що містить вказівку на закон (тобто правову систему, правопорядок), за допомогою якого і будуть урегульовані зазначені відносини.

Пророгаційна угода – угода між сторонами цивільного процесу, в силу якої спір, непідсудний за загальними диспозитивними нормами про підсудність, стає підсудним.

Режим найбільшого сприяння – негайне і безумовне надання будь-якої переваги, сприяння, привілею чи імунітету, наданих стосовно будь-якого товару, що походить з будь-якої держави, аналогічному товару, який походить з території держав – членів СОТ або держав, з якими укладено двосторонні або регіональні угоди щодо режиму найбільшого сприяння.

Репудіація (*repudiatio*, лат. – відмова) – у зарубіжному сімейному праві розлучення на підставі заяви чоловіка.

Реторсії – правомірні обмежувальні заходи, що вживаються державою у відповідь на аналогічні заходи іншої держави.

Розщеплення колізійної норми – поширене в МПП явище, коли правовідносини в цілому підпорядковуються одному правопорядку, а окремі питання – іншому

Транснаціональна корпорація (ТНК) – особливий вид корпорації, яка значну частину своєї господарської діяльності здійснює на світовому ринку через власні закордонні філії та дочірні підприємства.

Трудова міграція – переміщення працездатної особи на територію держави, громадянином якої вона не є та в якій постійно не проживає, з метою здійснення оплачуваної трудової діяльності.

Уніфікація законодавства (від лат. *unus* – один і *facio* – роблю) – у МПП встановлення шляхом угод між державами однакових за змістом цивільно-правових норм, що регулюють певну галузь правовідносин.

Чартер – договір фрахтування на перевезення морським і річковим транспортом вантажів, відповідно до якого перевізник (фрахтовик) зобов’язується за умови надання всього судна, його частини або визначених вантажних приміщень доставити вантаж у порт призначення та передати особі, уповноваженій на одержання вантажу, а відправник (фрахтувальник) – заплатити за перевезення вантажу встановлену плату (фрахт).

Шкала Кегеля – гнучка система колізійних привязок, яка дозволяє ефективно вирішувати колізійні проблеми, що виникають у сфері сімейного права. Значне поширення отримала практика взаємного запозичення *ш. К.* у внутрішньому законодавстві багатьох європейських країн.

ОСНОВНІ ЛАТИНСЬКІ ТЕРМІНИ ТА ВИРАЗИ

Abandono – відмова

Cautio judicatum solvi – забезпечення сплати судових
видатків

Civis Romānus – громадянин Риму *Comitas gentium* –
міжнародна ввічливість *Corpus juris civilis* – Кодекс Юстиніана

Forum arresti – суд місця арешту /опису майна *Forum
contractus* – суд місця укладання договору *Forum delicti* – суд
місця скоєння делікту

Forum legis – суд, зазначений у законі

Forum regit processum – процесуальне право підпоряд-
ковується закону суду

Fraus omnia corrumpit – обхід закону породжує недійс-
ність акта в цілому

Hostis – ворог, іноземець

Immunitas – звільнення від обов'язків, пільга

Jus civile – цивільне право

Jus gentium – право народів

Lex arbitri – закон, обраний арбітрами

Lex causae – закон, що регулює сутність правовідносин

Lex domicilii – закон місця проживання особи

Lex fori – закон місця розгляду справи

Lex loci actus – закон місця здійснення акта

Lex loci celebrationis – закон місця укладання шлюбу

Lex loci contractus – закон місця укладання договору

Lex loci delicti commissi – закон місця вчинення право-
порушення

Lex loci laboris – закон місця виконання роботи

Lex loci solutionis – закон місця платежу або виконання
зобов'язання

Lex patriae – закон громадянства особи

Lex personalis – особистий закон фізичної особи *Lex rei*

sitae – закон місця знаходження майна *Lex societatis* – особистий закон юридичної особи *Lex voluntatis* – закон, обраний сторонами *Peregrinus* – іноземний, чужий

Perpetuatio fori – принцип неприпустимості змінення підсудності.

РЕКОМЕНДОВАНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

1. Авіаційні правила України «Правила повітряних перевезень вантажів»: затв. Наказом Державної авіаційної служби України від 19 листопада 2021 р. № 1795 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0029-22#Text>.
2. Афіньська конвенція про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 року і Протоколу 1976 року до неї від 15.07.1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_094#Text.
3. Будапештська конвенція про договір перевезення вантажів внутрішніми водними шляхами (КПВВ) : ООН; Конвенція, Міжнародний договір від 26.06.2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_998#Text.
4. Віденська конвенція про консульські зносини : Конвенція, Міжнародний документ від 24.04.1963 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU63K02R>.
5. Віденська конвенція про право міжнародних договорів : Конвенція, Міжнародний документ від 23.05.1969 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU69K01>.
6. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів : ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 23.08.1978 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_185#Text.
7. Всесвітня конвенція про авторське право : Юнеско; Конвенція, Міжнародний документ, Декларація від 06.09.1952 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_052#Text.
8. Гаазькі принципи вибору права у міжнародних комерційних контрактах : Гаазька конференція з міжнародного приватного права; Принципи від 2015 р. URL: <https://www.lawanalytics.top/pages/instruments/law-choice-principles/>.

9. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947) : Бельгія, Канада, Австрія [...]; Угода, Міжнародний документ від 30.09.1947 р. // URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_264#Text.
10. Генеральна угода про тарифи і торгівлю 1994 року : COT; Угода, Міжнародний документ, Домовленість від 15.04.1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_003#Text.
11. Генеральна угода про торгівлю послугами : COT; Угода, Міжнародний документ від 15.04.1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_017#Text.
12. Господарський кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
13. Декларація про державний суверенітет України : Верховна Рада УРСР; Декларація від 16.07.1990 р. № 55- XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>.
14. Договір про патентну кооперацію (Вашингтонський) від 19 червня 1970 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/895_001#Text.
15. Договір про закони щодо товарних знаків від 27 жовтня 1994 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_102#Text.
16. Договір про заснування Європейської Спільноти (Договір про заснування Європейського економічного співтовариства) : ЄЕС, ЄС; Договір, Перелік, Міжнародний документ від 25.03.1957 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#Text.
17. Договір про заснування Енергетичного Співтовариства : ЄС, Албанія, Болгарія [...]; Договір, Міжнародний документ від 25.10.2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_926#Text.
18. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний

- арбітраж : Конвенція, Міжнародний документ від 21.04.1961 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU61K07U?an=2>.
19. Європейська конвенція про правовий статус трудящих-мігрантів від 24.11.1977 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_307.
20. Європейська конвенція про громадянство : Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ, Доповідь від 06.11.1997 р. № ETS N 166. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_004#Text.
21. Європейська конвенція про імунітет держав (ETS №74) : Конвенція, Міжнародний документ від 16.05.1972 р. – URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU72014>.
22. Європейська конвенція про усиновлення дітей (переглянута) : Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 27.11.2008 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a17#Text.
23. Європейський кодекс соціального забезпечення URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
24. Європейська угода про найважливіші лінії міжнародних комбінованих перевезень та відповідних об'єктів (УЛКП), (Женева, 1 лютого 1991 р.). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU91351>.
25. Європейська угода про найважливіші внутрішні водні шляхи міжнародного значення (УМВШ), (Женева, 19 січня 1996 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_342#Text.
26. Женевська конвенція Ліги Націй про врегулювання деяких колізій законів про перевідні та прості векселі, 1930 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_007#Text.
27. Загальна декларація прав людини : ООН; Декларація, Міжнародний договір від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.

28. Кодекс законів про працю України : Кодекс України, Закон, Кодекс від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
29. Кодекс торговельного мореплавства України : Кодекс України, Закон, Кодекс від 23.05.1995 № 176/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
30. Конституція України : Верховна Рада України; Конституція України, Конституція, Закон від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
31. Конвенція про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах : Гаазька конференція з МПП; Конвенція, Міжнародний документ від 02.07.2019 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973_001-19#Text.
32. Конвенція про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах : Гаазька конференція з МПП; Конвенція, Міжнародний документ від 15.11.1965 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_890#Text.
33. Конвенція про отримання за кордоном доказів у цивільних або комерційних справах : Австрія, Бельгія, Іспанія [...]; Конвенція, Міжнародний документ від 18.03.1970 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_922#Text.
34. Конвенція про статус апатридів : ООН; Конвенція, Зразок, Міжнародний документ від 28.09.1954 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_232#Text.
35. Конвенція про договір міжнародного дорожнього перевезення вантажів (КДПВ) від 19.05.1956 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_234#Text.

36. Конвенція про колізії законів, які стосуються форми заповітів : ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 05.10.1961 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_424#Text.
37. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року : ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 11.04.1980 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003#Text.
38. Конвенція ООН про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів» 1974 року : ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 14.06.1974 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_002#Text.
39. Конвенція ООН про юрисдикційні імунітети держав та їх власності : Конвенція, Міжнародний документ від 02.12.2004 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU04277>.
40. Конвенція ООН про морське перевезення вантажів 1978 року (Гамбурзькі правила) : ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 31.03.1978 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU78K02U>.
41. Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (КДПВ) : ООН; Конвенція, Міжнародний документ, Протокол від 19.05.1956 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_234#Text.
42. Конвенція про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) згідно з текстом Протоколу змін 9 червня 1999 року : Австрія, Бельгія, Данія [...]; Конвенція, Заява, Договір [...] від 09.05.1980 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_291#Text.
43. Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення пасажирів і багажу (КАПП) : ООН; Конвенція, Міжнародний договір від 01.03.1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_845#Text.
44. Конвенція про статус біженців : ООН; Конвенція,

- Міжнародний документ від 28.07.1951 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text.
45. Конвенція про статус апатридів : ООН; Конвенція, Зразок, Міжнародний документ від 28.09.1954 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_232#Text.
46. Конвенція про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської відповідальності та заходів захисту дітей : Гаазька конференція з МПП; Конвенція, Міжнародний документ від 19.10.1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973_002#Text.
47. *Конвенція про запровадження системи реєстрації заповітів : Рада Європи; Конвенція, Перелік, Міжнародний документ від 16.05.1972 р.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_678#Text.
48. Конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень : ІКАО; Конвенція, Міжнародний документ від 28.05.1999 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_594#Text.
49. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію 1944 р. : ІКАО; Конвенція, Поправки, Міжнародний документ від 07.12.1944 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_038#Text.
50. Конвенція УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг : УНІДРУА; Конвенція, Міжнародний документ від 28.05.1988 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_263#Text.
51. Конвенція УНІДРУА про міжнародний факторинг (Оттава, 28 травня 1988 року) : УНІДРУА; Конвенція, Міжнародний документ від 28.05.1988 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_210#Text.
52. Конвенція про укладання та визнання дійсності шлюбів 1978 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_916#Text.

53. Конвенція про право, що застосовується до режимів власності подружжя 1978 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_923#Text.
54. Конвенція про форму міжнародного заповіту (Вашингтонська, 1973). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b13#Text.
55. Конвенція з питань цивільного процесу від 1954 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_083#Text.
56. Конвенція про міжнародне стягнення аліментів на дітей та інших видів сімейного утримання 2007 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_112#Text.
57. Конвенція про згоду на взяття шлюбу, шлюбний вік та реєстрацію шлюбу від 10.12.1962 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_242#Text.
58. Конвенція про допомогу по інвалідності, по старості, у зв'язку з втратою годувальника. URL: <http://ua-info.biz/legal/basebi/ua-hmwyxu/index.htm>.
59. Конвенція про охорону промислової власності (Паризька) 20.03.1883 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123#Text.
60. Конвенція про виконання іноземних арбітражних рішень. URL: zakon.rada.gov.ua.
61. Конвенція про громадянство заміжньої жінки від 29.01.1957 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_158#Text.
62. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
63. Конвенція про охорону літературних і художніх творів (Бернська) 9.09.1886 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
64. Конвенція про відповідальність операторів ядерних суден (Брюссельська), 25.05.1962 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_241#Text.
65. Конвенція про правовий статус робітників-мігрантів (Європейська конвенція) від 1977 р. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_307#Text.

66. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля 1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text.
67. Конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей від 25.10.1980 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_188#Text.
68. Конвенція про захист прав інвесторів 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_047#Text.
69. Конвенція про усиновлення дітей. URL: zakon.rada.gov.ua/.
70. Конвенція про морські застави та іпотеки : ІМО від 6 травня 1993 р. (Женева). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_471#Text.
71. Конвенція про обмеження відповідальності по морських вимогах : ІМО від 19 листопада 1976 р. (Лондон). Конвенція зі змінами, внесеними Протоколом 1996 року про зміну Конвенції про обмеження відповідальності по морських вимогах 1976 р. (Лондон, 2 травня 1996 р.). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU76K01U>.
72. Конвенція ООН про міжнародні змішані перевезення вантажів від 24 травня 1980 р. (Женева). URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/mu80303?ed=1980_05_24.
73. Мадридська Угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1891 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_134#Text.
74. Міжнародна конвенція з уніфікації деяких правил щодо накладання арешту на морські судна від 10 травня 1952 р. (Брюссель). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g89#Text.
75. Міжнародна конвенція про уніфікацію деяких правил про коносамент : Конвенція, Міжнародний договір від

- 25.08.1924 р. URL:
https://ips.ligazakon.net/document/view/mu24k01u?ed=1924_08_25.
76. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення від 26 жовтня 1961 р. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_763#Text.
77. Митний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 13.03.2012 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
78. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП) від 14.11.1975 р. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_012#Text.
79. Морська доктрина України на період до 2035 року: затв. Пост. КМУ від 7 жовтня 2009 р. № 1307. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1307-2009-%D0%BF#n12>.
80. Положення про Економічний суд СНД 1992 р., (Угода про статус Економічного Суду СНД). URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_137#Text.
81. Положення про Спадковий реєстр [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_678.
82. Правила оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію, 2017 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/118-2017-%D0%BF#Text>.
83. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>.
84. Про громадянство України : Закон України від 18.01.2001 р. № 2235-III. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>.
85. Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Закон України; Програма, Перелік від 18.03.2004 № 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>.
86. Про закордонних українців : Закон України від 04.03.2004 № 1582-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1582-15#Text>.
87. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.
88. Про імміграцію : Закон України від 07.06.2001 р. № 2491-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text>.
89. Про Консульський статут України : Указ Президента України; Статут від 02.04.1994 р. № 127/94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127/94#Text>.
90. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>.
91. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>.
92. Про міжнародний комерційний арбітраж : Закон України; Положення від 24.02.1994 № 4002-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>.
93. Про порядок здійснення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, пов'язаних із відшкодуванням шкоди, завданої внаслідок міжнародного збройного конфлікту на території України : Указ Президента України; Порядок від 25.06.2002 р. № 581/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/581/2002#Text>.

94. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності : Закон України від 23.12.1995 р. № 351-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/351-14#Text>.
95. Про типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів) і типові форми захисних застережень до зовнішньоекономічних договорів (контрактів), які передбачають розрахунки в іноземній валюті : Постанова Кабінету Міністрів України, Національний банк від 21.06.1995 р. № 444. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-95-%D0%BF#Text>.
96. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>.
97. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.
98. Про правонаступництво України : Закон України від 12.09.1991 р. № 1543-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1543-12#Text>.
99. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22.09.2011 р. № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>.
100. Про практику розгляду судами цивільних справ з іноземним елементом : Вищий спеціалізований суд; Лист від 16.05.2013 р. № 24-754/0/4-13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v-754740-13#Text>.
101. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні : Закон України від 11.12.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15#Text>.
102. Про режим іноземного інвестування: Закон України // ВВР, 1996, № 19, ст. 80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

103. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>.
104. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.
105. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 05.07.2012 р. № 5073-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>.
106. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року N 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>.
107. Про нотаріат: Закон України від 02.09.93 р. № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>.
108. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року N 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>.
109. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 року N 3689-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>.
110. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3688-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text>.
111. Про затвердження інструкції про порядок реєстрації представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні: Наказ МЗЕЗТоргу України від 18.01.1996 р. № 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0034-96#Text>.
112. Про прийняття Статуту Гаазької конференції з міжнародного приватного права: Закон України від 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/793-15#Text>.
113. Про затвердження Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, територіальних органів та установ Державної міграційної служби, Державної прикордонної служби та державної служби зайнятості для організації

надання медичної допомоги з туберкульозу іноземцям та особам без громадянства, які перебувають в Україні: Наказ, МОЗ України від 02.02.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0194-15#Text>.

114. Про приєднання України до Міжнародної конвенції з уніфікації деяких правил щодо накладення арешту на морські судна : Закон України від 07.09.2011 р. № 3702-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3702-17>.
115. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 р. № 232/94 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/232/94-%D0%B2%D1%80#n293>
116. Про мультимодальні перевезення: Закону України від 17 листопада 2021 р. № 1887-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1887-20#Text>
117. Протокол про зміну Міжнародної конвенції про уніфікацію деяких правил про коносамент, підписаної у Брюсселі 25 серпня 1924 р. (Правила Вісбі) : від 23.02.1968 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896_010.
118. Протокол про зміну Міжнародної конвенції про уніфікацію деяких правил про коносамент, підписаної у Брюсселі 25 серпня 1924 р. (Правила Вісбі) : від 21.12.1979 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896_011.
119. Принципи Європейського контрактного права : Комісією з європейського контрактного права; Принципи від 1998 р. URL: <https://www.lawanalytics.top/pages/pecl/>.
120. Принципи міжнародних комерційних договорів : Принципи УНІДРУА, UNIDROIT від 01.01.1994 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mu94386?an=2>.
121. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2017/2394 від 12 грудня 2017 року про співпрацю між

- національними органами, відповідальними за виконання законів про захист прав споживачів, та про скасування Регламенту (ЄС) № 2006/2004 : Європейський Союз; Регламент, Міжнародний документ, Перелік від 12.12.2017 р. № 2017/2394. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_035-17#Text.
122. Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України. URL: <http://zakon.nau.ua/>.
123. Регламент Морської арбітражної комісії при Торгово-промисловій палаті України URL: <http://www.uazakon.com>.
124. Сімейний кодекс України : Кодекс України; Кодекс, Закон від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.
125. Статут Гаазької конференції з міжнародного приватного права : австрія, Бельгія, Данія [...]; Статут, Міжнародний документ від 31.10.1951 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_401#Text.
126. Статут Міжнародної Організації Праці [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=993_154
127. Статут ООН і статут Міжнародного Суду, 1945 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text.
128. Типовий закон ЮНСІТРАЛ щодо міжнародного торговельного арбітражу : ЮНСІТРАЛ; Багатостороння угода від 30.05.1997 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU97397>.
129. Угода про вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності : СНД, Україна [...]; Угода, Міжнародний документ від 20.03.1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_076#Text.
130. Уніфіковані правила з інкасо : Міжнародна торговельна палата; Правила від 01.01.1979 р. № 322. URL:

<http://consultant.parus.ua/?doc=04L9NE52EA>.

131. Уніфіковані правила контрактних положень щодо узгодженої суми, належної до сплати у разі невиконання зобов'язання : ЮНСИТРАЛ; Правила від 1983 р. URL: <https://www.lawanalytics.top/pages/instruments/agreed-payments-rules/>.
132. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів : Міжнародна торговельна палата; Правила від 01.01.1993 р. № 500. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN203>.
133. Угода про розвиток мультимодальних перевезень ТРАСЕКА : Азербайджан, Вірменія, Болгарія [...]; Угода, Міжнародний документ, Застереження [...] від 16.06.2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417_001-09#Text.
134. Угода про міжнародне залізничне вантажне сполучення (УМВС) : Угода, Міжнародний документ від 01.11.1951 р. URL: https://ips.ligazakon.net/document/mu51001u?ed=1951_11_01.
135. Угода про міжнародне пасажирське сполучення (УМПС) 1951 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/998_014.
136. Угода про проведення узгодженої політики у визначенні транспортних тарифів від 17 жовтня 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_015#Text.
137. Угода про порядок транзиту 1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_025#Text.
138. Угода між залізничними адміністраціями держав - учасниць Співдружності Незалежних Держав, Латвійської Республіки, Литовської Республіки і Естонської Республіки від 1 жовтня 1997 року «Про особливості застосування окремих норм Угоди міжнародне залізничне вантажне сполучення (УМВС)».

URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU97322>.

139. Угода між Україною та Європейським Союзом про вантажні перевезення автомобільним транспортом від 29.06.2022 р.: затв. Указом Президента України від 16 вересня 2022 р. № 654/2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-22#n2.
140. Угода про міжнародні нерегулярні перевезення пасажирів автобусами (Угода INTERBUS) від 30.06.2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_365#Text.
141. Угода про спільний авіаційний простір між Україною та ЄС від 12 жовтня 2021 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_004-21#Text.
142. Угода про розвиток мультимодальних перевезень ТРАСЕКА від 16.06.2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417_001-09#n2.
143. Угода між КМУ і Урядом Республіки Македонія про співробітництво в галузі залізничного транспорту від 27 червня 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807_013#Text.
144. Угода між КМУ і Урядом Турецької Республіки про співробітництво в галузі залізничного транспорту від 7 червня 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792_061#Text.
145. Угода між КМУ та Радою Міністрів Боснії і Герцеговини про міжнародні автомобільні перевезення від 7 лютого 2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/070_004#Text.
146. Угода між КМУ та Урядом Сирійської Арабської Республіки про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і вантажів від 8 червня 2004 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/4158474>.
147. Угода між КМУ та Урядом Грузії про організацію прямого міжнародного залізнично-поромного сполучення через порти України та Грузії від 13 вересня 2016 р.;

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268_001-16#Text.

148. Угода між Міністерством транспорту України та Міністерством транспорту Грузії про організацію та сучасну експлуатацію автомобільної поромної переправи між портами Іллічівськ (Україна) та Поті (Грузія) від 16 грудня 1996 р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268_089#Text.
149. Цивільний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
150. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 18.03.2004 р. № 1618- IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.
151. Regulation (EC) No 593/2008 of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 on the law applicable to contractual obligations (Rome I)// Official Journal of the European Union. 177. 04.07.2008. P. 6–16. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32008R0593&qid=1673966994636#d1e538-6-1>.
152. Regulation (EC) No. 864/2007 of the European Parliament and of the Council of 11 July 2007 on the law applicable to non-contractual obligations (Rome II). Official Journal of the European Union. 2007. Vol. 50. P. 40–49. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A32007R0864#d1e447-40-1>.
153. United Nations Conference on a Convention on International Multimodal Transport URL: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1980/05/19800524%2006-13%20PM/Ch_XI_E_1.pdf.

Міжнародні договори про надання правової допомоги

154. Договір між Україною та Республікою Болгарія про правову допомогу в цивільних справах : Україна, Болгарія; Договір, Міжнародний документ від 21.05.2004 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100_056#Text.
155. Договір між Україною і Соціалістичною Республікою В'єтнам про правову допомогу і правові відносини в цивільних і кримінальних справах : Україна, В'єтнам; Договір, Міжнародний документ від 06.04.2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704_050#Text.
156. Угода між Україною та Грецькою Республікою про правову допомогу в цивільних справах : Греція, Україна; Договір, Міжнародний документ від 02.07.2002 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/300_013#Text.
157. Договір між Україною та Республікою Грузія про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах : Україна, Грузія; Договір, Міжнародний документ від 09.01.1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268_542#Text.
158. Договір між Україною та Естонською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах : Україна, Естонія; Договір, Міжнародний документ від 15.02.1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/233_659#Text.
159. Договір між Україною та Республікою Індія взаємну правову допомогу у цивільних і господарських справах : Україна, Індія; Договір, Міжнародний документ від 10.12.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/356_026#Text.
160. Договір між Україною та Ісламською Республікою Іран про правові відносини та правову допомогу в цивільних і кримінальних справах : Україна, Іран; Договір, Міжнародний документ від 11.05.2004 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/364_026#Text.
161. Договір між Україною і Китайською Народною

Республікою про правову допомогу у цивільних та кримінальних справах : Україна, Китай; Договір, Міжнародний документ від 31.10.1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156_014#Text.

162. Договір між Україною та Республікою Кіпр про правову допомогу в цивільних справах : Україна, Кіпр; Договір, Міжнародний документ від 06.09.2004 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/196_008#Text.

163. Договір між Україною та Корейською Народно-Демократичною Республікою про правову допомогу в цивільних та кримінальних справах : Україна, Корея (КНДР); Договір, Міжнародний документ від 13.10.2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408_012#Text.

164. Договір між Україною та Республікою Куба про правові відносини та правову допомогу в цивільних та кримінальних справах : Україна, Куба; Договір, Міжнародний документ від 27.03.2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192_021#Text.

165. Договір між Україною та Латвійською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних, трудових та кримінальних справах : Україна, Латвія; Договір, Міжнародний документ від 23.05.1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/428_627#Text.

166. Договір між Україною і Литовською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних, трудових і кримінальних справах : Україна, Литва; Договір, Міжнародний документ від 07.07.1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440_002#Text.

167. Договір між Україною та Великою Соціалістичною Народною Лівійською Арабською Джамагірією про правову допомогу в цивільних і кримінальних справах : Україна, Лівійська Арабська Джамахірія; Договір, Міжнародний документ від

08.04.2008

р.

URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/434_029#Text.

168. Договір між Україною та Республікою Македонія про правову допомогу у цивільних справах : Україна, Республіка Македонія Республіка Північна Македонія; Договір, Міжнародний документ від 10.04.2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807_010#Text.
169. Договір між Україною і Республікою Молдова про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах : Україна, Молдова; Договір, Міжнародний документ від 13.12.1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/498_604#Text.
170. Договір між Україною та Монголією про правову допомогу у цивільних та кримінальних справах : Україна, Монголія; Договір, Міжнародний документ від 27.06.1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/496_001#Text.
171. Договір між Україною та Об'єднаними Арабськими Еміратами про взаємну правову допомогу у цивільних та комерційних справах : Україна, О. А. Емірати; Договір, Міжнародний документ від 26.11.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/784_008#Text.
172. Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах : Україна, Польща; Договір, Міжнародний документ від 24.05.1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_174#Text.
173. Договір між Україною та Румунією про правову допомогу та правові відносини в цивільних справах : Україна, Румунія; Договір, Міжнародний документ від 30.01.2002 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/642_029#Text.
174. Договір між Україною і Республікою Сенегал про правову допомогу у цивільних та кримінальних справах :

- Україна, Сенегал; Договір, Міжнародний документ від 17.06.2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/686_004#Text.
175. Договір між Україною та Сирійською Арабською Республікою про правові відносини і взаємну правову допомогу в цивільних і кримінальних справах : Україна, Сирійська Арабська Республіка; Договір, Міжнародний документ від 09.10.2008 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/760_023#Text.
176. Угода між Україною та Турецькою Республікою про правову допомогу та співробітництво в цивільних справах : Україна, Туреччина; Договір, Міжнародний документ від 23.11.2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792_600#Text.
177. Договір між Україною та Угорською Республікою про правову допомогу в цивільних справах : Україна, Угорщина; Договір, Міжнародний документ від 02.08.2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348_026#Text.
178. Договір між Україною та Республікою Узбекистан про правову допомогу та правові відносини у цивільних та сімейних справах : Україна, Узбекистан; Договір, Міжнародний документ від 19.02.1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/860_013#Text.
179. Договір між Україною та Чеською Республікою про правову допомогу в цивільних справах : Україна, Чеська Республіка; Договір, Міжнародний документ від 28.05.2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203_018#Text.
180. Протокол між Україною та Чеською Республікою про внесення змін до Договору між Україною та Чеською Республікою про правову допомогу в цивільних справах : Чеська Республіка, Україна; Протокол, Міжнародний документ від 14.09.2007 р. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203_051#Text.

Консульські угоди за участю України

Двосторонні

181. Консульська Конвенція між Україною і Азербайджанською Республікою : Україна, Азербайджан; Конвенція, Міжнародний документ від 24.03.1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/031_018#Text.
182. Консульська Конвенція між Україною і Республікою Болгарія : Україна, Болгарія; Конвенція, Міжнародний документ від 24.07.1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100_010#Text.
183. Консульська Конвенція між Україною і Соціалістичною Республікою В'єтнам : Україна, В'єтнам; Конвенція, Міжнародний документ від 08.06.994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704_012#Text.
184. Консульська Конвенція між Україною і Грузією : Україна, Грузія; Конвенція, Міжнародний документ від 14.02.1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268_033#Text.
185. Консульська конвенція між Україною та Італійською Республікою : Україна, Італія; Конвенція, Міжнародний документ від 23.12.2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/380_030#Text.
186. Консульська Конвенція між Україною та Китайською Народною Республікою : Китай, Україна; Конвенція, Міжнародний документ від 31.10.1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156_013#Text.
187. Консульська Конвенція між Україною і Корейською Народно-Демократичною Республікою : Україна, Корея (КНДР); Конвенція, Міжнародний

документ від 08.06.1994 р. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408_605#Text.

188. Консульська конвенція між Україною і Республікою Куба : Україна, Куба; Конвенція, Міжнародний документ від 23.09.2002 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192_016#Text.
189. Консульська конвенція між Україною і Литовською Республікою : Україна, Литва; Конвенція, Міжнародний документ від 28.03.1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440_666#Text.
190. Консульська конвенція між Україною та Великою Соціалістичною Народною Лівійською Арабською Джамагірією : Україна, Лівійська Арабська Джамахірія; Конвенція, Міжнародний документ від 14.10.2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/434_010#Text.
191. Консульська конвенція між Україною і Республікою Македонія : Україна, Республікою Македонія, Республіка Північна Македонія; Конвенція, Міжнародний документ від 10.04.2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807_004#Text.
192. Консульська Конвенція між Україною і Республікою Молдова : Молдова, Україна; Конвенція, Міжнародний документ від 29.08.1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/498_667#Text.
193. Протокол про встановлення консульських відносин між Україною і Монголією : Україна, Монголія; Протокол, Міжнародний документ від 01.06.1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/496_003#Text.
194. Консульська конвенція між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Королівством Норвегії : СРСР, Норвегія; Конвенція, Міжнародний документ від 07.12.1971 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/578_050#Text.
195. Консульська конвенція між Україною і

Республікою Польща : Україна, Польща; Конвенція, Міжнародний документ від 08.09.1991 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_008#Text.

196. Консульська Конвенція між Україною і Румунією : Румунія, Україна; Конвенція, Міжнародний документ від 03.09.1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/642_007#Text.

197. Консульська конвенція між Україною та Сирійською Арабською Республікою : Україна, Сирійська Арабська Республіка; Конвенція, Міжнародний документ від 03.12.2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/760_027#Text.

198. Консульська конвенція між Україною і Турецькою Республікою : Україна, Туреччина; Конвенція, Міжнародний документ від 21.05.1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792_012#Text.

199. Консульська конвенція між Україною і Туркменістаном : Україна, Туркменістан; Конвенція, Міжнародний документ від 29.01.1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/795_016#Text.

200. Консульська конвенція між Україною та Угорською Республікою : Україна, Угорщина; Конвенція, Міжнародний документ від 31.05.1991 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348_002#Text.

201. Консульська конвенція між Україною і Республікою Узбекистан : Україна, Узбекистан; Конвенція, Міжнародний документ від 19.02.1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/860_021#Text.

202. Консульська конвенція між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Японією : СРСР, Японія; Конвенція, Міжнародний документ від 29.07.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392_011#Text.

Багатосторонні:

203. Конвенція держав - учасниць ГУУАМ про взаємне

надання допомоги з консульських питань : ГУУАМ,
Україна, Азербайджан [...]; Конвенція, Міжнародний
документ від 07.06.2001 р. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_097#Text.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Харків : Право, 2021.– ISBN 978-966-937-048-8 Т. 13: Міжнародне приватне право / редкол. А.С. Довгерт (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – 864 с.

2. Міжнародне приватне право: підручник / [Є.М. Білоусов, І.М. Жуков, В.В. Комаров, І.В. Яковюк та ін.] ; за ред. Є.М. Білоусова, І.В. Яковюка. – Харків: Право, 2020. – 408 с.

3. Міжнародне приватне право. Загальна частина: підручник / за ред. А. С. Довгерта і В. І. Кисіля. – К.: Алерта, 2012. – 376 с.

https://pidru4niki.com/1999040547987/pravo/mizhnarodne_privatne_pravo

4. Міжнародне приватне право. Особлива частина: підручник / за ред. А. С. Довгерта і В. І. Кисіля. – К.: Алерта, 2013. – 582 с.

https://pidru4niki.com/1584072056767/pravo/mizhnarodne_privatne_pravo_osobлива_chastina

5. Міжнародне приватне право. Науково-практичний коментар Закону / За ред. доктора юридичних наук, проф. А. Довгерта. — Х.: ТОВ «Одіссей», 2008. — 352 с.

6. Міжнародне приватне право: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред. проф. В.П. Жушмана та доц. І.А. Шуміло. – Х. : Право, 2012. http://dSPACE.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/213/1/I_Priv_Pravo.pdf

7. Міжнародне приватне право: Навч. посібник / За ред. В.М. Гайворонського, В.П. Жушмана. - К., Юрінком Інтер, 2005. - 368 с.

8. Степанюк А.А. Міжнародне приватне право: Підручник. – Харків: Вид-во «Кроссроуд», 2008. – 696 с.

9. Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. Міжнародне приватне право: підручник. Вид. 8-ме, переробл. і допов. К.: Алерта, 2021. – 524 с.

Додаткова література

10. Акулов Ю. Специфіка нормативно-правового регулювання обмеження майнових прав на твори в Україні / Ю. Акулов // Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - Київ : ВПЦ "Київ. ун-т", 2020. - 2020. Вип. 2 (113). - С. 5-8.

11. Анакіна Тетяна Миколаївна. Порівняльно-правова характеристика Угоди про асоціацію та Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та Європейським Союзом / Т. М. Анакіна // Національна академія правових наук України. Вісник Національної академії правових наук України : зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України. - Х. : Право, 2013. - 2013 р. № 4 (75). - С. 123-132.

12. Атаманчук Людмила. Організаційно-правовий механізм захисту прав інвесторів у міжнародному центрі по врегулюванню інвестиційних спорів / Л. Атаманчук // Юридична Україна. - 2017. - № 4. - С. 67-72.

13. Бірюков О. Правові норми у сфері транскордонних банкрутств в міжнародних договорах / О. Бірюков // Київський національний університет ім. Т. Шевченка. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К. : ВПЦ "Київ. ун-т", 2012. - Вип. 38/39. - С. 103-105.

14. Буковецька Н. Транснаціональна сім'я. Поняття, колізійні прив'язки застосовувані до транснаціональних сімейних відносин / Н. Буковецька // Юрид. вісн. України. –

2012. – № 13-14 (7-13 квіт.). – С. 12.

15. Боярський Євген Дмитрович. Обмеження застосування колізійних норм у міжнародному приватному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 - Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право / Є. Д. Боярський ; кер. роботи О. Д. Крупчан ; офіц. опон.: Ю. Д. Притика, В. І. Нагнибіда ; НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України. - Київ : [б. в.], 2015. - 20 с.

16. Бурлай О. Є. Правовідносини подружжя в міжнародному приватному праві: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / О. Є. Бурлай; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2007. – 182 с.

17. Білляр Костянтин Леонідович. Особливості правотворчої функції Міжнародної морської організації (ІМО) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 - Міжнародне право / К. Л. Білляр ; кер. роботи В. Н. Денисов ; офіц. опон.: О. М. Шемякін, О. М. Григоров ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. - Київ : [б. в.], 2016. - 24 с.

18. Бедрій М. М. До питання про роль звичаю в правовій системі Європейського Союзу / М. М. Бедрій // Правова реальність у трансформаційних умовах розвитку сучасної держави : зб. матеріалів Міжнар. юрид. наук.-практ. конф. : тези наук. доп. (28 лют. 2018 р.) www.LegalActivity.com.ua / Міжнар. юрид. наук.-практ. Інтернет-конф. "Актуальна юриспруденція". - Київ : АртЕк, 2018. - С. 8-10.

19. Білоус О. Світоглядна проблематика концепції *lex mercatoria* / Оксана Білоус // Юридичний журнал. - 2013. - № 4. - С. 49-72.

20. Білоус О. С. Значення принципів УНІДРУА для розвитку концепції *LEX MERCATORIA* / О. С. Білоус // Київський національний університет ім. Т. Шевченка. Інститут міжнародних відносин. Актуальні проблеми міжнародних

відносин / Київський національний університет ім. Т. Шевченка, Інститут міжнародних відносин. - Київ : Ін-т міжнар. відносин, 2013. - Вип. 112, Ч. 2. - С. 64-70.

21. Богачова Л. Л. Правовий звичай як джерело права в Україні = Legal custom as a source of law in Ukraine / Л. Л. Богачова, Д. Р. Ковальчук, А. Ю. Кундій // Юридичний науковий електронний журнал : електронне наукове фахове видання. - 2021. - № 4. - С. 24-27.

22. Бобровник С. В. Компроміс і конфлікт у міжнародній правотворчості України (на прикладі міжнародних звичаїв) / С. В. Бобровник // Проблеми законодавчого регулювання порядку розробки та прийняття нормативно-правових актів : тези доп. та повідомл. учасників III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 2-3 лист. 2017 р.) / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2017. - С. 32-35.

23. Булгакова Д. О. Міжнародний договір у системі права Європейського Союзу (теоретичні аспекти) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 - Міжнародне право / Д. А. Булгакова ; наук. кер.: Л. Д. Тимченко ; Харківський національний університет внутрішніх справ. - Х. : б. в., 2013. - 197 с.

24. Булгакова Д.О. Міжнародний договір у системі права Європейського Союзу (теоретичні аспекти) : автореферат дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 - Міжнародне право / Д. О. Булгакова ; наук. кер. Л. Д. Тимченко ; офіц. опон.: М. В. Буроменський, В. П. Кононенко ; Національний університет "Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого". - Х., 2013. - 19 с.

25. Бутитер Данило. Договір про асоціацію Європейського Союзу як специфічна форма міжнародного договору / Данило Бутитер // Вроцлавсько-Львівський юридичний збірник / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, Uniwersytet Wroclawski. - Вроцлав : Wydawnictwo Uniwersytetu

Wroclawskiego, 2015 = Wroclawsko-Lwowskie zeszyty prawnicze. - Вип. 6. - С. 159-169.

26. Бичков Андрій. Баланс інтересів. Правове регулювання морських перевезень крізь призму виконання зовнішньоекономічних контрактів / А. Бичков // Юридична газета. - 2017. - № 48 (28 листопада). - С. 11.

27. Білорицький Геннадій Олександрович. Особливості Ізраїльської правової доктрини в галузі застосування міжнародних стандартів прав людини під час збройних конфліктів / Г. О. Білорицький // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. - К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2012. - Вип. 56. - С. 535-539.

28. Береза О. Я. Розвиток концепції міжнародного договору в українській правовій практиці : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 - Міжнародне право / О. Я. Береза ; наук. кер.: Г. О. Анцелевич ; Український державний університет фінансів та міжнародної торгівлі. - Київ : Б. в., 2012. - 208 с.

29. Борт О. П. Встановлення договірної статуту на підставі закону найбільш тісного зв'язку (*lex connectionis fermitatis*) / О. П. Борт // Херсонський державний університет. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки / М-во освіти і науки України, Херсон. держ. ун-т, Юрид. ф-т. - Херсон : Гельветика, 2014. - Вип. 6-2, Т. 1. - С. 131-135.

30. Борт О. П. Поняття та обсяг договірної статуту зовнішньоекономічної угоди / О. П. Борт // Митна справа. - 2014. - № 6. - С. 18-25.

31. Борт О. П. Співвідношення договірної статуту з іншими колізійними статутами / Борт О. П. // Запорізький національний університет. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки : зб. наук. пр. / Держ. вищ. навч. закл. "Запоріж. нац. ун-т" М-ва освіти і науки України. - Запоріжжя : ЗНУ, 2014. - 2014. № 4 (I). - С. 93-100.

32. Баймуратов М. О. Міжнародне приватне (колізійне) право України: правосуб'єктність осіб (теоретико-методологічні аспекти): моногр. / М. О. Баймуратов, Р. В. Чорнолуцький. - Суми : Унів. кн., 2009. - 252 с.

33. Бігун В. А. Міжнародний цивільний процес : [гл. 8] / В. А. Бігун // Проблеми теорії та практики цивільного судочинства / за заг. ред. В. В. Комарова; авт.: В. В. Комаров та ін. - Х.: Харків юрид., 2008. - С. 779-841.

34. Боярська І. Міжнародне комерційне право: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2011. - 143 с.

35. Балдинюк В. В. Сучасні підходи до вирішення колізій (віднайдення найбільш тісного зв'язку) з огляду на проблему зворотнього відсилання в міжнародному приватному праві
[URL://journals.iir.kiev.ua/index.php/pravo/article/view/4092/3731](http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pravo/article/view/4092/3731).

36. Волкова А. В. Генеза міжнародних перевезень вантажів автомобільним транспортом. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2013. №3. С. 90-96.

37. Вісьтак М. Я. Двосторонні міждержавні договори України та їх значення для правового регулювання трудових відносин / М. Я. Вісьтак // *Право і суспільство*. - 2014. - № 1. - С. 75-81.

38. Ватрас Володимир Антонович. Проблеми застосування міжнародних договорів України у сімейних відносинах / В. А. Ватрас // Проблеми модернізації приватного права в умовах євроінтеграції : зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, Лабораторія з проблем адаптації цивільного законодавства України до стандартів ЄС, Хмельниц. ун-т упр. та права. - Хмельницький : ФОП Мельник А. А., 2015. - С. 182-187.

39. Виговський О.І. Інститут цінних паперів в міжнародному приватному праві. Монографія. Київ. ВПЦ «Київський університет», 2012.

40. Вовк Т. В. Тлумачення та застосування міжнародних договорів національними судами США / Т. В. Вовк // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2014. - № 9. - С. 173-180.

41. Вовк Т. В. Взаємодія міжнародного договору та звичаю в доктрині англосаксонської системи права / Т. В. Вовк // Право України. - 2014. - № 12. - С. 206-215.

42. Гладштейн А. Л. Тенденції розвитку регулювання конкуренції в регіональних торговельних угодах : монографія / А. Л. Гладштейн. - Харків : Право, 2022. - 248 с.

43. Гриняк А. Б. Нововведення Гаазьких принципів вибору права у міжнародних комерційних договорах / А. Б. Гриняк // Актуальні проблеми приватного права : матеріали XVII наук.-практ. конф., присвяч. 97-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслова (Харків, 22 лют. 2019 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Нац. акад. прав. наук України, Харків. обл. осередок всеукр. громад. орг. "Асоціація цивілістів України". - Харків : Право, 2019. - С. 33-37.

44. Галущенко Г. Вплив уніфікації міжнародного приватного права на застосування іноземного права / Г. В. Галущенко // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2015. - № 1. - С. 130-136.

45. Гайдулін О. О. Міжнародна та європейсько-правова уніфікація та гармонізація принципів і правил інтерпретації правочинів: висновки для українського законодавця / О. О. Гайдулін // Юрид. наука : наук. юрид. журн. - 2012. - № 9. - С. 120-126.

46. Галущенко Г. В. Джерела встановлення змісту іноземного права / Г. В. Галущенко // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2014. - № 9. - С. 181-186.

47. Галущенко Г. В. Вплив уніфікації міжнародного приватного права на застосування іноземного права / Г. В. Галущенко // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2015. - № 1. - С. 130-136.

48. Грамацький Е. М. Окремі зауваги щодо оновлення законодавства про міжнародне приватне право / Е. М. Грамацький // Доктрина приватного права: традиції та сучасність : Матеріали XX наук.-практ. конф., присвяч. 100-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР, ректора Харків. юрид. ін-ту (1962–1987 рр.) В. П. Маслова (Харків, 4 лют. 2022 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. цивіл. права № 1, Каф. цивіл. права № 2. - 2022. - С. 185-189.

49. Грамацький Е. М. Рекодифікація та міжнародне приватне право: до питання принципів / Е. М. Грамацький // Часопис Київського університету права. - 2020. - № 2. - С. 440-444.

50. Галущенко Герман. Вибір іноземного права Міжнародним комерційним арбітражним судом при торгово-промисловій палаті України / Г. Галущенко // Підприємництво, госп-во і право : наук.-практ. госп.-прав. журн. - 2019. - № 11. - С. 373-376.

51. Гусев Олексій Юрійович. Потенціал міжнародних договорів України як джерел правового регулювання обміну електронними доказами у транскордонному цивільному процесі / О. Ю. Гусев // Правозастосування: теорія, методологія та практика : зб. матеріалів Міжнар. юрид. наук.-практ. конф. : тези наук. доп. (13 квіт. 2017 р.) www.LegalActivity.com.ua / Міжнар. юрид. наук.-практ. конф. "Актуальна юриспруденція". - Київ ; Тернопіль : ВПЦ "Економ. думка", 2017. - С. 66-68.

52. Галущенко Г. В. Загальний огляд практики застосування іноземного права в країнах ЄС / Г. В. Галущенко // Бюлетень Мін'юсту України. - 2019. - № 7. - С. 37-42.

53. Гаврилова Ю. Ю. Міжнародно-правова

регламентація повітряного простору : автореферат дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 - Міжнародне право / Ю. Ю. Гаврилова ; наук. кер. О. Л. Копиленко ; Інститут законодавства Верховної Ради України. - Київ : Б. в., 2012. - 20 с.

54. Галущенко Г. В. Актуальні проблеми застосування колізійної норми в міжнародному приватному праві / Г. В. Галущенко // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2014. - № 6. - С. 162-171.

55. Даниленко Д. В. Уніфікація колізійних норм про перевезення морем пасажирів та їх багажу в міжнародному приватному праві: монографія. Київ. Фенікс, 2020. 216 с.

56. Довгерт А. С. Доктрина міжнародного приватного права в Україні на зламі століть. Право України. 2020. № 6.

57. Довгерт Анатолій Степанович. Реформа міжнародного частного права в Україні / А. С. Довгерт // Право України. - 2012. - № 5/6. - С. 251-279.

58. Дроботова Т. Б. Особливості визначення збитків за Віденською конвенцією. Практика господарських судів України / Т. Б. Дроботова // Право України. - 2016. - № 5. - С. 41-47.

59. Діковська І. Укладення міжнародних комерційних контрактів відповідно до деяких міжнародних уніфікованих документів / І. Діковська // Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ : ВПЦ "Київ. ун-т", 2015. - 2015. Вип. 2 (101). - С. 5-9.

60. Діковська І. Етапи уніфікації норм, що регулюють міжнародні приватні договірні зобов'язання / І. Діковська // Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки / відп. ред. І. С. Гриценко. - Київ : ВПЦ "Київ. ун-т", 2013. - Вип. 4 (98). - С. 25-27.

61. Діковська І. А. Принципи правового регулювання міжнародних приватних договірних зобов'язань : монографія / І.

А. Діковська. - Київ : Юрінком Інтер, 2014. - 464 с.

62. Діковська І. А. Окремі аспекти тлумачення міжнародних комерційних договорів / І. Діковська // Право України. - 2013. - № 7. - С. 103-112.

63. Дубчак Л. С. "Мовне питання" зовнішньоекономічних договорів / Л. С. Дубчак // Дванадцяті юридичні читання. Держава в суспільно-політичних процесах: виклики і загрози : матеріали міжнар. наук. конф. (м. Київ, 1-2 черв. 2017 р.) / М-во освіти і науки України, НАН України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, НАН України, НДІ інформатики і права НАПрН України, Громад. орг. "Феміда", Центр правової освіти і науки. - Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. - С. 187-190.

64. Денисова Г. Зовнішня торгівля, уніфіковані звичаї та застосування стандартних угод у шиппінгу / Г. Денисова, К. Кісільова // Юридична газета. - 2019. - № 47 (12 листопада). - С. 34-35

65. Драчов О. В. Імплементация міжнародних зобов'язань в правові системи Польщі та України (порівняльний аналіз) : автореферат дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 - Міжнародне право / О. В. Драчов ; наук. кер. К. О. Савчук ; офіц. опон.: Л. Д. Тимченко, Я. М. Жукорська ; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. - Київ : Б. в., 2013. - 20 с.

66. Довгерт А. Світова гармонізація міжнародного приватного права і відповідне законодавство України / А. С. Довгерт // Актуальні проблеми приватного права України : зб. статей до ювілею д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України, заслуж. діяча науки і техніки України Наталії Семенівни Кузнецової / відп. ред.: Р. А. Майданик, О. В. Кохановська. - Київ : Юрид. практика, 2014. - С. 153-172.

67. Довгерт А. С. Рецепція світових принципів і норм міжнародного приватного права в Україні / А. С. Довгерт //

Право України. - 2015. - № 4. - С. 18-25. - Бібліогр. : с. 24-25.

68. Довгерт А. Втілення принципів і норм міжнародних договорів в українське внутрішнє законодавство з міжнародного приватного права / Анатолій Довгерт // Проблеми застосування міжнародних стандартів у правовій системі України = Issues of application of international legal standards in the legal system of Ukraine / Юрид. фірма "Салком", Наук.-аналіт. центр. - Київ : Юрид. практика, 2013. - С. 219-228.

69. Діковська І.А. Договір повітряного чартеру у міжнародному приватному праві: Автореф.дис....канд.юрид.наук.— К.— 2002. — С. 3.

70. Довгерт А. С. Договір у міжнародному приватному праві / А. С. Довгерт // Право України. – 2012. – № 9. – С. 226-235.

71. Деркач Т. Міжнародні перевезення: вплив Правил Інкотермс / Т. Деркач // Бизнес: зб. систематизир. законодавства. – 2011. – № 6 (черв.). – С. 21-23.

72. Діковська І. Окремі аспекти тлумачення міжнародних комерційних договорів / І. Діковська // Право України. – 2013. – № 7. – С. 103-112.

73. Дахно І.І. Міжнародне приватне право: Навч. посібник. - К.: Атіка, 2012. - 312 с.

74. Довгерт А. С. Наука міжнародного приватного права в незалежній Україні (1991-2012) / А. С. Довгерт // Право України. – 2013. – № 7. – С. 12-25.

75. Довжук О. В. Правове регулювання міжнародних приватних трудових відносин на сучасному етапі (матеріально-правовий аспект): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / О. В. Довжук // Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2006.

76. Демиденко В. В. Міжнародно-правова основа національного морського права України (теоретичні аспекти). Одеса: АТ БАХВА, 1995 р.

77. Довгерт А., Мережко О. Методологія міжнародного приватного права / А. С. Довгерт, О. О. Мережко

// Методологія приватного права: за матеріалами наук.-теорет. конф., м. Київ, 30 трав. 2003 р. – К.: Юрінком Інтер / за ред.: О. Д. Крупчана, М. М. Сібільова, І. В. Спасибо-Фатєєва, 2003. – С. 354-365.

78. Єлісєєва О. А. Становлення та розвиток міжнародно-правового регулювання міжнародної торгівлі послугами / Єлісєєва О. А. // Актуальні питання публічного та приватного права. - 2014. - № 3 (08). - С. 217-223.

79. Ємець Іван Олександрович. Міжнародні договори України про правову допомогу в цивільних справах : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 - Міжнародне право / І. О. Ємець ; наук. кер. роботи М. В. Буроменський ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2017. - 205 с.

80. Зіньків В. В. Щодо проблеми імунітету держави у міжнародному приватному праві в законодавстві України / В. В. Зіньків, А. В. Савич // Актуальні проблеми розвитку права і держави в умовах міжнародних інтеграційних процесів : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. : 25 листоп. 2016 р. / М-во освіти і науки України, Регіон. навч. центр Всесвіт. мит. орг., Ун-т мит. справи та фінансів. - Дніпро : Ун-т митної справи та фінансів, 2016. - С. 177-179.

81. Заболотна Г. Правове регулювання валютних розрахунків за зовнішньоекономічними договорами / Заболотна Г. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : Матеріали XXIII звіт. наук.-практ. конф., 7-8 лют. 2017 р. / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Юрид. ф-т ; голов. ред. В. М. Бурдін. - Львів : Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2017. - Ч. 2. - С. 80-82.

82. Задорожна С. М. Питання принципів міжнародного приватного права / С. М. Задорожна // Нариси з міжнародного приватного права / за ред.: А. С. Довгерта, О. М. Бірюкова. - Київ : Правова єдність, 2014. - Вип. 3. - С. 44-63.

83. Задорожна С. М. Автономія сторін в міжнародному приватному праві: дис. ... канд. юрид. наук:

12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право / С. М. Задорожна. – Чернівці, 2006.

84. Іванова Алла Володимирівна. Роль міжнародних організацій у міжнародно-правовому регулюванні праці моряків / Іванова Алла Володимирівна // Міжнародно-правові проблеми сучасного торговельного мореплавства : зб. матеріалів І Міжнар. наук.-практ. конф. / Київ. ун-т права, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. - К. : Ліра-К, 2013. - Вип. 1 : 11 груд. 2012 р. - С. 29-37.

85. Інкотермс 2010. Правила ІСС з використання термінів для внутрішньої та міжнародної торгівлі / [пер. з англ. ТОВ «Асоціація експортерів та імпортерів «ЗЕД»]. Київ: Асоціація, 2011. 266 с.

86. ІТ право: проблеми та перспективи розвитку в Україні : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 7 груд. 2018 р.) / Нац. ун-т "Львів. політехніка", Навч.-наук. ін-т права та психології Нац. ун-ту "Львів. політехніка", Громад. орг. "Асоціація докторів філософії України". - Львів : Растр-7, 2018. - 176 с.

87. Кисіль Василь. Автономія волі, принцип тісного зв'язку та відсилання в сучасному міжнародному приватному праві / В. І. Кисіль // Сучасні проблеми приватного права : зб. наук. пр., присвяч. 80-ій річниці з Дня народж. Я. М. Шевченко / Всеукраїнська громадська організація "Асоціація цивілістів України". - Кам'янець-Подільський : Рута, 2012. - С. 77-98.

88. Карнаух Б. Тлумачення договору: короткий нарис із наднаціональної і транснаціональної точок зору / Б. П. Карнаух // Проблеми законності : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2016 = Problems of legality = Проблемы законности. - Вип. 135. - С. 39-51.

89. Кочмарська Н. О. Класифікація принципів договірної права України і Європейського Союзу / Н. О. Кочмарська // Правові системи суспільства: сучасні проблеми та

перспективи розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф, 18-19 лист. 2016 р. - Львів : Центр правн. ініціатив, 2016. - С. 107-110.

90. Коссаk В. М. Застосування Віденської конференції про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 в контрактному праві України / В. М. Коссаk // Юридическая наука и образование в условиях глобализации: состояние и перспективы развития : материалы междунар. науч.-практ. конф. (24-25 окт. 2013 г.) / Донец. нац. ун-т, НАН Украины, Ин-т экон.-прав. исслед. - Донецк : ДонНУ, 2013. - С. 169-171.

91. Коссаk В. М. Імплементация положень Віденської конвенції про договори міжнародної купівлі-продажу 1980 р. в контрактне право України / В.М. Коссаk // Нариси з міжнародного приватного права / за ред.: А. С. Довгєрта, О. М. Бірюкова. - Київ : Правова єдність, 2014. - Вип. 3. - С. 140-155.

92. Коссаk В. М. Проблеми застосування Віденської конвенції про договори міжнародної купівлі-продажу 1980 р. / В. Коссаk // Право України. - 2013. - № 7. - С. 91-102.

93. Кот О. О. Порівняльний аналіз норм Конвенції Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів і Цивільного кодексу України / О. О. Кот // Право України. - 2016. - № 5. - С. 29-36.

94. Кравчук Г. А. Сфера застосування Віденської конвенції. Виключення застосування Віденської конвенції: правозастосовна практика / Г. А. Кравчук // Право України. - 2016. - № 5. - С. 19-28.

95. Кравцов С.О. Міжнародний комерційний арбітраж та національні суди: Монографія. Харків. Право, 2014.

96. Красна О. Форс-мажорне застереження в контексті звільнення від відповідальності за Віденською конвенцією про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 року / Олена Красна // Юридичний журнал. - 2012. - № 1. - С. 44-49.

97. Калініченко З. Д. Уніфікація у міжнародному приватному праві як пріоритетний напрям забезпечення єдиного

правового простору / З. Д. Калініченко // Генезис публічного та приватного права: європейський вимір : зб. матеріалів Міжнар. юрид. наук.-практ. конф. : тези наук. доп. (6 берез. 2018 р.) / Міжнар. юрид. наук.-практ. Інтернет-конф. "Актуальна юриспруденція". - Київ : АртЕк, 2019. - С. 55-58.

98. Кисіль В. І. Сучасні тенденції кодифікації міжнародного приватного права / В. І. Кисіль // Право України. - 2014. - № 2. - С. 89-104.

99. Клабан В. Місце міжнародних договорів у системі джерел права України та Чеської Республіки / Владімір Клабан // Сучасні проблеми порівняльного правознавства : зб. наук. пр. / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького [та ін.]. - Ужгород ; Київ : Говерла, 2015. - С. 181-183.

100. Кармаза О. О. Інститут спадкування через призму норм Закону України "Про міжнародне приватне право" / О. О. Кармаза // Право та юстиція. - 2020. - № 3. - С. 86-96.

101. Кисіль Василь Іванович. Спадкові відносини в сучасному міжнародному приватному праві / В. Кисіль // Право України. - 2013. - № 7. - С. 154-182.

102. Калакура В. Я. Колізійне регулювання укладення шлюбу за участю іноземного елемента / В. Я. Калакура // Юрид. Україна. - 2009. - № 10. - С. 127-134.

103. Коссак В. М. Застосування Віденської конвенції про міжнародний договір купівлі-продажу в національному законодавстві України // Український часопис міжнародного права. 1994. № 1. С. 131-139.

104. Комарук І. А. Шляхи вирішення питань, пов'язаних з міжнародним усиновленням: Гаазька Конвенція про захист прав дітей та співробітництво щодо усиновлення від 29 трав. 1993 р. / І. А. Комарук // Держава і право: юрид. і політ. науки. - Вип. 48. - К.: Ін-т держави і права НАН України, 2010. - С. 572-577.

105. Калакура В. Проблеми колізійного регулювання сім'ї та шлюбу в міжнародному приватному праві / В. Калакура

// Право України. – 2013. – № 7. – С. 145-153.

106. Кармаза О. О. Міжнародно-правовий аналіз спадкування за заповітом // Акт. пробл. міжнар. відносин: зб. наук. пр. – Вип. 41. – Ч. I. – К.: Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; Ін-т міжнар. відносин, 2003. – С. 138-139.

107. Кармаза О. О. Законодавче врегулювання колізійних питань спадкових правовідносин / О. О. Кармаза // Підприємництво, госп-во і право. – № 11. – 2003. – С. 108-109.

108. Комаров В. В. Міжнародний комерційний арбітраж / В. В. Комаров, В. Н. Погорецький. – Х.: Право, 2009. – 164 с.

109. Коссак В. Проблеми застосування Віденської конвенції про міжнародні договори купівлі-продажу 1980 р. / В. Коссак // Право України. – 2013. – № 7. – С. 91-102.

110. Кисіль В. І. Міжнародне спадкове право // Міжнародне право. Особлива частина Київ: Алерта, 2013. С. 48-90.

111. Кисіль В. Спадкові відносини в сучасному міжнародному приватному праві / В. Кисіль. // Право України. – 2013. – № 7. – С. 154-182.

112. Кисіль В. І. Сучасні тенденції кодифікації міжнародного приватного права / В. І. Кисіль // Право України. – 2014. – № 2. – С. 89-104.

113. Камінська Тетяна Михайлівна. Міжнародні установи з охорони інтелектуальної власності. Підрозд. 5.5. / Т. М. Камінська // Економіка інтелектуальної власності : наук.-метод. матеріали для підгот. докторантів, аспірантів і магістрів за напрямом "Інтелект. власність" / Л. С. Шевченко [та ін.] ; ред. Л. С. Шевченко. - Харків : Право, 2015. - С. 113-116.

114. Кравцов С. О. Міжнародний комерційний арбітраж та національні суди: моногр. / С. О. Кравцов; НЮУ ім. Я. Мудрого. – Х. : Право, 2014. – 232 с.

115. Калакура В.Я. Міжнародне сімейне право: принципи та особливості колізійного і уніфікаційного регулювання: монографія. Київ. Алерта, 2017.

116. Кисіль В. І. Засоби вирішення специфічних колізій у міжнародному приватному праві. URL://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/article/view/438/403.

117. Корнева П. М. Тимчасове обмеження патентних прав в контексті примусового ліцензування лікарських засобів: національний та зарубіжний досвід. Підприємництво, господарство і право. 2022. №1 (311). С 112-120. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2022/1/17.pdf>

118. Корнева П. М. Право громадян України на медичну допомогу за кордоном в розрізі міжнародного приватного права: сучасний стан. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. №6. С 115-117. URL: http://lsej.org.ua/6_2022/27.pdf

119. Корнева П. М. Правові та соціальні гарантії громадян України в аспекті міжнародного приватного права. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. №7. С 129-131. URL: http://lsej.org.ua/7_2022/27.pdf

120. Корнева П.М. Медичний туризм в Україні в аспекті міжнародного приватного права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №7 - http://www.lsej.org.ua/7_2021/21.pdf

121. Корнева П.М. Колізійне регулювання відносин у сфері медичного туризму: досвід країн Європейського Союзу. Науковий вісник Ужгородського Національного університету. Серія: Право. 2021. №65, с. 364-369.

122. Косінова Д. С., Івчук К. І., Чернявський О. В. Правовий аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку законодавства ЄС та України у сфері кібербезпеки // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки". — 2021. — 4. <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-4-7119>.

123. Кисіль В. І. Міжнародне приватне право: питання кодифікації: [моногр.] / В. І. Кисіль. - К.: Україна, 2005. - 480 с.

124. Логвінова М. Усиновлення (удочеріння): національно- та міжнародно-правові аспекти / М. Логвінова. - Івано- Франківськ: Плай, 2000. - 90 с.

125. Ліщина І. Нестандарт якості : [стягнення збитку з недобросовісного покупця: Віденська конвенція, англійське право та практика українських судів] / Іван Ліщина // Український юрист. - 2015. - № 10. - С. 48-50.

126. Лещенко Д. С. Окремі нюанси застосування Віденської конвенції з метою правового захисту інтересів покупця при укладенні договорів міжнародної купівлі-продажу / Д. С. Лещенко // Право України. - 2016. - № 5. - С. 37-40.

127. Лук'янов Д. В., Шуміло І. А., Лукань М. О. Колізійне регулювання транскордонного спадкування авторських прав. Вісник Національної академії правових наук України. 2020. Т. 27, № 2. С. 49-63.

128. Лук'янов Д.В., Шуміло І.А. Спадкування авторських прав: колізійний аспект. Спадкове право: крізь призму судової практики: монографія /за заг. ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків, 2022. С. 424-439.

129. Матвєєва А. В. Транспортний коридор: правова природа, зміст, види та учасники (комплексне дослідження): монографія. Харків : Видавництво «ФІНН». 2011. 208 с.

130. Матвєєва А. В. Актуальні трансформаційні процеси у міжнародному приватному праві. Актуальні проблеми права: теорія і практика, 2022. №43. С. 64-72.

131. Мілаш В. С. Законодавчі дефініції термінів "зовнішньоекономічна діяльність" і "зовнішньоекономічний договір": подальший розвиток чи поглиблення дефекту / В. С. Мілаш // Право України. - 2019. - № 8. - С. 195-209.

132. Мережко А. А. Транснаціональне торгове право (Lex mercatoria): моногр. / А. А. Мережко. - Київ : Таксон, 2002. - 464 с.

133. Мельник О. М. Правова охорона знаків для товарів і послуг в Україні. Міжнародний комерційний арбітраж в Україні: теорія та законодавство / Торгово-пром. палата України; під заг. ред. І. Г. Побірченка. – К.: Ін Юре, 2007. – С. 97-106.

134. Матіяш О. В. Порівняльний огляд нових законодавчих актів з питань міжнародного приватного права у В'єтнамі / О. В. Матіяш // Модернізація законодавства та правозастосування: вимоги часу : зб. матеріалів Міжнар. юрид. наук.-практ. конф. : тези наук. доп. (6 груд. 2018 р.) / Міжнар. юрид. наук.-практ. Інтернет-конф. "Актуальна юриспруденція". - Київ : АртЕк, 2018. - С. 138-140.

135. Мірошніченко В. Інкотермс 2020 vs Інкотермс 2010 / В. Мірошніченко // Юридична газета. - 2020. - № 18 (22 вересня). - С. 28.

136. Мережко А. А. Наука міжнародного приватного права: історія та сучасність / А. А. Мережко. – К.: Таксон, 2006. – 356 с.

137. Мережко О. О. Проблеми теорії міжнародного та приватного права / О. О. Мережко. – К. : Юстиніан, 2010. – 320 с.

138. Мінченко А. Міжнародні нормативні акти як джерела регулювання зовнішньоекономічних відносин та їх співвідношення з національним законодавством України / А. Мінченко, А. Мазур // Підприємництво, госп-во і право : наук.-практ. госп.-прав. журн. - 2021. - № 1. - С. 64-68.

139. Мірзоев Руфат Ширзад огли. Міжнародно-правове регулювання транскордонного співробітництва (на прикладі України) : дис. ... докт. філософії в галузі знань 08 "Право" : спец.: 081 - Право / Р. Ш. огли Мірзоев ; наук. керівник В. М. Стешенко ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків, 2020. - 216 с.

140. Мироненко Валентина. Застосування норм міжнародного законодавства у сімейному законодавстві

України. Шляхи удосконалення законодавства України з питань міжнародного усиновлення / Валентина Мироненко // Нотаріат для вас. - 2012. - № 6. - С. 39-44.

141. Михайлів Марія. Міжнародні договори України про правову допомогу в цивільних справах як джерело правового регулювання спадкування за заповітом у міжнародному приватному праві / М. Михайлів // Підприємництво, госп-во і право : наук.-практ. госп.-прав. журн. - 2018. - № 10. - С. 229-233.

142. Михайлів М. Особливості колізійного регулювання права власності та інших речових прав у міжнародному приватному праві / М. Михайлів // Право України. – 2013. – № 7. – С. 71-81.

143. Нагребельний В. П. Концесія / / Юридична енциклопедія: в 6 т. Т. 3 / гол. редкол.: Ю. С. Шемшученко. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2001. С. 340.

144. Нігрєєва О. О. Щодо джерел міжнародного та міжнародного морського права / О. О. Нігрєєва // Міжнародно-правові проблеми сучасного торговельного мореплавства : зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. / Київ. ун-т права, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. - Київ : Ліра-К, 2014. - Вип. 2 : 12 груд. 2013 р. - С. 17-23.

145. Нікіша Д. О. Звичаєво-правові норми у митному праві / Д. О. Нікіша // Митна справа. - 2013. - № 1. - С. 137-138.

146. Нікіша Д. О. Співвідношення міжнародного договору і звичаю / Д. О. Нікіша // Правове життя сучасної України : матеріали міжнар. наук. конф. проф.-виклад. складу, присвяч. 15-річчя Нац. ун-ту "Одес. юрид. акад." та 165-річчю Одес. школи права, 20-21 квіт. 2012. - О. : Фенікс, 2012. - Т. 2. - С. 125-126.

147. Опришко В. Ф. Міжнародне економічне право. Київ: Либідь, 1995. С. 106-114.

148. Озель В. Звичай у системі права України / В. Озель

// Підприємництво, госп-во і право : наук.-практ. госп.-прав. журн. - 2016. - № 6. - С. 201-205.

149. Омельченко А. Застосування принципів європейського договірної права в комерційній практиці в Україні / Андрій Омельченко // Юридична Україна. - 2013. - № 7. - С. 37-41.

150. Панченко В. В. Транскордонні банкрутства в Україні: організаційно-правові питання / Панченко В. В. // Електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ Ужгородського національного університету «Аналітично-порівняльне правознавство», № 3, 2022. – С. 56 – 60. URL: http://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/08/APP-3_2022_FINAL.pdf.

151. Панченко В. В. Організаційно-правові аспекти розгляду справ про транскордонні банкрутства з множинними провадженнями / Панченко В. В. // Науковий вісник. УжНУ. Серія “Право”, № 72 (4), 2022. URL: <http://visnyk-juris-uzhnu.com/>.

152. Перестюк Наталія. Правова кваліфікація у міжнародному приватному праві: удосконалення теоретичних і практичних підходів в Україні. *Право України*. 2020. № 6. С. 54-81.

153. Полатай В. Ю., Овчаренко А.С. Криптовалюта в системі міжнародного приватного валютного права. Щодо окремих питань оподаткування віртуальних активів в Україні/ В. Ю. Полатай, А.С. Овчаренко // «Recht der Osteuropäischen Staaten (ReOS)» (Право країн Східної Європи). – 2018. - № 4.

154. Парузель Роберт. Міжнародні угоди про охорону авторських прав / Р. Парузель // Юридичний журнал. - 2013. - № 5. - С. 78-82.

155. Перестюк Наталія. Правова кваліфікація у міжнародному приватному праві: удосконалення теоретичних і практичних підходів в Україні. *Право України*. 2020. № 6. С. 54-81.

156. Проценко І. М. Особливості застосування принципу "lex voluntatis" в Україні / І. М. Проценко // Сучасні проблеми правової системи України : зб. матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. конф., 26 лист. 2015 р. / М-во освіти і науки України, Київ. ун-т права. - Львів : Галиц. вид. спілка, 2015. - Вип. 7. - С. 253-254.

157. Погребняк С. Вплив судової практики на юридичні акти в романо-германській правовій сім'ї / С. Погребняк // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2003. – № 4. – С. 92.

158. Подцерковний О. П. Співвідношення диспозитивних та імперативних норм у міжнародному комерційному праві з урахуванням Віденської конвенції 1980 р. / О. П. Подцерковний // Право України. - 2016. - № 5. - С. 82-92.

159. Погарченко Т. В. Окремі питання щодо оферти та акцепту відповідно до Конвенції про договори міжнародної купівлі-продажу 1980 року / Т. В. Погарченко // Методологія приватного права (теоретичний дискурс та практика застосування) : матеріали міжнар. наук.-теорет. конф., присвяч. 20-річчю НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України : 10 черв. 2016 р. / НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, Київ. ун-т туризму, економіки і права, Асоц. цивілістів України. - Київ : НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України, 2016. - С. 327-328. - Бібліогр. : с. 328.

160. Покрещук О. О. Правове регулювання міжнародної торгівлі у контексті норм і правил ГАТТ/СОТ / О. О. Покрещук. – К.: Зовнішня торгівля, 2003. – 511 с.

161. Пожидаєв В., Позинич В. Про конвенції МОП і рівень нормотворення Верховної Ради України щодо захисту соціально-економічних інтересів трудящих // Український часопис прав людини. 1994. № 1. С. 61-65.

162. Рамберг Я. Коментар ІСС до правил Інкотермс 2010: роз'яснення та практичне використання / Я. Рамберг : [пер. з

англ. ТОВ “Асоц. експортерів і імпортерів ЗЕД”]. - К.: Асоц. експортерів і імпортерів “ЗЕД”, 2011. - 216 с.

163. Романадзе Л. Д. Товарний знак у міжнародному приватному праві: поняття та ідентифікаційні ознаки / Л. Д. Романадзе // Держава і право: зб. наук. пр.: [юрид. і політ. науки]. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2005. – Вип. 28. – С. 435-44.

164. Руда О. Правовий режим майна подружжя в міжнародному приватному праві / О. Руда // Акт. пробл. міжнар. відносин / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка; Ін-т міжнар. відносин. – К.: Ін-т міжнар. відносин, 2010. – Вип. 88. – Ч. 1. – С. 116-119.

165. Рагуліна К. А. Міжнародний договір як джерело права в Україні: загальнотеоретичний аспект : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 - Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень / К. А. Рагуліна ; наук. керівник Г. В. Чапала ; НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : б. в., 2021. - 241 с.

166. Рагуліна К. А. Сутність та особливості тлумачення міжнародних договорів України: теоретико-правовий аспект / К. А. Рагуліна // Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування . - Харків : Право, 2019. - Вип. 37. - С. 261-277.

167. Рассомахіна Ольга. Регулювання укладання договорів про трансфер технологій в рамках ООН, регіональних та міжрегіональних угод / Ольга Рассомахіна // Юридична Україна. - 2012. - № 1. - С. 86-91.

168. Ромашко А. Класифікація основних міжнародних договорів в сфері інтелектуальної власності / А. Ромашко, І. Верба, Я. Лемберг // Теорія і практика інтелектуальної власності. - 2014. - № 2. - С. 30-37.

169. Рудяга І. М. Господарсько-правове забезпечення функціонування залізничного транспорту України в умовах реформування: монографія. Харків. Юрайт, 2017. 196 с.

170. Ребриш Б. Ю. Культурні цінності та інші суміжні категорії: проблеми понятійно-термінологічного апарату міжнародно-правових актів / Б. Ю. Ребриш // Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал». – 2021. – № 1.

171. Ребриш Б. Ю. Проблеми правової кваліфікації поняття недобросовісної конкуренції відповідно до міжнародних договорів України // Наука онлайн: Международный научный электронный журнал. – 2019. – № 11. URL: <https://nauka-online.com/publications/yurisprudentsiya/2019/11/problemi-pravovoyi-kvalifikatsiyi-ponyattya-nedobrosovisnoyi-konkurenciyi-vidpovidno-do-mizhnarodnih-dogovoriv-ukrayini/>.

172. Ребриш Б. Ю. Колізійно-правове регулювання у сфері транскордонної недобросовісної конкуренції: європейська теорія та законодавча практика в Україні / Б. Ребриш // Право України: юридичний журнал. – 2020. – № 6. – С. 147– 165.

173. Ребриш Б. Ю. Скасування заходів забезпечення позову у справах про визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу / Б. Ю. Ребриш // Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал». – 2020. – № 7.

174. Семенов І. В. Застосування матеріального права декількох країн і концепція *derecage*. *Право України*. 2016. № 5. С. 78-81.

175. Степанюк А. А. Міжнародне приватне право: підруч. / А. А. Степанюк. – Х.: Кроссрод, 2008. – С. 610.

176. Стрілько В. Ю. Визнання та виконання рішень іноземного суду в Україні (в аспекті цивільних справ стосовно житлових прав): національне та міжнародне законодавство / В. Ю. Стрілько // Право та юстиція. - 2020. - № 2 (11). - С. 71-83.

177. Столярський О. В. Правове регулювання міжнародних перевезень : навч. посіб. / О. В. Столярський; Львів, нац. ун-т ім. І. Франка. - К. : Знання, 2012. - 318 с.

178. Соловійов О. В. Міжнародні договори та міжнародно-судова практика їх застосування як джерела національного права (за матеріалами застосування в Україні Європейської конвенції з прав людини та практики Страсбурзького суду) : монографія / Національна академія правових наук України, Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування ; гол. ред. П. М. Рабінович. - Київ : АОК, 2012. - 164 с.

179. Стоянова Т. А. Розгляд судами справ про усиновлення у світлі ратифікації Європейської конвенції про усиновлення дітей / Т. А. Стоянова // Акт. пробл. держави і права: зб. наук. пр. / Нац. ун-т "Одеська юрид. акад." – О. : Юрид. літ., 2012. – Вип. 66. – С. 371-375.

180. Стуліна О. Співвідношення норм про представництво, зосереджених у Принципах Ландо та Принципах УНІДРУА / О. Стуліна // Вісник Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. - 2020. - № 2. - С. 41-45.

181. Токунова А. Повідомлення про відступлення права вимоги в договорі міжнародного факторингу / Анастасія Токунова // Юридична Україна. - 2012. - № 7. - С. 71-75.

182. Тищенко Ю. Зовнішньоекономічний договір і контракт: термінологічні аспекти / Ю. Тищенко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. - 2020. - № 1. - С. 43-54.

183. Форс-мажорні обставини та ускладнення при виконанні ЗЕД-контрактів. Практика підтвердження форс-мажору та рекомендації для бізнесу [Електронний ресурс] : матеріали науко.-практ. круглого столу, 23 квіт. 2014 р. / редкол. В. М. Огаренко [та ін.]. - Електрон. текстові дані. - Запоріжжя : Класич. приват. ун-т, 2014. - 40 с.

184. Філіп'єв Артем Олександрович. Вибір права та його обмеження в джерелах міжнародного приватного права ЄС

та України: порівняльно-правовий аналіз / А. О. Філіп'єв // Адвокат. - 2012. - № 9. - С. 23-28.

185. Федияк Галина Степанівна. Сучасний стан міжнародного приватного права як науки та системи норм / Г. С. Федияк // Держава і право : Юридичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. - Київ : Юрид. думка, 2017. - Вип. 75. - С. 379-385.

186. Федияк Г. С. Визначення ознак і поняття транснаціональних корпорацій вченими у міжнародному праві та міжнародному приватному праві / Г. С. Федияк // Держава і право: юрид. і політ. науки. – Вип. 39. – 2008. – С. 586-591.

187. Федияк Г. С. Цивільно-правова природа транснаціональних корпорацій та їх договорів з приймаючою державою: Монографія. Київ: Атіка, 2008. С. 201-280.

188. Федияк Г. С. Відповідність назв структурних частин міжнародних двосторонніх договорів за участю України їх тексту (на прикладі угод про соціальне забезпечення) // Правова держава. 2021. № 41. С. 115-121.

189. Федияк Г. С. Вплив деяких рішень ООН на розвиток норм права України, що регулюють трудові відносини з іноземним елементом // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 85 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2019. С. 211-218.

190. Федияк Г. С. Правові підстави виконання роботи громадянами України за кордоном // Правова держава. 2018. № 32. С. 191-199.

191. Федияк Г. Трудоправовий статус фізичних осіб на підприємствах і транснаціональних утвореннях за правом Держави Ізраїль // Порівняльно-правові дослідження. Українсько-грецький міжнародний науковий юридичний журнал. 2006. № 2. С. 106-111.

192. Федияк Г. Деякі види правових джерел європейського приватного права та перспективи його розвитку //

Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2006. Вип. 18. С. 141-146.

193. Федияк Г. Міжнародні договори і національне законодавство як джерела норм міжнародного приватного права // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2006. Вип. 17. С. 149- 156.

194. Федияк Г. Пошук оптимальних форм уніфікації правових норм на прикладі становлення Європейського контрактного права // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2007. Вип. 19. С.143-146.

195. Федияк Г. Правові системи світу та джерела їх приватного права // Вісник Львівського національного університету. Серія міжнародні відносини. Вип. 2. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2000. С. 293-302.

196. Федияк Г. Приватне та колізійне право Польщі (історія розвитку, сучасність, значення для правової системи України) // Вісник Львівського національного університету. Серія міжнародні відносини. Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка, 2002. Вип. 8. С. 56-66.

197. Федияк Г. С. Закону України «Про міжнародне приватне право» десять років (практичний досвід застосування норм) // Держава і пра во: зб. наук. пр. / Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. 2016. Вип. 71. - С. 399-406.

198. Федияк Г. С. Термінологія міжнародних договорів за участю України (на прикладі угод про соціальне забезпечення) // Правова держава. 2021. № 42. С. 237-243.

199. Федияк Г С. Якість сучасного законодавства України, яке регулює приватноправові відносини // Правова держава. 2020. № 39. С. 18-24.

200. Фурса Євген. Транснаціональний нотаріальний процес: становлення нового напрямку науки про нотаріат / Є. Фурса // Право України. - 2021. - № 1. - С. 246-260.

201. Фурса С.Я., Фурса Є. І. Спадкове право. Теорія та

практика: [навч. посіб.]. Київ: Атіка, 2002. С. 42-54, 337-452.

202. Хачатрян В. Міжнародні договори України про правову допомогу як форма уніфікації колізійного регулювання : монографія / В. С. Хачатрян. - Х. : Юрайт, 2012. - 144 с.

203. Чабан О. М. Джерела міжнародного приватного права / Чабан О. М. // Львівська комерційна академія. Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія юридична : зб. наук. пр. / Львів. комерц. акад. - Львів : ТзОВ "Камула", 2015. - Вип. 2. - С. 374-382.

204. Чевичалова Ж., Ковтун В. Гармонізація законодавства України та законодавства Європейського Союзу у сфері протидії легалізації доходів, отриманих внаслідок незаконної діяльності. Law. State. Technology Випуск 1 за 2022 рік.

205. Чевичалова Ж. В. Сурогатне материнство у міжнародному приватно-правовому і публічно-правовому аспектах // Теорія і практика правознавства Том 2 (№ 20) 2021.

206. Чевичалова Ж. В. Свобода думки, совісті і релігії в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Окремі аспекти // Теорія і практика правознавства Том 2 (№ 18) 2020.

207. Черняк Ю.В. Уніфікація норм міжнародного цивільного процесу з розгляду сімейних спорів: Монографія. – К.: Алерта, 2018.

208. Черняк Ю.В. Інститут підсудності в міжнародному приватному праві країн Європейського Союзу та України: Монографія. – К.: Прецедент, 2008.

209. Черняк Ю. В. Сфера застосування Брюссельської конвенції про міжнародну підсудність та виконання судових рішень з цивільних і торговельних справ / Ю. В. Черняк. – Акт. пробл. міжнар. відносин: зб. наук. пр.: [у 2-х ч.]. – Вип. 31. – Ч. 2. – К.: Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; Ін-т міжнар. відносин, 2002. – С. 137-142.

210. Чорнолуцький Р. В. Регулювання

приватноправових відносин щодо участі іноземних осіб у судових інстанціях України / Р. В. Чорнолуцький // Акт. пробл. політики: зб. наук. пр. – О.: Юрид. л-ра., 2002. – Вип. 13-14. – С. 281-286.

211. Цірат Ганна. Джерела міжнародного приватного повітряного права / Ганна Цірат // Юридична Україна. - 2012. - № 6. - С. 56-61.

212. Цірат Г. Міжнародне приватне повітряне право / Г. Цірат // Право України. – 2013. – № 7. – С. 113-128.

213.Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж. Навч. посіб. Київ. Алерта, 2019.

214.Цірат Г.А. Міжнародний цивільний процес: сучасний стан та перспективи міжнародно-правової уніфікації. Монографія. Харків. Видавництво Іванченка І.С., 2013.

215. Цірат Геннадій Артурович. Особливості правового статусу іноземної держави в міжнародному цивільному процесі. Судовий імунітет держави / Г. А. Цірат // Часопис Київського університету права. - 2012. - № 3. - С. 379-382.

216. Цірат Геннадій Артурович. Роль національного закону та міжнародного договору в забезпеченні взаємності при визнанні та виконанні іноземних судових рішень / Г. А. Цірат // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. - К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2012. - Вип. 57. - С. 457-462.

217. Цірат Г. В. Уніфікація норм міжнародного приватного повітряного права: монографія. Харків: Право. 2018. 472 с.

218. Цірат Г. Юрисдикція спорів між пасажиром та авіаперевізником і застосовне право. *Юридична газета*. 2018. № 27/28 (3 липня). С. 34-35.

219. Шуміло І. А., Литвиненко Д. О. Договірне спадкування в міжнародному приватному праві. Міжнародний

науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки". 2020. № 11. URL: <https://doi.org/10.29313/2520-2308-2020-11-6437>.

220. Шуміло І. А., Ковпик О. Ф. Правові та етичні проблеми транскордонного сурогатного материнства. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 8. С. 182-186.

221. Шуміло І., Овчаренко В., Філіпченко К. Правова природа смартконтрактів та проблемні питання вибору права. Expert: Paradigm of Law and Public Administration. 2021. Т. 18, вып. 6. С. 188-196.

222. Шуміло І.А., Бабійчук В.С. (2020). Інтернет речей: напрями модернізації законодавства. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. 6 (12). URL: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-6\(12\)](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-6(12)).

223. Шуміло І.А. Міжнародна система захисту прав людини: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. – К. - «ФОРМ-Голембовська О.О.», 2018. – 168 с.

224. Шуміло І.А. Генеральна угода з торгівлі послугами та її вплив на системи вищої освіти країн – членів СОТ /Порівняльно-аналітичне право № 5. – 2019 – С. 163-167.

225. Шуміло І.А. Право на вищу освіту як основоположне право людини / Revista Națională de Drept. Universitatea de Stat din Moldova.- № 3-10. – 2019 – С. 70-73.

226. Шуміло І. А., Сулейманов Р. А. Нова концепція транскордонного переміщення компаній у законодавстві ЄС. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 3. С. 372-377. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-3/94>.

227. Шуміло І. А., Кузь А. П. Колізійні аспекти перенесення місцезнаходження (редоміліляції) юридичних осіб. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 10. С. 99-102. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-3/23>.

228. Шуміло І. А., Близнюк М. Л. Напрямки вдосконалення правового регулювання сурогатного материнства в Україні. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія:

"Юридичні науки". 2021. № 11. <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-11-7677>.

229. Шуміло І. А., Костін М. І., Шаповал А. О. Проблема застосування права невизнаних держав у міжнародному приватному праві. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки". 2021. № 11. <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-11-7653>.

230. Шевчук С. В. Нормативність актів судової влади: еволюція думок у вітчизняному правознавстві / С. В. Шевчук // Право України. – 2013. – № 1. – С. 117-132.

231. Шершеньова О. А. Уніфікація як спосіб врегулювання відносин утримання з іноземним елементом: світовий та європейський досвід / О. А. Шершеньова // Європ. право. – 2012. – № 2. – С. 235-244.

232. Шпак М. В. Міжнародний договір і міжнародний звичай як джерела міжнародного приватного права / Шпак Максим Володимирович // Пріоритети національного реформування держави і права: теорія та практика : зб. матеріалів Міжнар. юрид. наук.-практ. Інтернет-конф. : тези наук. доп. (8 жовт. 2014 р.) : www.LegalActivity.com.ua / Міжнар. юрид. наук.-практ. Інтернет-конф. "Актуальна юриспруденція". - Київ : [б. в.], 2014. - С. 144-147.

233. Щокін Ю. В. Міжнародно-правовий звичай: проблеми теорії і практики : монографія / Ю. В. Щокін ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - Харків : Право, 2012. - 456 с.

234. Щокіна О. О. Правовий звичай міжнародної торгівлі як джерело міжнародного приватного права: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / О. О. Щокіна; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2006.

235. Юлдашев О.Х. Міжнародне приватне право: Теоретичні та прикладні аспекти. - К.: Атіка, 2011. - 572 с.

236. Якубовська Н. О. Актуальні проблеми діяльності багатонаціональних компаній в Україні / Н. О. Якубовська //

Держава і право: зб. наук. пр. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. – Вип. 21. – С. 586-591.

237. Allsop J. Comity and unity in maritime law / James Allsop. CMI Yearbook. 2016. P. 163–177. URL: https://comitemaritime.org/wp-content/uploads/2018/05/CMI_YEARBOOK_2016-1.pdf.

238. Bululukov O., Shumilo I. A., Marushev A. D., Kubariev I. V. (2021). The Concept and Forms of Assessing the Quality of Higher Education. DIXI. Vol. 23 № 1.

239. Gramatskiy E. European Court of Human Rights practice as a source of private international law: certain problems = Практика Європейського суду з прав людини як джерело міжнародного приватного права: окремі проблеми / E. Gramatskiy // Visegrad journal on human rights. - 2019. - № 4 (vol. 3). - P. 36-41.

240. Cisco L. Viedensky dohovor o zmluvach o medzinarodnej kupe tovaru - vybrane (teoreticke) reflexie a komparacie / L. Cisco // Закарпатські правові читання = Transcarpathian legal readings : матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф. (20-22 квіт. 2017 р., м. Ужгород) / М-во освіти і науки України, Ужгород. нац. ун-т. - Ужгород : ТОВ "РІК-У", 2017. - Т. 1. - С. 236-250.

241. Dovgert A. S. Reform of International Private Law in Ukraine : [§ 3.4] / A. S. Dovgert // The Legal system of Ukraine: Past, Present, and Future : in 5 v. / National academy of legal sciences of Ukraine; gen. ed. V. Tatsiy ; ed. and translator W. E. Butler. - Kyiv; Kharkiv : Pravo, 2013. - V.3: Civil-Law Sciences. Private Law. - P. 448-488.

242. D. V. Lukianov, T. Hoffmann, I. A. Shumilo Prospects for recodification of private international law in Ukraine: Do conflict-of-laws rules require a new haven? *Вісник Національної академії правових наук України*. 2021. Т. 28. № 2. С. 198-210.

243. Dougert A. The implementation of principles and norms of international treaties into private international law in Ukraine /

Anatolii Dougert // Проблеми застосування міжнародних стандартів у правовій системі України = Issues of application of international legal standards in the legal system of Ukraine / Юрид. фірма "Салком", Наук.-аналіт. центр. - Київ : Юрид. практика, 2013. - С. 229-232.

244. Dovgert A. Reform of International Private Law in Ukraine / A. Dovgert // Law of Ukraine. - 2012. - № 5/6. - P. 219-247.

245. Lukianov D.V., Shumilo I.A., & Lukan M.O. (2020). Conflict of law regulation in cross-border copyright inheritance. Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, 27(2), 49-66.

246. Kovtun V, Chevychalova Zh. On the issue of the use of legal measures by Ukraine on combating the legalisation (laundering) of the illegal proceeds. Європейські перспективи. 2022. С.

247. Lukianov D., Shumilo I., Lukan M. Conflict of law regulation in cross-border copyright inheritance. Yearbook of Ukrainian law : Coll. of scientific papers. – Kharkiv : Law, 2021. № 13. 273-288.

248. Legal Issues in International Trade / ed.: Petar Sarcevic, Hansvan Houtte. - London; Dordrecht; Boston: GRAHAM & TROTMAN / MARTINUS NUHOFF/, 1990. - 225 p.

249. Matvieieva, A., Zakharov, V., Ostapenko, O., Yerofeyenko, L., Perunova, O. (2022). Legal Regulation of the Transport and Logistics System. In: Nechyporuk, M., Pavlikov, V., Kritskiy, D. (eds) Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering - 2021. ICTM 2021. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 367. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-94259-5_65 ICTM 2021: *Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering*. 2021. Pp. 849–863.

250. Matvieieva A., Sushch O. Modern problems of international private law. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 7. С. 132-134. http://lsej.org.ua/7_2022/28.pdf.

251. Matvieieva A. V., Yerofyeyenko L. V. The role and importance of the functions of economic procedural law. Актуальні проблеми держави і права: збірник наукових праць, Випуск 93. 2022, С. 30-37- Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27334>.

252. Nischymna S., Shkliar S., Nesterovych V., Shumilo I. Deofshorization as an Instrument of Financial Security of the State: Legal Aspect. Journal of Security and Sustainability Issues Volume 10 Number 2 (December, (online) 2020) [http://doi.org/10.9770/jssi.2020.10.2\(11\)](http://doi.org/10.9770/jssi.2020.10.2(11)).

253. Panchenko V. International aspects of the legal adjusting of sphere of transfrontal bankruptcies. Modern aspects of science: 22- th volume of the international collective monograph. Gzech Republic, 2022. - P. 369 - 380.

254. Panchenko V. Questions of legal definiteness of category is a "center of basic interests" in matters about transfrontal bankruptcies. Polish journal of science, № 53 (2022). - P. 58 - 61. DOI: 10.5281/zenodo.6997341.

255. Panchenko V, Kornieva P, Cherevatenko I 'Procedural Law Role in the International Commercial Arbitration: Some Remarks' 2022 4(16) Access to Justice in Eastern Europe 187-200. <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-5.4-n000437>.

256. Polatay V., Ovcharenko A., Bondarenko I. ,Gavkalova N. Crypto Currencies In The System Of International Private Monetary Law. Some Issues Of Virtual Assets Taxation And Accounting In Ukraine// Revista Espasios. -Vol.40. -2019. - P. 33.

257. Rebrysh B., Maskayeva N. International Universal Unification of the Conflict-of-Law Regulation of Cross-Border Unfair Competition. Russian Law Journal. 2019; 7(2):101-127. <https://doi.org/10.17589/2309-8678-2019-7-2-101-127>.

258. Fedorenko, V.; Filipenko, N.; Shumilo, I.; Nesterovych, V.; Nischymna, S. 2021. Entrepreneurial activity of the IT sector in the conditions of the COVID-19 pandemic and in the

post-quarantine period, *Entrepreneurship and Sustainability Issues* 8(4): 697-712. [https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.4\(43\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.4(43)).

259. Tatsii, V.Ya.a , Bilousov, Y.M.b , Kosinova, D.S.b Economic sovereignty and economic security of Ukraine (Interrelation and mutual understanding) in the context of their doctrinal and legal support (2021) *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 28 (3), pp. 209-223. DOI: 10.37635/jnalsu.28(3).2021.209-223.

260. Folson, Ralph H. *International Business Transactions* / Ralph H. Folson, Michael Wallace Gordon, John A. Spanogle. - 3rd ed. - St. Paul, Minn : West Publishing Co, 1988. - 509 p.

261. Chevychalova Zh. Conflict issues of legal regulation of surrogacy in private international law. *Law and innovative society*. 2021. № 2 (17).

262. Shumilo I.A. A Marriage Contract as a regulator of non-property refashions: a comparison of European and Ukrainian legislations. *Ad Alta- Journal of interdisciplinary researches*. 2022. Volume 12, issue 02.

263. Shumilo, I., Zhuravlova, Z., Hasparian, S., & Franchuk, V. (2021). Addressing the experience of intellectual property right legal support and it's necessity of recognition in Ukraine. *Revista do Curso de Direito do UNIFOR*, 12(1), 190-205. URL:

<https://periodicos.uniformg.edu.br:21011/ojs/index.php/cursodireitouniformg/article/view/1442>.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. База даних транснаціонального права Кельнського університету, Німеччина: <http://www.trans-lex.org>
2. Гаазька конференція з міжнародного приватного права (Hague Conference on Private International Law) – www.hcch.net
3. Глосарій з міжнародного приватного права : URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/mod/glossary/view.php?id=6482>.
4. Законодавство Європейського Союзу: <https://eur-lex.europa.eu/>
5. Інститут порівняльного та міжнародного приватного права ім. Макса Планка (Max Planck Institute for Comparative and International Private Law) – www.mpipriv.de
6. Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (United Nations Commission on International Trade Law) (UNCITRAL): <http://www.uncitral.org>
7. Міжнародний інститут уніфікації приватного права (International Institute for the Unification of Private Law) – www.unidroit.org
8. Міжнародна торгова палата (International Chamber of Commerce) (ICC): <https://iccwbo.org/>
9. Огляд новин міжнародного приватного права (News and Views in Private International Law) – <http://conflictoflaws.net/>
10. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>
11. Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>

12. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України . URL: <http://www.kmu.gov.ua>
13. Офіційний веб-портал Верховного Суду . URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
14. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України . URL: <https://ccu.gov.ua/>
15. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України . URL: <https://minjust.gov.ua/>
16. Центр українсько-європейського наукового співробітництва - <https://cuesc.org.ua/>
17. Glossary of Conflict of Laws (McGill Law Faculty, Prof. William Tetley) – <http://www.mcgill.ca/maritimelaw/glossaries/conflictlaws/#BatiffolLagarde>.
18. Researching Private International Law (University of California, Berkeley) – <http://www.law.berkeley.edu/library/classes/iflr/pil.html>.

Інтернет-ресурси з навчально-методичного забезпечення

Портал НЕІК – навчальний електронний інформаційний комплекс з курсу «Міжнародне приватне право» – <https://neik.nlu.edu.ua/>

Портал АСУ – <https://acsnew.nlu.edu.ua/>

СЕНМК – Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри права Міжнародного приватного права та порівняльного правознавства. URL: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=220:mizhнародne-pryvatne-pravo&Itemid=151

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Предмет міжнародного приватного права.
2. Колізійно-правовий метод регулювання.
3. Матеріально-правовий метод регулювання.
4. Система міжнародного приватного права як галузі права та навчальної дисципліни.
5. Співвідношення міжнародного приватного права з іншими галузями національного права та міжнародним правом.
6. Розвиток науки міжнародного приватного права у країнах Європи.
7. Поняття та види джерел міжнародного приватного права.
8. Міжнародні договори як джерела міжнародного приватного права.
9. Багатосторонні та двосторонні договори про надання правової допомоги.
10. Внутрішнє (національне) законодавство як джерело міжнародного приватного права.
11. Значення кодифікації норм внутрішнього права в галузі міжнародного приватного права, її види.
12. Сфера застосування та структура Закону України “Про міжнародне приватне право”.
13. Правовий звичай як джерело міжнародного приватного права.
14. Значення судової та арбітражної практики і доктрини у регулюванні відносин міжнародного приватного права.
15. Концепція *lex mercatoria*, її вплив на судову та арбітражну практику.
16. Поняття та види уніфікації та гармонізації норм міжнародного приватного права.

17. Поняття та структура колізійної норми.
18. Застосування права держав із множинністю правових систем.
19. Загальна класифікація колізійних норм.
20. Основні формули прикріплення. “Жорсткі” та “гнучкі” колізійні прив’язки.
21. Автономія волі сторін.
22. Конфлікт кваліфікацій. Вирішення проблеми конфлікту кваліфікацій у національній доктрині міжнародного приватного права.
23. Поняття зворотного відсилання та відсилання до права третьої країни.
24. Інститут “обходу закону” в міжнародному приватному праві.
25. Правила встановлення змісту норм іноземного права відповідно до Закону України “Про міжнародне приватне право”.
26. Інститут публічного порядку в міжнародному приватному праві.
27. Імперативні норми закону суду та закону третьої держави.
28. Взаємність і реторсії.
29. Поняття “особистий закон фізичної особи” та сфери його дії.
30. Колізійні аспекти подвійного громадянства та без-громадянства фізичних осіб.
31. Особливості правового статусу іммігрантів, біженців та осіб, яким надано політичний притулок в міжнародному приватному праві.
32. Особливості визнання іноземця обмежено дієздатним та недієздатним.
33. Колізійні аспекти опіки та піклування.
34. Оголошення іноземця безвісно відсутнім чи померлим та його наслідки в Україні і за кордоном.

35. Поняття особистого закону юридичної особи, сфери його дії.

36. Критерії визначення особистого закону юридичної особи.

37. Організаційно-правові форми діяльності іноземних юридичних осіб в Україні. Представництва та філії.

38. Основні проблеми правового статусу транснаціональних корпорацій в міжнародному приватному праві.

39. Проблеми, пов'язані з правовим регулюванням господарської діяльності компаній, розташованих в офшорних зонах.

40. Міжнародні юридичні особи.

41. Особливості правового становища держави в міжнародному приватному праві.

42. Поняття “іmunітет держави” в міжнародному приватному праві. Теорії абсолютного, функціонального та обмеженого іmunітету, їх вплив на формування національного законодавства про іmunітет іноземних держав.

43. Види іmunітету держав у міжнародному приватному праві.

44. Міжнародні договори щодо іmunітету держав. Норми про іmunітет іноземної держави в законодавстві України.

45. Колізійні питання права власності.

46. Колізійні питання права власності та інших речових прав на рухоме майно та майно, що перебуває в дорозі.

47. Правове регулювання іноземних інвестицій у міжнародному приватному праві. Гарантії майнових прав іноземних інвесторів в угодах СОТ.

48. Правове становище власності України за кордоном.

49. Територіальний характер інтелектуальної власності та особливості її регулювання в міжнародному приватному праві.

50. Стокгольмська конвенція Всесвітньої організації інтелектуальної власності 1967 р.

51. Міжнародно-правова охорона авторських прав.

52. Особливості міжнародно-правової охорони прав промислової власності.

53. Загальна характеристика Угоди СОТ щодо торговельних аспектів прав інтелектуальної власності.

54. Колізійне регулювання форми правочину в міжнародному приватному праві.

55. Колізійне регулювання змісту договору в міжнародному приватному праві.

56. Сфера дії права, що застосовується до договору в міжнародному приватному праві.

57. Уніфікація правового регулювання в галузі міжнародних комерційних угод. Віденська конвенція ООН “Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів”.

58. Право, що застосовується до договору споживання.

59. Міжнародні транспортні організації та їх роль в уніфікації законодавства про міжнародні перевезення.

60. Міжнародні морські перевезення. Конвенція ООН про морське перевезення вантажів 1978 р.

61. Міжнародні залізничні перевезення. Угода про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) 1980 р.

62. Міжнародні автомобільні перевезення. Конвенція про договори міжнародного дорожнього перевезення вантажів (КДПВ) 1956 р.

63. Міжнародні повітряні перевезення. Монреальська конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень від 28 травня 1999 р.

64. Міжнародні річкові перевезення. Будапештська конвенція про договір перевезення вантажів внутрішніми водними шляхами від 22 червня 2001 р.

65. Міжнародні змішані перевезення. Конвенція ООН

про міжнародні змішані перевезення вантажів від 24 травня 1980 р.

66. Види позадоговірних зобов'язань, ускладнених іноземним елементом, та колізійні підходи до їх регулювання. Сфера дії права, що підлягає застосуванню до зобов'язань, які виникли внаслідок завдання шкоди.

67. Право, що застосовується до відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

68. Роль міжнародних угод у колізійно-правовому регулюванні зобов'язань із завдання шкоди.

69. Представництво, довіреність та позовна давність у міжнародному приватному праві.

70. Колізійне регулювання міжнародних трудових відносин.

71. Міжнародно-правове регулювання праці. Роль конвенцій Міжнародної організації праці (МОП).

72. Працевлаштування іноземців в Україні.

73. Трудові права українських громадян за кордоном.

74. Особливості правового регулювання шлюбно-сімейних відносин у праві різних держав.

75. Колізійне регулювання укладання шлюбу в міжнародному приватному праві.

76. Колізійне регулювання правових наслідків шлюбу. Форма вибору права до правових наслідків шлюбу.

77. Майнові відносини подружжя в міжнародному приватному праві.

78. Міжнародне усиновлення та його наслідки. Функції консульських установ України за кордоном у галузі усиновлення та опіки й піклування.

79. Аліментні зобов'язання в міжнародному приватному праві. Приєднання України до Нью-Йоркської конвенції 1956 р. про стягнення аліментів за кордоном.

80. Основні колізії у спадкуванні в міжнародному приватному праві.

81. Колізійні норми спадкового права в законодавстві України.

82. Міжнародно-правове регулювання спадкових відносин.

83. Спадкові права українських громадян за кордоном. Роль консульських установ України за кордоном у сфері захисту спадкових прав громадян України.

84. Правовий режим від умерлої спадщини у міжнародному приватному праві.

85. Процесуальна правоздатність і дієздатність іноземних осіб в Україні.

86. Судовий імунітет та його види. Джерела регулювання імунітету в трансграничних відносинах. Конвенція ООН про юрисдикційні імунітети держав та їх власності.

87. Участь України в міжнародних договорах щодо підсудності справ з іноземним елементом. Міжнародна підсудність у праві України та в праві зарубіжних країн.

88. Визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні.

89. Вручення судових документів за кордоном. Джерела регулювання та основні способи транскордонної доставки судових документів. Колізійні проблеми отримання доказів за кордоном.

90. Міжнародне приватне право в діяльності міжнародного комерційного арбітражу.

КРИТЕРІЇ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Курс	Напрям, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу (структура залікового кредиту)
Кількість кредитів ECTS: 4,0 Модулів: 3 Змістових модулів: 3 Загальна кількість годин: 120 Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2–4, самостійної роботи студента – 6–8	Галузь знань 08 “Право” перший (бакалаврський) рівень вищої освіти напрям підготовки (спеціальність) 081 “Право”	Обов’язкова: Модуль I Лекції: 12 Практичні заняття: 12 Самостійна робота: 20 Модуль II Лекції: 10 Практичні заняття: 10 Самостійна робота: 20 Модуль III Лекції: 8 Практичні заняття: 8 Самостійна робота: 20 Види контролю: поточний контроль знань; підсумковий контроль знань (іспит)

Організація поточного та підсумкового контролю

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи. Загальним об'єктом оцінювання є засвоєння відповідних частин навчальної програми дисципліни «Міжнародне приватне право».

Завданням поточного (модульного) контролю є перевірка розуміння та засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право», з урахуванням самостійної роботи (підготовки), на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист реферату за ініціативи студента тощо.

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи навчального характеру, спрямованої на вивчення програмного матеріалу курсу, яка полягає в тому, що студент має самостійно опрацювати конспекти лекцій, рекомендовану літературу, нормативні акти, матеріали емпіричних досліджень до тем, що виносяться на практичні заняття.

Формами самостійної роботи є виконання домашніх завдань; доопрацювання матеріалів лекцій; робота в інформаційних мережах; опрацювання додаткової літератури; складання конспектів тем, що виносяться для самостійного вивчення.

Об'єктами поточного (модульного) контролю знань з міжнародного приватного права є систематичність та активність роботи студентів, успішність на практичних заняттях, виконання модульних контрольних завдань.

Визначення рівня знань і умінь студентів на практичних заняттях здійснюється на підставі результатів оцінювання:

а) повноти та ґрунтовності відповідей на питання плану практичного заняття, а також на питання, поставлені викладачем;

б) уміння обґрунтувати свою точку зору при обговореннях, використання основної і додаткової літератури за темою заняття;

в) повноти і переконливості наведених доводів при обговоренні питань та завдань, запропонованих викладачем;

г) знання альтернативних точок зору щодо обговорюваних питань, історичної ретроспективи розробки питання в науці тощо.

Оцінювання результатів поточного (модульного) контролю здійснюється викладачем наприкінці вивчення кожного змістового модулю.

Підсумковий бал за результатами поточного (модульного) контролю виставляється під час останнього семінарського заняття відповідного семестру.

За результатами практичних занять із кожного з трьох модулів розраховується кількість балів максимальна за кожен модуль – 10 балів, що включається до підсумкової оцінки знань.

Протягом семестру студенти виконують завдання індивідуальної роботи – опрацювання даних Єдиного державного реєстру судових рішень у цивільних та господарських справах з іноземним елементом, бази HUDOC ЄСПЛ та узагальнень судової практики; підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції та статей; проходження он-лайн курсів з міжнародного приватного права; проведення дослідження (проекту) з вузької проблематики з подальшою його презентацією тощо. Робота є індивідуальною, а отже співавторство студентів та інші форми надання допомоги один одному не допускаються. При виконанні індивідуальної роботи студент зобов'язаний дотримуватися правил щодо академічної доброчесності та безпосередньо недопущення плагіату. Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу – 10 балів.

Формою підсумкового контролю знань студентів з дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів за іспит – 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту.

Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та індивідуальної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

*Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів дисципліни
«Міжнародне приватне право»*

Поточний контроль						Індивідуальна робота студентів	Підсумковий контроль	Підсумкова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль №3				
п/з, с/з	Колок віум	п/з, с/з	Колок віум	п/з, с/з	Колок віум			
max 5	max 5	max 5	max 5	max 5	max 5	max 10	max 60	max 100

Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу

Колоквіум	Max 5	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість несуттєвих помилок
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість суттєвих помилок
	1	Прогалини в знаннях, студент слабо володіє матеріалом роботи
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу
Оцінка індивідуальної роботи	Max 10	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні й практичні висновки
	8	У роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплені фактичними даними
	6	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість і самостійність у дослідженні
	4	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, відсутні висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом

	2	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи
	0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури і знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної

		дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших із них за допомогою викладача
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок	
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс	

Навчальне електронне видання

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

**ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»

для студентів денної форми навчання

*перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
галузь знань 08 «Право»
спеціальність 081 «Право»*

*Укладачі: Корнєва П.М., Косінова Д.С., Матвєєва А.В.,
Панченко В.В., Чевичалова Ж.В., Шуміло І.А.*

Відповідальний за випуск А.В. Матвєєва